

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَّ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ

سازمان پژوهش‌های آموزشی و تحقیقات آموزشی

راهنمای معلم

ابزارهای یادگیری برای نوآموزان کم توان ذهنی

دوره پیش از دبستان

گروه تألیف و برنامه ریزی آموزشی و درسی نوآموزان و
دانش آموزان کم توان ذهنی

فصل اول **حیطه حس حرکتی**

۲	۱) کیف حسی لمسی
۳	۲) مجموعه کارت های تقویت حس لامسه
۴	۳) سطل های حسی
۵	۴) مجموعه تقویت حس لامسه و مهارت های حرکتی
۷	۵) سینی شن
۹	۶) صفحه مهارت نوشتاری مونته سوری
۱۰	۷) گل رس
۱۳	۸) خمیربازی
۱۸	۹) رنگ انگشتی
۱۹	۱۰) شابلون های آموزشی
۲۰	۱۱) قیچی های آموزشی
۲۳	۱۲) مدادگیر
۲۷	۱۳) صفحه دوخت
۲۹	۱۴) بازی میخ و کش
۳۰	۱۵) بسته مهارت های خودیاری
۳۴	۱۶) توپ های ژله ای
۳۵	۱۷) توپ های خاردار
۳۶	۱۸) توپ های بادی پلاستیکی
۳۸	۱۹) تونل فنری
۴۰	۲۰) مازهای حرکتی
۴۱	۲۱) مجموعه تقویت حس شنیداری ۱
۴۲	۲۲) مجموعه تقویت حس شنیداری ۲

۴۳	مجموعه تقویت حس شنیداری ۳
۴۴	میزک میخ و چکش
۴۶	بلز
۴۷	مجموعه تقویت حس بویایی

فصل دوم حیطه دانش عمومی و گفتار و زبان

۵۰	مجموعه کارت‌های دیدآموز
۵۴	فیگور حیوانات اهلی و وحشی
۵۶	میوه‌های برشی
۵۷	جعبه طبقه‌بندی مفاهیم
۵۸	بازی سایه‌ها
۵۹	مجموعه جورچین‌های دو تکه
۶۰	کارت‌های تصویری زنجیره‌ای
۶۱	کتاب داستان تصویری
۶۲	کتابچه نمدی لمسی

فصل سوم حیطه مفاهیم ریاضی

۶۴	مکعب‌های رنگی
۶۹	موزاییک‌های رنگی
۷۰	چینه
۷۲	لگوی پلاستیکی
۷۵	جورچین جاگذاری شکل‌های هندسی مونته‌سوری
۷۷	مجموعه شکل‌های هندسی
۸۲	مجموعه شکل‌های طبقه‌بندی مونته‌سوری
۸۳	قطار چوبی مونته‌سوری
۸۵	مجموعه جورچین‌های جاگذاری ردیف‌بندی مونته‌سوری

۸۶	مجموعه شکل‌های هندسی ردیف‌بندی مونته‌سوری
۸۷	مجموعه پازل‌های شکل‌های هندسی مونته‌سوری
۸۹	استوانه‌های اندازه‌گیری مونته‌سوری
۹۰	جعبه جاگذاری شکل‌های هندسی
۹۱	برج هوش
۹۲	بازی جوراب چین
۹۴	بازی پیچ و خم
۹۵	نخ و مهره رج‌شونده
۹۶	پیچ و مهره پلاستیکی
۹۷	سازه چین
۹۸	سوزنی‌گل
۱۰۰	بازی گل‌ها
۱۰۱	پازل‌های آموزشی
۱۰۴	بریکس چوبی

فصل چهارم **حیطه رشد اجتماعی هیجانی**

۱۰۶	عروسک‌های انگشتی و دستی
۱۰۷	پاپت‌های حالت چهره
۱۰۸	آینه تخت آموزشی
۱۱۰	فهرست منابع و مآخذ

آموزش و پرورش کودکان کم‌توان ذهنی به ویژه در دوره پیش از دبستان، وظیفه‌ای پرچالش و در عین حال حیاتی است که نیازمند ابزارها و روش‌های آموزشی خاص می‌باشد. کتاب حاضر با هدف تجهیز معلمان به دانش نظری و مهارت‌های عملی کاربردی در آموزش این گروه از کودکان تدوین شده است. این کتاب با در نظر گرفتن اهمیت ویژه رشد مهارت‌های حرکتی، شناختی، گفتار و زبان و رشد هیجانی - اجتماعی، به معرفی و تشریح ابزارهای متنوع آموزشی پرداخته است. این ابزارها، از جمله سطل‌های حسی، کارت‌ها، سینی شن و خمیر بازی، برای تقویت تجارب حسی، هماهنگی‌های حرکتی و توسعه توانایی‌های شناختی طراحی شده‌اند.

به همراه این، راهبردهای تدریسی ارائه شده در کتاب، معلمان را در استفاده مؤثر از این ابزارها یاری می‌کنند و به آن‌ها امکان می‌دهند تا روش‌های جدید و خلاقانه‌ای متناسب با نیازهای فردی هر کودک ایجاد کنند.

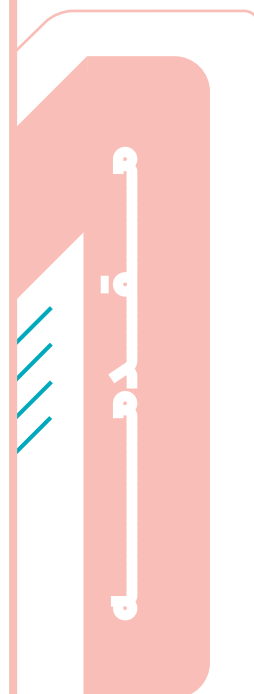
یکی از اهداف کلیدی کتاب، تقویت مهارت‌های حرکتی ظریف، هماهنگی‌های چشم و دست و مهارت‌های خودیاری مانند بستن دکمه، زیپ و بند کفش است که پایه‌گذار استقلال شخصی و اعتماد به نفس کودکان است. فعالیت‌های عملی و گام به گام در این کتاب، معلمان را قادر می‌سازد تا با ایجاد محیطی حمایتی و تشویقی، یادگیری و خلاقیت کودکان را ارتقاء دهند. همچنین، این کتاب بر نقش معلمان به عنوان راهنما و همراهی‌کننده در مسیر یادگیری کودکان تأکید ویژه‌ای دارد، تا معلمان محترم بتوانند با تطابق و انعطاف‌پذیری در برنامه‌های آموزشی، پاسخگوی نیازهای ویژه کودکان باشند. به علاوه، همکاری نزدیک با خانواده‌ها در این زمینه از اهمیت بسزایی برخوردار است و می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در موفقیت‌های آموزشی و اجتماعی این کودکان داشته باشد.

دوره پیش دبستانی یکی از مهم‌ترین دوره‌های آموزش و پرورش کودکان با کم‌توانی ذهنی است که پایه و اساس موفقیت تحصیلی و اجتماعی کودک را فراهم می‌کند. این دوره، رشد اجتماعی و عاطفی را تقویت می‌کند، مهارت‌های ارتباطی را افزایش می‌دهد، هماهنگی جسمی را توسعه می‌دهد، یادگیری از طریق بازی را تشویق می‌کند و رشد شناختی را ارتقاء می‌دهد. بر همین اساس، داشتن برنامه درسی مناسب برای کودکان کم‌توان ذهنی مهم است و نقش اساسی و تعیین‌کننده برای رسیدن به اهداف این دوره دارد.

یکی از عناصر برنامه درسی استفاده از ابزارهای یادگیری در فرآیند آموزش است. این ابزارها فرآیند یادگیری را تسهیل می‌کنند و به کودک فرصت می‌دهند تا اطلاعات را به طور مؤثرتری پردازش کند. هم‌چنین تمرکز را تقویت می‌کنند و بازنمایی ملموسی از مفاهیم انتزاعی ایجاد می‌کنند. بنابراین، به کار بردن این وسایل می‌تواند منجر به پیشرفت و موفقیت بیشتر کودکان کم‌توان ذهنی شود. در همین راستا این کتاب، راهنمایی برای معلمان در استفاده از ابزارهای یادگیری برای کودکان کم‌توان ذهنی است. ابزارهایی که در این کتاب آمده است با توجه به برنامه درسی و محتوای آموزشی دوره پیش از دبستان انتخاب شده و در چهار فصل شامل حیطه‌های حسی - حرکتی، گفتار و زبان، ریاضی و رشد اجتماعی - هیجانی تألیف شده است. اما با توجه به دنیای گسترده وسایل کمک آموزشی شما می‌توانید از سایر ابزارهای دیگر که هم‌راستا با اهداف آموزشی است، استفاده کنید و اگر یک ابزار در دسترس نیست، از ابزار دیگری به صورت جایگزین استفاده نمایید. هم‌چنین ایده‌های آموزشی این کتاب با توجه به تمرین‌های کتاب درسی، راهنمای معلم و تجربیات معلمان متخصص کودکان با نیازهای ذهنی تدوین شده است. معلمان می‌توانند با تکیه بر خلاقیت خود، استفاده از این ابزارهای آموزشی را تنوع بخشیده و برای آموزش خود مناسب‌سازی انجام دهند. رویکرد اصلی محتوای این کتاب توانمندسازی است تا معلمان با مطالعه و بهره‌گیری از آن، نه صرفاً با دانش نظری بلکه با مهارت‌های عملی به ایفای نقش خود در کلاس درس بپردازند.

ساختار این کتاب شامل این موارد است:

۱. معرفی ابزار کمک آموزشی: در ابتدای هر بخش معرفی کوتاهی از وسیله در کنار تصویر آن ارائه شده است تا با آن ابزار کمک آموزشی آشنا شوید.

۲. اهداف: در هر بخش هدف‌هایی برای وسیله کمک آموزشی ارائه شده است، اما باید توجه داشته باشید، ابزارها محدود به این هدف‌ها نیستند. بلکه ابزارهای کمک آموزشی با توجه به عناوین موضوعات درسی می‌توانند هدف‌های متفاوتی داشته باشند.

۳. ایده‌های آموزشی: در این بخش جهت‌آشنایی و درک بهتر معلمان از ابزار کمک آموزشی به چند ایده آموزشی در ارتباط با آن وسیله اشاره شده است. همانطور که در مقدمه کتاب گفته شد، نباید تنها به همین ایده‌های آموزشی اکتفا کرد، بلکه آن‌ها جهت راهنمایی و خلق ایده‌های جدیدتر از سوی شما به شرایط کلاس و نیازهای نوآموزان بیان شده است. موضوع دیگری که در اینجا باید به آن توجه داشته باشید، این است که معلمان باید در کلاس درس نوآموزان کم‌توان ذهنی هم تدریس انفرادی و هم تدریس گروهی داشته باشند. بیشتر ایده‌های آموزشی این کتاب به صورت انفرادی ارائه شده است اما می‌توانید با توجه به شرایط کلاس خود، آن‌ها را هم به صورت انفرادی و هم گروهی اجرا کنید.

۴. راهبردهای آموزشی: در برخی از قسمت‌های این کتاب بخشی با عنوان راهبردهای آموزشی آورده شده است. این بخش با توجه به این که گاهی نیاز است روند آموزش یک مفهوم از ساده به پیچیده و با رعایت پیش‌نیازها بیان شود طراحی شده است تا بتوانید از اساس یک تمرین را با نوآموز انجام دهید. همچنین ممکن است برای استفاده از یک وسیله به تمرین‌های دیگری نیاز داشته باشید یا با نحوه صحیح استفاده از آن آشنا شوید. این بخش به آگاهی شما نسبت به فرآیند آموزش یک مفهوم بر اساس توالی مطالب کمک خواهد کرد.

امید است با آموزش گام به گام هدف‌های تعیین شده بر اساس استانداردهای جدید پیش از دبستان بتوان به هدف‌های توسعه، تعمیق و تثبیت یادگیری نوآموزان کم‌توان ذهنی دست یافت. از همکاران محترم تقاضا می‌کنیم، پس از استفاده از محتوای این کتاب و اجرای فعالیت‌های مربوط به آن، ما را از تجارب ارزنده خود بهره‌مند گردانند.

فصل اول

حیطہ حسے حرکتے

۱ کیف حسی لمسی

کیف حسی لمسی شامل یک کیسه است که داخل آن انواع وسایل تحریک حسی وجود دارد. می‌توانید یک نمونه از آن را برای کلاس خود بسازید و داخل آن وسایل و موادی با بافت‌های متنوع، مانند انواع بافت پارچه‌ای، عروسک و توپ که موجب تحریک حسی می‌شوند، قرار دهید تا نوآموز با آن‌ها بازی کند.

عمل لمس، حسگرهای درون ماهیچه‌ها و مفاصل‌ها را تحریک می‌کند و پیام‌هایی را از پوست به مغز می‌فرستد. اساساً هر بار که نوآموز چیزی را لمس می‌کند، مغز پیامی دریافت و آن را پردازش می‌کند. بنابراین این فعالیت‌ها به یادگیری نوآموزان کمک می‌کنند.

اهداف

تقویت یکپارچگی حسی - حرکتی^۱، تقویت حس لامسه، تقویت دقت و توجه، تقویت مهارت‌های گفتار و زبان

ایده‌های آموزشی

- کیسه وسایل حسی لمسی را به نوآموز بدهید تا با وسایل داخل آن بازی کند. در این تمرین نوآموز را هدایت کنید و وسایل داخل آن را لمس کند، فشار دهد و بغلتاند. به همین ترتیب ادامه دهید تا حس لامسه نوآموزان تقویت شود.
- می‌توانید کیسه حسی لمسی را از وسایلی درست کنید که نوآموز با لمس آن‌ها هم‌زمان مفاهیم را نیز یاد بگیرد. وسایلی مانند توپ، مداد و کلید را داخل کیسه لمسی قرار دهید و از نوآموز بخواهید هم‌زمان با لمس وسایل، نام آن‌ها را هم بیان کند.

۲ مجموعه کارت‌های تقویت حس لامسه

مجموعه کارت‌های تقویت حس لامسه شامل قطعه‌هایی از بافت‌های متنوع است که حس لامسه کودک را تقویت می‌کنند. همچنین به کمک این وسیله می‌توانید مفهوم زبری و نرمی را آموزش دهید. برای ساخت این وسیله می‌توانید پارچه‌ها و بافت‌هایی مانند کاغذ سنباده، اسکاچ، آبر، نمد، پنبه و پولیش را در ابعاد مناسب برش بزنید. بهتر است برش‌ها بزرگ‌تر از اندازه کف دست کودک باشند. سپس آن‌ها را روی یک فوم در ابعاد همان بافت‌ها بچسبانید. می‌توانید در پشت فوم هم آهن‌ربا قرار دهید تا بتوانید کارت‌های تقویت حس لامسه را

روی تخته وایت‌برد کلاس نصب کنید. همچنین، برای اینکه تمرین‌های بیشتری را به کمک این کارت‌ها انجام دهید، از هر بافت دو کارت تهیه کنید تا نوآموز یاد بگیرد بافت‌های مشابه و متفاوت را نیز از هم تشخیص دهد.

اهداف

پرورش حس لامسه، آموزش مفاهیم زبری و نرمی، تشخیص شباهت‌ها و تفاوت‌ها، تقویت واژگان درکی و بیانی

ایده‌های آموزشی

- کارت‌های حس لامسه را مقابل نوآموز قرار دهید تا آن‌ها را لمس و بافت‌های متفاوت را تجربه کند.
- یک کارت نرم و یک کارت زبر که تفاوت آن‌ها محسوس است انتخاب کنید و مقابل نوآموز قرار دهید. سپس از او بخواهید آن‌ها را لمس کند. وقتی نوآموز نمونه نرم را لمس می‌کند، واژه نرم را به کار ببرید و زمانی که نمونه زبر را لمس می‌کند، واژه زبر را به کار ببرید. در ادامه، نمونه کارت‌های نرم بیشتر و یک کارت زبر به او بدهید تا با مقایسه کارت‌های بافت نرم و کارت زبر، مفهوم نرمی را درک کند. از نوآموز بخواهید هنگام لمس کارت‌های لامسه، واژه‌های نرم و زبر را به کار ببرد. در ادامه، مفهوم زبری را کار کنید. یک کارت بافت نرم و تعدادی کارت زبر به او بدهید تا آن‌ها را مقایسه کند.
- تعداد چهار کارت لمسی شامل دو بافت نرم و دو بافت زبر به نوآموز بدهید و از او بخواهید بافت‌های نرم و زبر را جدا و دسته‌بندی کند و واژه‌های زبر و نرم را برای هرکدام از کارت‌ها به کار ببرد. به مرور می‌توانید تعداد کارت‌ها را زیاد کنید تا براساس زبری و نرمی، بافت‌های مشابه را کنار هم قرار دهد.
- یک جعبه متوسط تهیه کنید. دو طرف عرض جعبه را به اندازه دست نوآموز برش بزنید تا یک دست به راحتی داخل جعبه برود. سپس کارت‌های زبر و نرم را به صورت تصادفی داخل جعبه قرار دهید تا نوآموز آن‌ها را لمس کند و واژه‌های زبر و نرم را به کار ببرد.

۳ سطل‌های حسی

این وسیله شامل سطل‌ها یا جعبه‌هایی است که داخل آن‌ها پر از وسایلی با بافت‌ها و شکل‌های متفاوت است که به کودک اجازه می‌دهند ضمن دریافت ورودی حسی، از تخیل خود برای کشف و بازی با وسایل داخل آن استفاده کند. یادگیری مهارت ادغام حواس، بخش مهمی از رشد شناختی کودکان است و بازی‌های حسی مانند سطل‌های حسی می‌توانند به ویژه برای کودکان مبتلا به اختلال پردازش حسی و کودکان مضطرب مفید باشند. این وسیله حواس را درگیر می‌کند و یکپارچگی حسی، هوشیاری بدن و تقویت حس عمقی را در پی دارد که می‌تواند به کودک کمک کند بفهمد در چه موقعیتی از فضا قرار دارد و چگونه با چیزهای اطراف خود ارتباط برقرار کند. کودک با انجام بازی‌های حسی، مهارت‌های حرکتی و تعادل خود را هم بهتر درک می‌کند.

اهداف

پرورش حس لامسه، تقویت یکپارچگی حسی^۱، تقویت مهارت‌های انگشت‌ها، هماهنگی چشم و دست^۲، هماهنگی عصب و عضله، تقویت مهارت‌های گفتار و زبان، آموزش مفاهیم پایه

ایده‌های آموزشی

- چند سطل پلاستیکی تهیه کنید و هر سطل را با موادی مانند آب، خاک ژله‌ای، ماسه دریاپی، شن، خاک‌اره، سنگ‌ریزه، الیاف مصنوعی، خاک‌برگ، برنج، حبوبات یا هر ماده دیگری که در دسترس دارید، پر کنید. از نوآموز بخواهید دست‌های خود را داخل هر سطل ببرد و حس ناشی از اشیاء را درک کند.
- یک سطل حسی درست کنید و اشیاء را داخل آن پنهان کنید. از نوآموز بخواهید دست‌هایش را داخل سطل ببرد و اشیاء را پیدا کند. سپس درباره هر شیئی که از سطل حسی خارج می‌کند، با او صحبت کنید تا مهارت‌های زبان شفاهی او تقویت شوند.
- یک سطل حسی درست کنید و مقداری وسایل دیگر مانند حیوان پلاستیکی، دکمه، چوب بستنی و درخت پلاستیکی به کودک بدهید تا با آن‌ها بازی کند. او را در بازی همراهی و کمکش کنید افکار خود را کامل کند و قوه تخیلش را پرورش دهد.
- فعالیت بالا را می‌توانید با چشم‌های بسته نیز با نوآموز تکرار کنید یا حتی تضاد حواس ایجاد کنید. به‌طور مثال، سنباده زیر را در سطل خاک‌اره و عروسک پولیشی نرم را در سطل ماسه یا سنگ‌ریزه قرار دهید و از نوآموز بخواهید ابتدا با چشم‌های باز و سپس با چشم‌های بسته، با درک هم‌زمانی زبری و نرمی، اشیاء پنهان شده در سطل‌ها را پیدا کند.

بعد از انجام این فعالیت، نوآموز دست‌های خود را بشوید.

1. sensory integration
2. hand-eye coordination

۴ مجموعه تقویت حس لامسه و مهارت‌های حرکتی

این مجموعه شامل کارت‌هایی است که شکل‌های برجسته، مانند تصویرهای مقابل، روی آن‌ها طراحی شده‌اند. با لمس کردن آن‌ها مهارت‌های ادراک لمسی- حرکتی و هماهنگی چشم و دست نوآموز تقویت می‌شوند. در واقع نوآموز شکل‌های برجسته روی کارت‌ها را با انگشت خود لمس می‌کند. سپس می‌تواند تجربه حسی خود را به کاغذ منتقل کند. برای ساخت کارت‌های لامسه می‌توانید از تخته‌های فیبری، کارتن پلاست و مقوا استفاده کنید. فیبر یا مقوا را در ابعاد مناسب (۲۵ در ۲۵ سانتی‌متر) برش بزنید. سپس به کمک کاغذ سنباده و چسب‌های نر و ماده، شکل‌های زیر را روی آن‌ها ایجاد کنید.

فصل ۱

حیطه حسی حرکتی

اهداف

تقویت حس لامسه، هماهنگی چشم و دست، پرورش مهارت‌های حرکتی ظریف^۱، رشد مهارت‌های ادراکی حرکتی، تقویت دقت و تمرکز، تقویت تجسم فضایی، تقویت تعقیب دیداری^۲، تقویت حافظه دیداری^۳، تقویت مهارت بازنمایی ذهنی

ایده‌های آموزشی

• یک شکل ساده مانند گردی، چهارگوش و سه‌گوش را مقابل نوآموز قرار دهید. سپس در کنار او قرار بگیرید و با انگشت خود، طبق جهت صحیح، روی نوارهای شکل کارت لامسه شروع به حرکت کنید. در ادامه از او بخواهید با تقلید از شما، انگشت خود را روی شکل حرکت دهد. برای نوآموزانی که در پیدا کردن نقطه‌های شروع و جهت حرکت مشکل دارند، می‌توانید نقطه شروع را با دکمه یا مهره و جهت حرکت را با فلش مشخص کنید.

1. fine motor skills
2. visual tracking
3. visual memory

در ادامه، شکل‌های پیچیده کارت‌های لمسی را به نوآموز بدهید و از او بخواهید با انگشت اشاره دست غالب، روی شکل‌ها حرکت کند. این فعالیت‌ها را می‌توانید با چشم‌های بسته نیز با او تمرین کنید. به هر حال، توجه داشته باشید که در پیدا کردن نقطه شروع به نوآموز کمک کنید.

• در تمرین دیگر می‌توانید از نوآموز بخواهید پس از لمس کردن شکل کارت‌ها با انگشت خود، آن را روی سینی شن یا کاغذ بکشد. اگر در کشیدن شکل مشکل داشت، می‌تواند چندین بار آن را لمس کند. برای نوآموزانی که توانمندی بیشتری دارند، می‌توانید از آن‌ها بخواهید ابتدا با چشم‌های بسته شکل کارت را لمس کنند و بلافاصله آن شکل را روی سینی شن یا کاغذ بکشند.

۵ سینی شن

سینی شن یکی از مهم‌ترین ابزارهایی است که شما به عنوان معلم کودکان با نیازهای ویژه باید در کلاس درس داشته باشید. با این وسیله می‌توانید انواعی از تمرین‌های آموزشی را طراحی کنید که در این کتاب به چند نمونه اشاره شده است. فراهم کردن این وسیله بسیار آسان است. می‌توانید یک جعبه یا ظرفی با ابعاد مناسب مسطح بردارید و در آن شن بریزید تا سینی شن را بسازید. بهتر است کف سینی شن به رنگ سفید باشد. البته چنانچه این سینی را از موادی نظیر آرد یا شکر تهیه می‌کنید، کف سینی حتماً رنگی باشد تا پس از ایجاد طرح‌های خواسته شده، ادراک بصری بهتری برای نوآموز ایجاد شود.

اهداف

تقویت حس لامسه، هماهنگی چشم و دست، تقویت مهارت‌های حرکتی ظریف، تقویت مهارت‌های ادراکی حرکتی^۱، تقویت مهارت‌های گفتار و زبان، تقویت مهارت‌های پردازش دیداری^۲، پرورش مهارت تجسم فضایی و هندسی، تقویت مهارت ترسیم شکل‌ها، تقویت مهارت تقلید، افزایش اعتماد به نفس، کنترل هیجان، پرورش مهارت‌های اجتماعی، پرورش خلاقیت

ایده‌های آموزشی

- سینی شن را در اختیار نوآموز قرار دهید تا آزادانه بازی کند و خلاقیتش پرورش یابد. سپس درباره طرح ایجاد شده با او گفت‌وگو و به او کمک کنید بتواند فکر و اندیشه‌اش را کامل کند.
- سینی شن را به همراه شابلون‌های شکل‌های هندسی گردی، چهارگوش و سه‌گوش، در ابعاد بزرگ یا کوچک، مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید یکی از شکل‌های هندسی خواسته شده مانند گردی را بردارد و در سینی شن قرار دهد. سپس با کمک انگشت اشاره دست غالب خود یا مداد چوبی، شکل شابلون را روی شن ایجاد کند. سپس شابلون را از سینی بردارید و دوباره از نوآموز بخواهید با انگشت اشاره یا مداد چوبی، روی شکلی که اثر آن روی سینی ایجاد شده است، بکشد. این تمرین را به صورت جداگانه برای هر کدام از شکل‌های هندسی انجام دهید. سپس از او بخواهید با کمک شابلون‌های کوچک هر سه شکل گردی، چهارگوش و سه‌گوش را در سینی شن بکشد؛ با این تفاوت که هیچ شکلی پاک نشود و در پایان تمامی شکل‌های هندسی روی سینی مشاهده شوند. هدف از اینکه شکلی پاک نشود این است که نوآموز خودش بتواند صفحه را به چندین بخش تقسیم و هر شکل را در بخشی

1. perceptual motor skills
2. visual processing

ایجاد کند، بدون اینکه شکل‌ها به هم بچسبند یا روی هم باشند. آموزگار نیز در تمرین‌های ابتدایی، برای دستیابی نوآموز به درک بهتر فضای صفحه کاری، نظارت‌های لازم را داشته باشد.

- برای آموزش ترسیم خط‌ها، شکل‌های هندسی و لوحه‌ها، می‌توانید از مهره‌ها یا دکمه‌های رنگی کمک بگیرید. در این روش مهره‌های رنگی را به‌گونه‌ای در شن قرار دهید که با وصل کردن آن‌ها به هم، شکلی ایجاد شود. برای مثال، چهار مهره رنگی را با این هدف که نوآموز می‌خواهد شکل چهارگوش را رسم کند، در سینی شن قرار دهید و از او بخواهید با انگشت اشاره دست غالب یا مداد چوبی، مهره‌ها را طبق جهت صحیح به هم وصل کند تا شکل چهارگوش ایجاد شود.

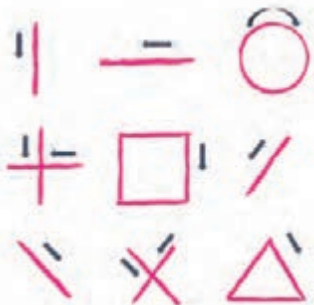
- برای آموزش ترسیم خط‌ها، شکل‌ها و لوحه‌ها، می‌توانید شکل آن‌ها را روی مقوای بزرگی بکشید و به نوآموز یک ماشین کوچک بدهید و از او بخواهید ماشین را روی خط یا شکل حرکت دهد. سپس با همان ماشین آن شکل را روی شن بکشد. همچنین می‌توانید شکل موردنظر را با نی درست کنید و از او بخواهید آن را روی شن قرار دهد تا شکل آن روی شن ایجاد شود. سپس نی را از روی شن بردارید و از نوآموز بخواهید انگشت خود را روی مسیر ایجادشده شکل نی حرکت دهد.

- برای آموزش کشیدن خط‌ها و شکل‌ها به صورت مستقل هم می‌توانید شکل انواع خط‌ها و لوحه‌ها را روی کارت‌های متفاوت بکشید و همراه با سینی شن مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید با نگاه کردن به کارت، خط یا شکل موردنظر را رسم کند. می‌توانید با فلش نقطه شروع و جهت حرکت کشیدن هر خط را روی کارت مشخص کنید.

- برای تقویت حافظه دیداری هم می‌توانید یک کارت را به نوآموز نشان دهید. سپس آن را پنهان کنید و از او بخواهید شکل نشان داده شده را رسم کند.

راهبرد آموزشی توسعه خط‌ها و شکل‌ها در کودکان

برای تحول مهارت ترسیم در کودک، مطابق تصویر روبه‌رو عمل کنید. پس از تمرین مهارت خط‌خطی و کشیدن خط‌های حلقوی، مهارت کشیدن خط‌ها و شکل‌ها مطابق با توالی آمده در تصویر را با نوآموز تمرین کنید. همچنین در کشیدن خط‌ها و شکل‌ها جهت فلش را در نظر بگیرید و مطابق با این جهت از نوآموز انتظار ترسیم خط‌ها را داشته باشید.

۶ صفحه مهارت نوشتاری مونته‌سوری

مجموعه صفحه مهارت نوشتاری مونته‌سوری شامل یک صفحه و یک مداد چوبی است. روی صفحه شیاریهایی وجود دارند که امکان ردیابی شکل‌ها و خط‌ها را فراهم می‌کند. کودک هنگام تمرین با این وسیله، مداد چوبی یا انگشت خود را در امتداد شیاریها حرکت می‌دهد.

صفحه مهارت‌های پیش‌نیاز نوشتن را تقویت می‌کند. کودک به وسیله آن کشیدن انواع خط‌های راست، منحنی، شکسته و شکل‌های متفاوت را تمرین می‌کند. این وسیله یک روش برای تمرین صحیح‌گرفتن مداد در

دست، ایجاد ثبات در گرفتن مداد و کنترل عضلات حرکت‌های کوچک هنگام نوشتن است. همچنین، تمرین کشیدن شکل‌ها به کمک این وسیله مقدمه‌ای برای یادگیری مفاهیم پایه ریاضی است.

اهداف

هماهنگی چشم و دست، تقویت مهارت‌های انگشتی و دست‌ورزی، تقویت مهارت تعقیب بینایی، زمینه‌سازی نوشتن

ایده‌های آموزشی

- از نوآموز بخواهید ابتدا با انگشت و سپس با کمک مداد چوبی، از راست به چپ، روی خط‌های داخل صفحه حرکت کند. ابتدا خط‌های راست و سپس خمیده و شکسته را تمرین کنید. اگر نوآموز نمی‌تواند روی یک خط تمرکز کند، می‌توانید هنگام تمرین سایر خط‌ها را بپوشانید.
- از نوآموز بخواهید یک مهره خیلی کوچک یا نخود را در ابتدای خط قرار دهد و آن را از سمت راست به چپ، داخل مسیر حرکت دهد. در این تمرین هم بهتر است به ساختار ذهنی نوآموز توجه شود و آموزش خط‌ها از ساده به پیچیده صورت گیرد.

ضروری است آموزگار عزیز هنگام استفاده از نخود و لوبیا یا هر وسیله ریز دیگر، نکات ایمنی را در نظر بگیرد.

- از نوآموز بخواهید مسیر خط موردنظر را به کمک مهره‌های خیلی کوچک یا نخود و از سمت راست به چپ پر کند و روی مهره‌ها را با انگشت اشاره لمس کند. این تمرین را با خمیر بازی یا نخ ضخیم نیز تکرار کنید.

۷ گل رس

خاک رس یک ماده طبیعی است که از زمین به دست می‌آید. یکی از ویژگی‌های جادویی خاک رس این است که می‌توان آن را به شکل‌های گوناگون دست‌کاری کرد. همچنین با افزودن آب بافت آن را تغییر داد و دوباره از آن استفاده کرد. اگرچه گل رس شبیه خمیر بازی است، اما بافت، قوام و بوی متفاوت آن به این معنی است که کودکان می‌توانند تجربه‌های متفاوتی در هنگام کار با گل رس داشته باشند. گل رس حواس را درگیر می‌کند

و تجربه‌هایی حسی به کودکان می‌دهد که به شدت به آن‌ها نیاز دارند. مهارت‌های حرکتی ظریف، هماهنگی چشم و دست و آگاهی فضایی آن‌ها را توسعه می‌دهد. فرصت‌های داستان‌سرایی و توسعه مهارت‌های زبانی و ارتباطی و همچنین تقویت رشد شناختی را فراهم می‌کند. به کودکان کمک می‌کند مهارت‌های حل مسئله را با آزمایش شکل‌ها، اندازه‌ها و ... توسعه دهند.

زمانی که کودکان در حال قالب‌گیری و دادن شکل دلخواه به گل رس هستند، توجه و تمرکز تقویت می‌شود. کنجکاوی در مورد دنیای طبیعی و خواص مواد و نحوه تعامل آن‌ها با یکدیگر تحریک می‌شود. هنگامی که کودکان گل رس را دست‌کاری می‌کنند، یک فعالیت آرام‌بخش انجام می‌دهند که به عنوان ابزار قدرتمند بیان احساس و هیجان، به آن‌ها اجازه می‌دهد افکار، احساس و ایده‌های خود را به روشی غیرکلامی به اشتراک بگذارند.

گل رس درک مفاهیم پایه علمی مانند بافت، شکل و فرم را تقویت می‌کند. همچنین می‌تواند فعالیتی اجتماعی محسوب شود و فرصت‌هایی را فراهم کند تا کودکان ایده‌های خود را به اشتراک بگذارند، همکاری کنند و از یکدیگر بیاموزند.

اهداف

تقویت یکپارچگی حسی، تقویت حس لامسه، هماهنگی چشم و دست، تقویت عضلات انگشت‌های دست، دست‌کاری، بیان و مدیریت هیجان، تقویت مهارت گفتار و زبان، تقویت دقت و توجه، تقویت مهارت‌های اجتماعی، پرورش خلاقیت، پرورش قدرت حل مسئله، افزایش اعتماد به نفس، آموزش مفاهیم فضایی

● **لمس و کشف کردن:** مقداری خاک رس را درون یک ظرف با آب مخلوط کنید تا گل رس درست شود. گل را مقابل نوآموز قرار دهید تا لمس کند. در این مرحله، نوآموز از دست‌ها و نوک انگشت‌های خود برای فشار دادن و ورز دادن گل رس استفاده می‌کند و بافت و شکل‌پذیری آن را کشف می‌کند. این مرحله به توسعه مهارت‌های حرکتی ظریف و آگاهی فضایی کودک کمک می‌کند.

● **درست کردن برج:** نوآموز را هدایت کنید گلوله‌های گل رس را روی هم انباشته و برج درست کند. در این فعالیت علاوه بر رشد مهارت‌های حرکتی، به او کمک می‌کند مفهوم تعادل و ثبات را درک و آزمایش کند. همچنین برای حل مشکل پایداری برج تلاش کند.

● **کوبیدن:** کوبیدن روشی برای رفع نیاز استفاده از قدرت است. کوبیدن گل رس با استفاده از دست یا ابزار به توسعه مهارت‌های حرکتی و قدرت نوآموز کمک می‌کند. همچنین ممکن است کودک با استفاده از مشت یا اشیای دیگر، از ایجاد نقش یا علامت روی گل رس لذت ببرد. برای همین از نوآموز بخواهید مقداری گل رس را جدا کند و دست خود را هم مشت کند و با مشت خود یا چکش چوبی روی گل رس ضربه بزند.

● **برش دادن:** برش گل رس با ابزار، یک تمرین برای توسعه مهارت‌های حرکتی ظریف و تقویت عضلات دست در نوشتن است. در این فعالیت، نوآموز با مفهوم نصف، تقسیم و کم‌شدن آشنا می‌شود. مقداری گل رس را به صورت لوله‌ای درآورد و از نوآموز بخواهید با کمک ابزار آن را به قسمت‌های متفاوت برش بزند.

● **پهن کردن:** مقداری گل رس را روی سطح مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید با کمک کف دست یا ابزار آن را پهن کند. کودک در این فعالیت یاد می‌گیرد برای ایجاد شکل‌ها با ابعاد متفاوت، چه مقدار فشار وارد کند و حرکت‌های خود را کنترل کند. همچنین می‌توانید ابزارهایی مانند وردنه و اشیای بافت‌دار مانند قوطی را برای ایجاد الگوها و بافت‌های منحصر به فرد در اختیار کودک قرار دهید.

زمانی که نوآموز مهارت پهن کردن را یاد گرفت، می‌توانید از او بخواهید خط‌ها، شکل‌ها و لوحه‌های متنوع را با کمک انگشت اشاره یا چوب بستنی روی گل رس پهن شده بکشد. همچنین می‌توانید شابلون شکل‌های هندسی، میوه‌ها و حیوانات را به نوآموز بدهید تا شابلون را محکم در گل رس فرو ببرد و شکل مورد نظر را از شابلون جدا کند.

● در هنگام انجام فعالیت با گل رس می‌توانید وسایل دیگر مانند خلال دندان، قاشق، چوب، سنگ و دکمه را به نوآموز بدهید تا انواع بافت‌های دیگر را در کنار گل رس تجربه و آزمایش کند. نوآموز به کمک حبوبات و مهره‌های رنگی می‌تواند شکل‌ها، خط‌ها و لوحه‌های متنوع را روی گل رس ترسیم کند.

با ابزارهایی مانند یک در ساده شیشه‌ی مربا می‌توانید فضایی را برای مرحله کاوش درباره گل رس فراهم کنید. به یاد داشته باشید، در زمان انجام فعالیت، نوآموز را هدایت کنید خارج از چهارچوب بیندیشد و از تخیل خود برای سازه‌های منحصر به فرد و جالب استفاده کند.

۸ خمیر بازی

کودکان عاشق بازی با خمیر هستند. ماهیت نرم و چکش خوار خمیر بازی کودکان را به شکل دادن، له کردن، غلتاندن، برش دادن و خلاقیت‌های بی‌شمار دعوت می‌کند. اما فراتر از سرگرمی، بازی با خمیر فایده‌های آموزشی بی‌شماری به‌ویژه برای کودکان دبستانی و نیازهای ویژه دارد. معلمان می‌توانند موادی مانند خمیر بازی را به کودک بدهند و به او به اجازه دهند مستقل یا با دیگران بازی کند. با این حال، مشارکت معلم در بازی می‌تواند یادگیری را تقویت و کودکان را به متفاوت فکر کردن تشویق کند.

اهداف

پرورش حس لامسه، رشد یکپارچگی حسی حرکتی، تقویت عضلات دست، تقویت مهارت‌های حرکتی ظریف، کاهش استرس، ایجاد حس خوب، رشد عاطفی، رشد اجتماعی هیجانی، رشد مهارت‌های زبان و گفتار، تقویت مهارت‌های نوشتاری، پرورش اعتماد به نفس، پرورش خلاقیت

ایده‌های آموزشی

• از خمیر بازی برای رشد حسی استفاده کنید. خمیر بازی نوعی تجربه حسی غنی را فراهم می‌کند که می‌تواند رشد حسی نوآموز را تقویت کند. بافت نرم و انعطاف پذیر خمیر موجب اکتشاف لمسی نوآموز می‌شود. همان‌طور که کودک خمیر را ورز می‌دهد و دست‌کاری می‌کند، مفاهیمی مانند سخت، نرم، مرطوب، خشک، چسبنده و صاف را نیز کشف می‌کند. برای کودکانی که مشکلات پردازش حسی دارند، بازی با خمیر می‌تواند اثر آرام‌بخش داشته باشد.

برای تقویت رشد حسی، از انواع خمیر مانند خمیر معطر، بافت‌های سفت و نرم و رنگ‌های متفاوت برای درک طیف وسیعی از تجربه‌های حسی بهره ببرید. عناصر دیگر را نیز وارد کنید. یعنی هنگام بازی با خمیر، برای تجربه بافت‌های بیشتر، عناصری مانند ماسه، برنج یا دانه را اضافه کنید. همچنین، از خمیر گرم یا سرد برای معرفی حس دما استفاده کنید.

• از خمیر بازی برای توسعه مهارت‌های حرکتی ظریف استفاده کنید. دست‌کاری خمیر به توسعه مهارت‌های حرکتی ظریف و هماهنگی چشم و دست کودک کمک می‌کند. کارهایی که شامل غلتیدن، له کردن، بریدن و شکل دادن می‌شوند، عضلات دست را تقویت می‌کنند و مهارت‌های نوآموز را رشد می‌دهند. این مهارت‌های حیاتی برای کارهایی مانند نوشتن، باز و بسته کردن دکمه‌های لباس یا فعالیت‌های روزمره ضروری هستند.

برای تقویت مهارت‌های حرکتی ظریف هنگام خمیر بازی، از ابزار استفاده کنید. ابزارهایی مانند وردنه، قالب و قیچی پلاستیکی را معرفی کنید تا فرصت‌های متنوعی برای رشد حرکتی بسازید. همچنین به نوازان نشان دهید، چگونه خمیر را به شکل توپ یا مار در بیاورند، آن را پهن کنند یا شکل‌های پیچیده‌تری ایجاد کنند. همچنین می‌توانید اسباب‌بازی‌ها یا توپ‌های کوچک را در خمیر پنهان کنید و از نوازان بخواهید با دست‌کاری و لمس، آن‌ها را پیدا کند و بیرون بیاورد.

راهبرد آموزشی مجموعه تمرین‌های قدرت و هماهنگی عضلات دست با خمیر بازی

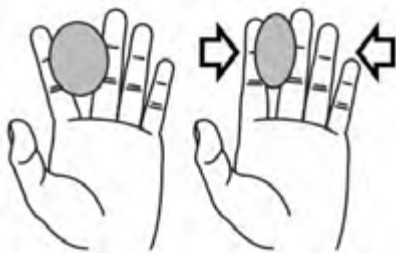
● خمیر را در کف دست نوازان قرار دهید. نوازان باید مطابق شکل نوک انگشت‌های خود را روی خمیر فشار دهد تا خمیر بازی از بین انگشت‌هایش خارج شود.

● با خمیر یک شکل لوله‌ای مطابق تصویر درست کنید. خمیر لوله‌ای را روی میز مقابل نوازان بگذارید و از او بخواهید سطح انگشت‌های دست خود را روی آن بغلتاند.

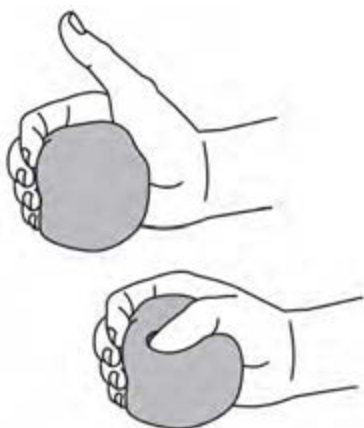
● با خمیر یک شکل لوله‌ای مطابق تصویر درست کنید. از نوازان بخواهید انگشت شست را در یک سمت و انگشت اشاره را در سمت دیگر خمیر لوله‌ای شکل قرار دهد. سپس انگشت اشاره خود را در خمیر فشار دهد تا به انگشت شست برسد.

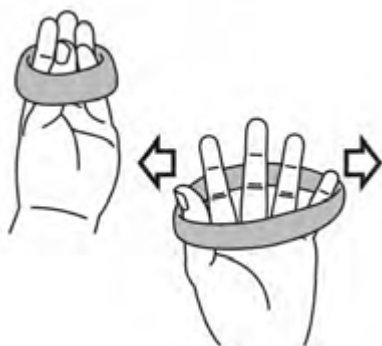
● خمیر را به شکل گلوله درآورید. آن را بین دو انگشت نوازان قرار دهید تا دو انگشت خود را به هم فشار دهد. این تمرین را برای همه انگشت‌های دست انجام دهید.

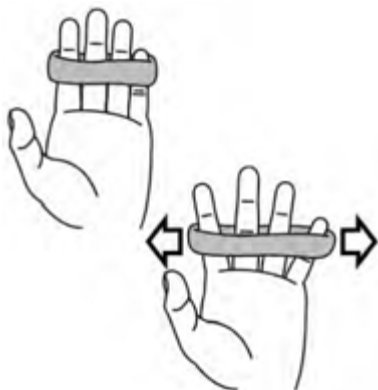
● با خمیر یک شکل کاسه‌مانند (مطابق تصویر) درست کنید و مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید انگشت شست دست راست خود را وسط خمیر بگذارد و سایر انگشت‌های همان دست را در سمت دیگر خمیر و پشت شست قرار دهد. حالا از نوآموز بخواهید خمیر را با انگشت شست به بیرون فشار دهد. این فعالیت را با دست چپ نیز با نوآموز تمرین کنید.

● خمیر بازی را به شکل گلوله درآورید. از نوآموز بخواهید ساعدش را روی میز قرار دهد و خمیر بازی را در کف دست بگیرد. انگشت شستش را رو به بالا نگه دارد. بعد انگشت شست خود را خم کند و آن را عمیقاً داخل خمیر فشار دهد و دوباره بیرون بکشد. این فعالیت را می‌توانید با دست مخالف هم تکرار کنید.

● با کمک خمیر یک حلقه درست کنید. شست و انگشت‌های نوآموز را در کنار هم داخل حلقه قرار دهید. از او بخواهید شست و انگشت‌های خود را تا حد امکان باز کند.

● با کمک خمیر یک حلقه درست کنید و مطابق تصویر آن را دور چهار انگشت نوآموز قرار دهید. از او بخواهید تا حد امکان انگشت‌های خود را از هم باز کند؛ طوری که حلقه خراب نشود.

• از خمیر بازی برای پرورش خلاقیت و تخیل استفاده کنید. خمیر بازی یک منبع باز است که نوآموزان می‌توانند آن را به چیزهای گوناگون تبدیل کنند. از شکل‌ها گرفته تا حیوانات را می‌توانند درست کنند. این کاوش خلاقانه می‌تواند به تقویت اعتماد به نفس و ابراز وجود کودکان بیفزاید.

نکات کاربردی که برای افزایش خلاقیت باید در نظر بگیرید، شامل این موارد است: ابزارهای دیگری به نوآموز بدهید؛ وسایلی مانند چوب بستنی و دکمه که کودکان می‌توانند آن‌ها را در خمیر قرار دهند. همچنین، یک موضوع یا خط داستان هم برای الهام بخشیدن به خلاقیت، به آن‌ها پیشنهاد کنید.

• خمیر بازی می‌تواند مهارت‌های زبانی و ارتباطی را تقویت کند. کودکان همان‌طور که خلق می‌کنند و بازی می‌کنند، فرصت‌هایی برای بیان ایده‌های خود، توصیف عملکرد و پاسخ به سؤال‌های شما دارند. برای نوآموزانی که مشکلات گفتاری یا زبانی دارند، بازی با خمیر می‌تواند روشی غیرتهدیدکننده در برقراری ارتباط باشد. نکات کاربردی که برای تقویت مهارت‌های زبانی باید در نظر بگیرید، شامل این موارد است: کودکان را تشویق کنید آنچه را انجام می‌دهند یا ساخته‌اند توصیف کنند. همچنین، استفاده از واژگان متنوع و زبان توصیفی را الگو قرار دهید.

• از خمیر بازی برای رشد شناختی نوآموز استفاده کنید. بازی با خمیر می‌تواند رشد شناختی را از چند طریق افزایش دهد. نوآموزان می‌توانند شکل‌ها و اندازه‌ها را یاد بگیرند. آن‌ها می‌توانند در مورد شکل‌های متفاوت و خواص آن‌ها بیاموزند. همچنین می‌توانند مفاهیمی مانند بزرگ، کوچک، بلند و کوتاه را کشف کنند و در کنار آن شمارش و ریاضی را هم یاد بگیرند. نوآموزان می‌توانند تعداد مشخصی شکل درست و آن‌ها را با هم مقایسه کنند. همچنین به کمک خمیر بازی می‌توانند مهارت حل مسئله را یاد بگیرند. آن‌ها با پی بردن به چگونگی ایجاد یک شکل یا ساختار دلخواه، مهارت حل مسئله و تفکر انتقادی را به کار می‌گیرند.

نکات کاربردی که برای تقویت رشد شناختی باید در نظر بگیرید، شامل این موارد است: سؤال پرسید. با پرسیدن سؤال‌های باز، کودکان را به فکر کردن و تصمیم‌گیری تشویق کنید. اهداف یادگیری را ادغام کنید. اهداف یادگیری خاص را در فعالیت‌های بازی با خمیر بگنجانید.

نوآموز قبل و بعد از خمیربازی، دست‌های خود را بشوید.

• از بازی با خمیر برای رشد اجتماعی عاطفی استفاده کنید. خمیر بازی می‌تواند یک فعالیت آرام‌بخش و درمانی باشد که در مدیریت استرس به نوآموزان کمک کند. همچنین می‌تواند فعالیتی اجتماعی باشد که در آن کودکان یاد می‌گیرند منابع را به اشتراک بگذارند، همکاری کنند و به ساخته‌های دیگران احترام بگذارند. تجربه فیزیکی فشردن، غلتاندن و دست‌کاری خمیر می‌تواند به کاهش اضطراب و بی‌قراری نوآموز کمک کند. درگیر شدن در بازی با خمیر به کودکان امکان می‌دهد کاملاً روی کاری که انجام می‌دهند تمرکز کنند و رشد مغز، آرامش ذهنی، احساس هدف و موفقیتشان تقویت شود.

کودکان را تشویق کنید با خمیر بازی مدل‌هایی بسازند یا شخصیت‌هایی را خلق کنند. این فعالیت غالباً به توجه و تمرکز عمیق منجر می‌شود. خمیر بازی به کودکان کمک می‌کند زندگی خود و داستان‌هایی را که می‌شنوند درک کنند. آن‌ها از طریق خمیر بازی می‌توانند احساس و عقیده خود را بیان کنند. کودکان غالباً با استفاده از خمیر بازی تجربه‌های واقعی زندگی را بازسازی می‌کنند. برای مثال، کودک پس از یافتن کرم در باغچه، ممکن است یک کرم خمیری بسازد که با غذا، خانه و سایر عناصر کامل شود. این فرایند غریزه مراقبت و همدلی را تقویت می‌کند.

کودکان می‌توانند احساس و عاطفه خود را با خلاقیتشان بیان کنند. کودکان همان‌طور که خمیر را قالب می‌زنند و شکل می‌دهند، احساس را پردازش می‌کنند و هوش هیجانی و مهارت‌های ارتباطی‌شان توسعه می‌یابد. ماهیت چکش‌خواری خمیر بازی یک خروجی درمانی برای بیان احساس فراهم می‌کند. کودکان می‌توانند احساس ناامیدی یا اضطراب را به شکل دادن و تغییر شکل خمیر هدایت کنند. کوبیدن، صاف‌کردن و فشردن خمیر بازی، راه‌های سالمی برای کودکان فراهم می‌کنند تا با احساس خود کنار بیایند و موجب خودتنظیمی هیجان‌های آن‌ها شود.

۹ رنگ انگشتی

نقاشی با انگشت یک راه عالی کودکان برای کشف، یادگیری و رشد از طریق بازی حسی است. کودکان با کمک رنگ انگشتی می‌توانند بافت خنک و لطیف رنگ و الگوها را احساس و آزمایش کنند و به این ترتیب خلاقیتشان پرورش می‌یابد. همچنین، روش خوبی برای ابراز احساس است. نقاشی با انگشت مهارت‌های حرکتی ظریف کودکان را نیز توسعه می‌دهد. آن‌ها بعدها برای نوشتن به این مهارت‌ها نیاز دارند. البته نقاشی با انگشت بسیار سرگرم‌کننده است.

اهداف

پرورش حس لامسه، پرورش مهارت‌های حرکتی، آموزش رنگ‌ها، تقویت مهارت‌های پیش‌نیاز نوشتن

ایده‌های آموزشی

- از نوآموز بخواهید انگشت‌های خود را در رنگ فرو ببرد و تصویر آن‌ها را روی کاغذ چاپ کند. این تمرین را برای نوک همه انگشت‌های دست انجام دهید تا به تقویت عضلات دست نوآموز کمک کنید.
- یک صفحه را در ابعاد ۸ در ۱۴ سانتی‌متر برش بزنید و مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید کل صفحه را با انگشت رنگ بزند. نوآموز باید این فعالیت را چندین بار تکرار کند تا بتواند بدون کمک تمام صفحه را با انگشتش رنگ کند.
- با مقوای رنگی یک شابلون مستطیل‌شکل به ابعاد ۸ در ۶ سانتی‌متر و یک شابلون دایره‌ای شکل به قطر ۱۰ سانتی‌متر درست کنید و آن را روی کاغذ بچسبانید. از نوآموز بخواهید داخل آن را با رنگ انگشتی رنگ کند. سپس شابلون را بردارید.
- روی کاغذ یا سینی، رنگ بمالید و اجازه دهید نوآموز با دست و انگشت خود در سینی رنگ، الگوهایی بسازد. سپس در مورد آنچه اتفاق می‌افتد با او صحبت و رنگ‌ها را توصیف کنید. می‌توانید بافت‌های جدیدی مانند شن را اضافه کنید. به نوآموز کمک کنید با فشار دادن کاغذهای تمیز روی رنگ، الگوها را چاپ کند.
- مقداری رنگ در سینی بریزید و از نوآموز بخواهید اشیایی مانند چوب، گل و برگ را داخل سینی به رنگ آغشته کند. سپس شیء را از داخل سینی رنگ بردارد و با زدن آن روی کاغذ سفید، تصویرش را چاپ کند. همچنین می‌تواند با انگشت خود اشیاء را رنگ کند و سپس کار چاپ روی کاغذ را انجام دهد.

۱۰ شابلون‌های آموزشی

شابلون‌ها از وسایل کاربردی دوره پیش‌دبستانی هستند که می‌توان از آن‌ها برای آموزش مفاهیم و تقویت مهارت‌های نوشتاری نوآموزان استفاده کرد. شابلون‌ها در موضوعاتی مانند شکل‌ها، میوه‌ها و حیوانات وجود دارند که می‌توانید با توجه به اهداف آموزشی خود آن‌ها را به کار بگیرید.

اهداف

رشد مهارت‌های حرکتی، هماهنگی چشم و دست، تقویت دقت و توجه، تقویت مهارت تجسم فضایی و هندسی، آموزش مفاهیم، تقویت مهارت‌های زبانی

ایده‌های آموزشی

- شابلون موردنظر را با چسب کاغذی روی کاغذ بچسبانید و در مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید انگشت اشاره را به گواش یا رنگ انگشتی آغشته کند و داخل شابلون موردنظر را به‌طور کامل رنگ کند. سپس شابلون را از روی کاغذ بردارید. از نوآموز بخواهید نام شکل را بگوید. همچنین می‌توانید سؤال‌هایی در مورد شکل از او بپرسید.
- شابلون موردنظر را با چسب کاغذی روی کاغذ بچسبانید و در مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید با مداد شمعی یا ماژیک داخل شابلون موردنظر را به‌طور کامل رنگ کند. سپس شابلون را از روی کاغذ بردارید و از نوآموز بخواهید نام شکل را بگوید. همچنین می‌توانید سؤال‌هایی در مورد شکل از او بپرسید.
- شابلون موردنظر را با چسب کاغذی روی کاغذ بچسبانید و در مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید خمیر بازی را داخل شابلون پر کند. سپس به او کمک کنید شکل را از شابلون جدا کند.
- شابلون موردنظر را با چسب کاغذی روی کاغذ بچسبانید و در مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید مداد را دور شابلون حرکت دهد تا تصویر شابلون روی کاغذ کپی شود. می‌توانید از دو تا سه قطعه شابلون مرتبط با هم (درخت، خورشید و خانه) استفاده کنید تا نوآموز بعد از رنگ‌کردن آن‌ها نقاشی زیبایی خلق کند. سپس در مورد آن به سؤال‌های شما پاسخ دهد.

۱۱ قیچی‌های آموزشی

قیچی کردن از جمله مهارت‌های حرکتی ظریف است که برای بسیاری از فعالیت‌های پیش دبستانی و مدرسه کاربرد دارد. در نظر داشته باشید، فرایند یادگرفتن استفاده از قیچی زمان‌بر است و کودکان برای استفاده از قیچی به یادگیری مهارت‌های پایه نیاز دارند. کودکان باید بتوانند تعادل خوبی در نشستن داشته باشند تا بتوانند آزادانه از بازوها و دست‌های خود استفاده کنند. عضلات مچ و دست قوی داشته باشند تا بتوانند قیچی را باز و بسته کنند. همچنین عضلات دست غالب و دست دیگر باید قدرت لازم را داشته باشند، زیرا دست غالب از قیچی استفاده می‌کند و دست دیگر کاغذ را نگه می‌دارد. آن‌ها باید مهارت هماهنگی بین چشم‌ها و دست‌ها

را نیز برای برش دور شکل‌ها داشته باشند. توانایی استفاده از انگشت‌های شست، اشاره و وسط، در حالی که انگشت‌های دیگر به نسبت ثابت می‌ماند، داشته باشند. به یاد داشته باشید، قیچی مناسبی انتخاب کنید، به دلیل اینکه استفاده از قیچی با دسته‌های بیضی کوچک، تیغه‌های کوتاه با لبه‌های گرد، کار برش را راحت‌تر می‌کند. حین کار با قیچی همواره نکات ایمنی را به نوآموز بیان کنید و بر کار او نظارت داشته باشید. قیچی مناسب برای نوآموزان کم‌توان ذهنی باید دارای نوک‌گرد، تیغه‌های کوتاه و دسته‌های پلاستیکی نرم و سبک با حلقه‌های مناسب دست نوآموز باشد. بهتر است قیچی‌هایی که نوآموزان استفاده می‌کنند، برای کار با هر دو دست راست و چپ طراحی شده باشند.

۲۰

ابزارهای
یادگیری
برای نوآموزان
کم‌توان ذهنی

دوره
پیش
دبستانی

اهداف

تقویت عضلات دست، تقویت مهارت‌های حرکت ظریف، هماهنگی چشم و دست، تقویت مهارت‌های پیش‌نیاز نوشتن

برای آموزش مهارت قیچی کردن، ابتدا پیش‌نیازهای مربوط به قیچی کردن را طبق راهبرد زیر با نوآموزان تمرین کنید. سپس آموزش نحوه گرفتن صحیح قیچی را با او تمرین کنید.

- از نوآموز بخواهید کاغذ را با دو دست پاره کند.
- از نوآموز بخواهید نخست با هردو دست راست و چپ و با دو انگشت سبابه و میانی، حرکت اسلحه بازی را به نمایش درآورد. انگشت های چهارم و پنجم باید با شست نگه داشته شوند.
- از نوآموز بخواهید انگشت های سبابه و میانی را به شکل علامت پیروزی حرکت دهد. این دو انگشت را از هم دور و به هم نزدیک کند، به طوری که مشابه عمل قیچی کردن باشد.
- یک قطعه کاغذ بین انگشت های سبابه و میانی دست غالب نوآموز قرار دهید. او باید با دست دیگر کاغذ را بگیرد و بکوشد آن را از بین انگشت هایش رها کند، اما حرکت بسته انگشت های سبابه و میانی مانع آزاد شدن کاغذ می شود و آن را به سختی نگه می دارد.
- نوآموز حرکت متقابل شست با چهار انگشت دیگر را انجام دهد (شست با سبابه، شست با میانی، شست با انگشت چهارم، شست با انگشت کوچک).
- نوآموز با انبر پلاستیکی، گلوله های پنبه را داخل جعبه بیندازد.
- نوآموز گیره های لباس را دورتادور یک جعبه کفش قرار دهد.
- نوآموز با کمک پانچ (کاغذ سوراخ کن) کاغذ را سوراخ کند.
- نوآموز با استفاده از قطره چکان، برداشتن آب از ظرف را تمرین کند.
- برای هماهنگی و تقویت مهارت های حرکتی و تسلط کامل بر حرکت انگشت های دست، بهتر است با خمیر بازی، شن و ماسه جنبشی، حبوبات و مهره با نوآموزان تمرین هایی انجام دهید.

- ابتدا قیچی را به نوآموز نشان و برایش توضیح دهید با قیچی چه کارهایی می توان انجام داد. از قیچی می توان برای بریدن انواع کاغذ، پارچه و... استفاده کرد. رعایت نکات ایمنی کار با قیچی را نیز برای نوآموز بیان کنید.
- قیچی را در مقابل نوآموز در دست بگیرید. انگشت شست را در حلقه بالایی قرار دهید و انگشت میانی و اشاره را در حلقه پایینی. انگشت های دیگر باید آزاد باشند تا به ثبات دست کمک کنند. سپس قیچی را مقابل نوآموز باز و بسته کنید و توضیح دهید که با نزدیک کردن انگشت ها، می تواند قیچی را باز و بسته کند.
- دسته های قیچی را مقابل نوآموز بگیرید و او را هدایت کنید مانند شما انگشت شست را در حلقه بالایی و انگشت اشاره و میانی را در حلقه پایینی قیچی قرار دهد. از او بخواهید قیچی را باز و بسته کند. بهتر است در مراحل ابتدایی آموزش، حلقه بالایی قیچی با نوار یا برجسب علامت گذاری شود تا نوآموزان یاد بگیرند انگشت شست باید در کدام حلقه قرار گیرد.

- از نوآموز بخواهید قیچی را باز و بسته کند.
- از نوآموز بخواهید یک قطعه خمیر بازی گرد را با قیچی خود تکه تکه کند. سپس خمیر را به شکل لوله درآورد تا آن را قیچی کند. بعد خمیر را پهن کنید تا آن را برش بزند.
- از نوآموز بخواهید یک نی پلاستیکی نوشیدنی را با قیچی تکه تکه کند تا مهره درست کند. سپس می‌تواند مهارت نخ کردن مهره را تمرین کند.
- از نوآموز بخواهید با قیچی، ابتدا دستمال کاغذی و سپس کاغذ نرم و نازک را بدون هدف قیچی کند.
- از نوآموز بخواهید ورقه‌های مقوا و کاغذ را بدون هدف برش بزند.
- از نوآموز بخواهید خط مستقیمی را که روی مقوا یا کاغذ کشیده شده است، با قیچی برش بزند. بهتر است ابتدا خط‌ها با فاصله زیاد از هم و در ادامه با فاصله کمتر باشند. سپس خط‌های منحنی و بعد خط‌های شکسته را برش بزند.
- از نوآموز بخواهید شکل‌هایی مانند گردی، چهارگوش و سه‌گوش را برش بزند.

کودکان با نیازهای ویژه معمولاً در نحوه صحیح گرفتن مداد مشکل دارند. یکی از روش‌هایی که به آن‌ها کمک می‌کند مداد را به صورت صحیح بگیرند، استفاده از مدادگیر است. این وسیله به نوازمان کمک می‌کند واضح و خوانا نیز بنویسند. بعد از مدادگیر، توصیه می‌شود نوازمان از مدادهای ضخیم و سه‌گوش استفاده کنند. مدادگیر انواع متفاوتی دارد که بر اساس نیاز نواز خود می‌توانید از آن‌ها استفاده کنید.

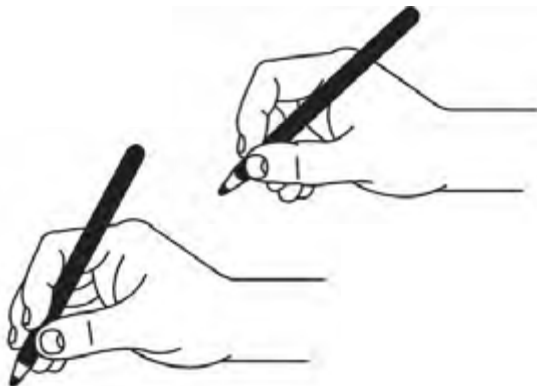
اهداف

آموزش صحیح گرفتن مداد، تقویت کنترل دامنه حرکتی، کمک به حل مشکل بدخطی، افزایش اعتماد به نفس

ایده‌های آموزشی

- مدادگیر را در جای مناسب مداد نواز، یعنی قسمت بالای تراشیده شده مداد، قرار دهید و روی بند انگشت اشاره و شست، یعنی جایی که نواز باید مداد را بگیرد، با ماژیک علامت بگذارید. سپس از او بخواهید مداد را از قسمت مدادگیر بگیرد و انگشت میانی را به عنوان تکیه‌گاه زیر مداد قرار دهد. هر مرحله را با توجه به توانایی‌های فردی هر نواز، چندین بار با او تمرین کنید. در هنگام نوشتن هم از نواز بخواهید مچ دست خود را روی دفتر قرار دهد و اصلاً بالا نگه ندارد. نحوه مداد گرفتن را به کمک مدادگیر به نواز بیاموزید و به مرور آن را حذف کنید. در راهبرد آموزشی زیر، نحوه صحیح گرفتن مداد در دست آموزش داده شده است.

راهبرد آموزشی نحوه صحیح گرفتن مداد در دست

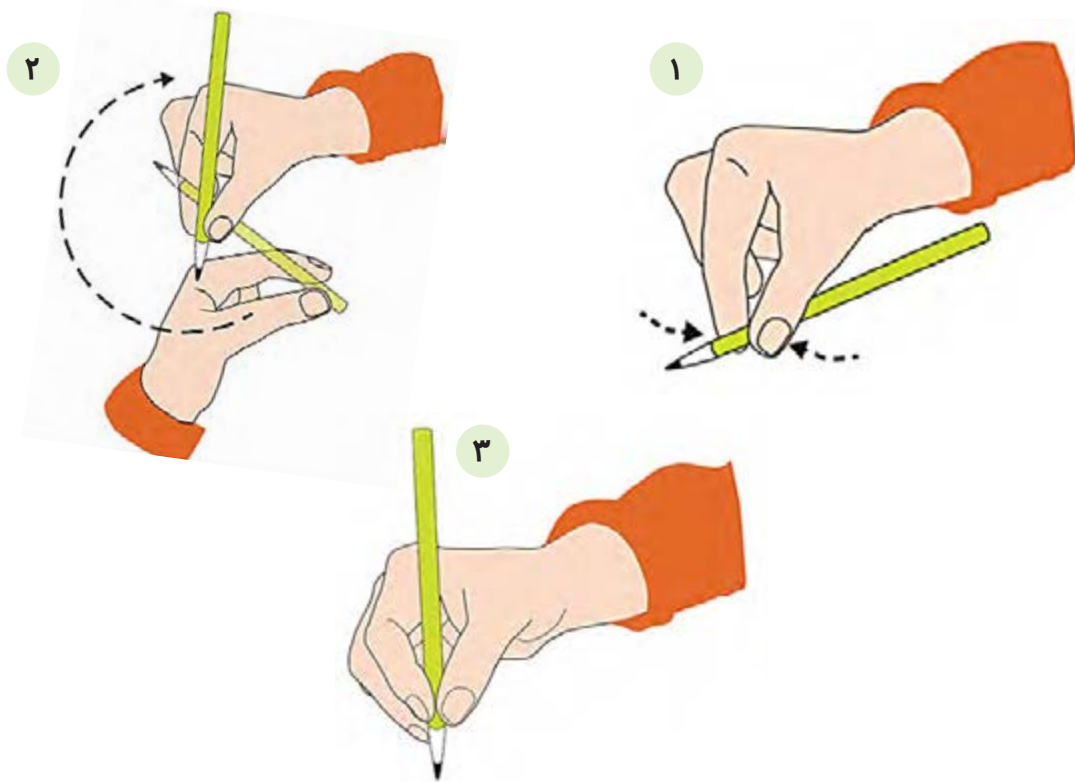

- گرفتن مداد تنها یکی از اجزای دستخط است. نحوه صحیح گرفتن مداد در دست، در شکل مقابل نشان داده شده است. اگر الگوی نامناسب مداد گرفتن به عادت تبدیل شود، تغییر دادن این عادت مشکل است. پس بهتر است نوازمان از همان ابتدا مداد را به صورت صحیح در دست بگیرند.

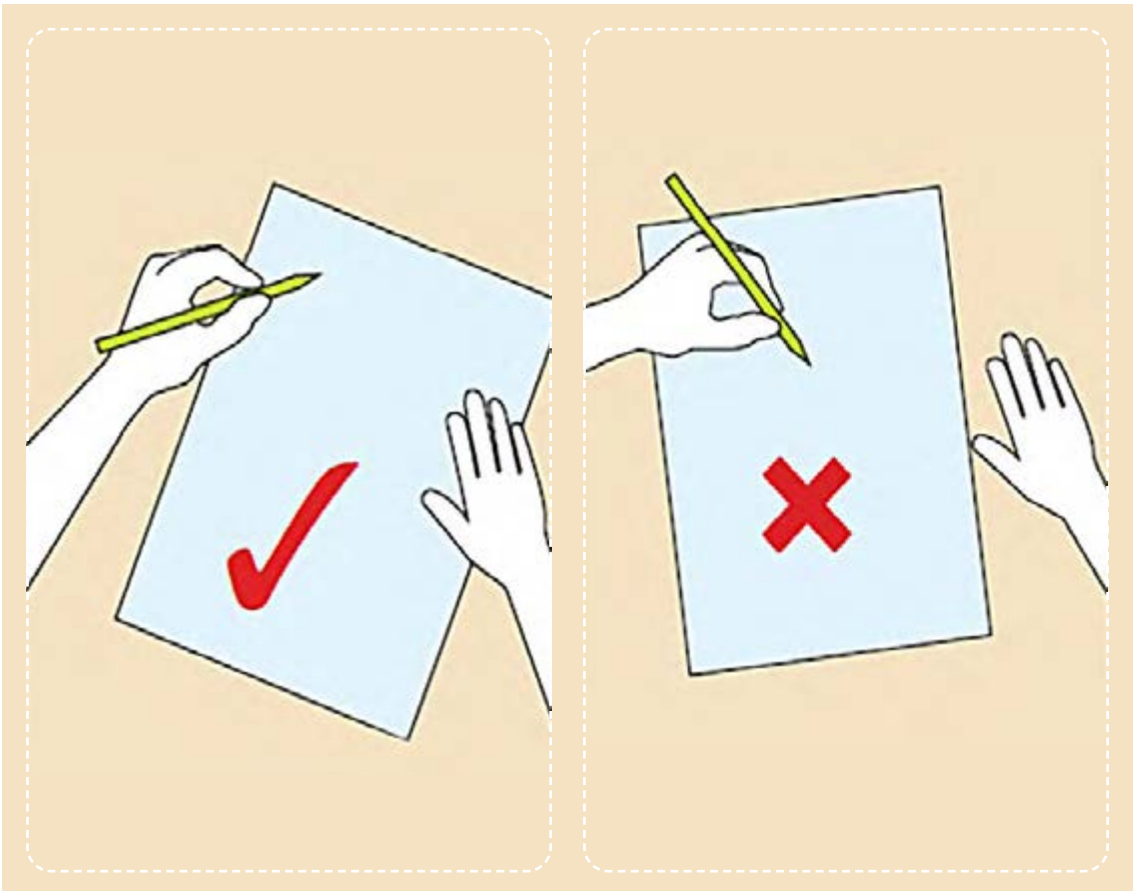
• نوآموز مداد را در یک موقعیت ثابت، بین انگشت‌های شست، اشاره و وسط قرار دهد. انگشت‌های دیگر خم می‌شوند و روی سطح قرار می‌گیرند. انگشت اشاره و شست فضایی باز را تشکیل می‌دهند. مچ دست کمی به عقب خم می‌شود و ساعد روی میز استراحت می‌کند. انگشت‌ها باید یک تا دو سانتی‌متر بالاتر از نوک مداد قرار گیرند. می‌توانید به کمک خمیر بازی محل گرفتن مداد را علامت‌گذاری کنید. همچنین، بین انگشت‌هایی که باید خم شوند، یک گلوله کوچک خمیر قرار دهید تا نوآموز آن را نگه دارد.

• برای آموزش گرفتن صحیح مداد در دست می‌توانید از این روش استفاده کنید. مداد را به صورتی مقابل نوآموز قرار دهید که نوک آن به سمت بیرون باشد. سپس از او بخواهید مداد را با انگشت اشاره و شست خود بگیرد و با کمک دست آزاد خود مداد را از زیر بچرخاند. در ادامه از نوآموز بخواهید از انگشت وسط خود برای حمایت از قسمت زیرین مداد استفاده کند.

- نوآموزان چپ‌دست ممکن است به سختی از معلمان راست‌دست الگو بگیرند. بر همین اساس، معلمان باید به نوآموزان چپ‌دست در نحوه گرفتن مداد کمک کنند. نحوه صحیح گرفتن مداد و نشستن برای افراد چپ‌دست در تصویر نشان داده شده است.

• نوآموز باید قبل از دست‌گرفتن صحیح مداد، نشستن صحیح را پشت میز و صندلی خود، به ترتیبی که اشاره می‌شود، بیاموزد. کودک طوری روی صندلی خود بنشیند که تمام سطح صندلی را اشغال کند و به پشت صندلی تکیه دهد. پاهایش به صورت صاف روی زمین باشند، در حالی که زانوها زاویه ۹۰ درجه دارند. ارتفاع میز به گونه‌ای باشد که آرنج کودک هنگام نوشتن روی میز قرار گیرد و فشار زیادی به دست‌ها وارد نشود. کاغذ به گونه‌ای روی میز قرار گیرد که لبه تیز کاغذ به سمت بیرون باشد. به طوری که دست کودک در زاویه مناسب ۳۰ درجه قرار گیرد.

عرض میز باید به گونه‌ای باشد که به زیر آرنج کودک برسد

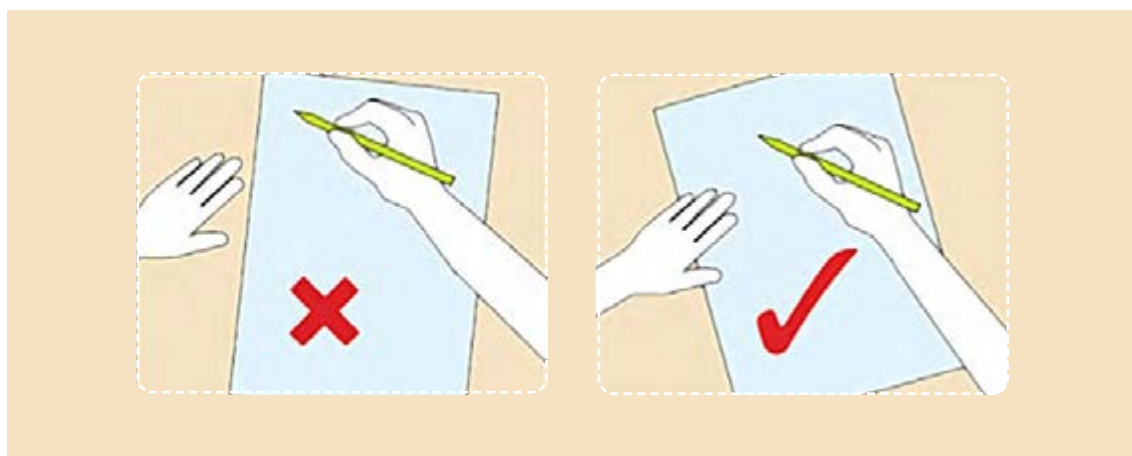
کمر کودک باید صاف باشد و روی میز خم نشود

کودک باید تمام سطح صندلی را اشغال کند

پاهای کودک باید صاف روی زمین قرار گیرند

صندلی باید به میز نزدیک باشد

صفحه دخت شامل یک صفحه به همراه نخ‌های رنگی است و کودک برای بازی با این وسیله باید نخ‌ها را از میان سوراخ‌ها رد کند. برای شروع آموزش این مهارت می‌توانید به انتهای نخ یک مهره وصل کنید تا نخ از پشت سوراخ اول ثابت بماند. همچنین، در سمت دیگر نخ، با وصل کردن پوشش پلاستیکی یا تهبیه سوزن پلاستیکی مخصوص کودک، انجام این فعالیت را برای نوآموز ساده‌تر کنید.

اهداف

هماهنگی چشم و دست، پرورش مهارت انگشت‌ها، کمک به پرورش مهارت‌های نوشتاری و دست‌ورزی، تقویت توجه و تمرکز، تقویت پردازش دیداری، تقویت تجسم فضایی (بالا، پایین، راست و چپ)

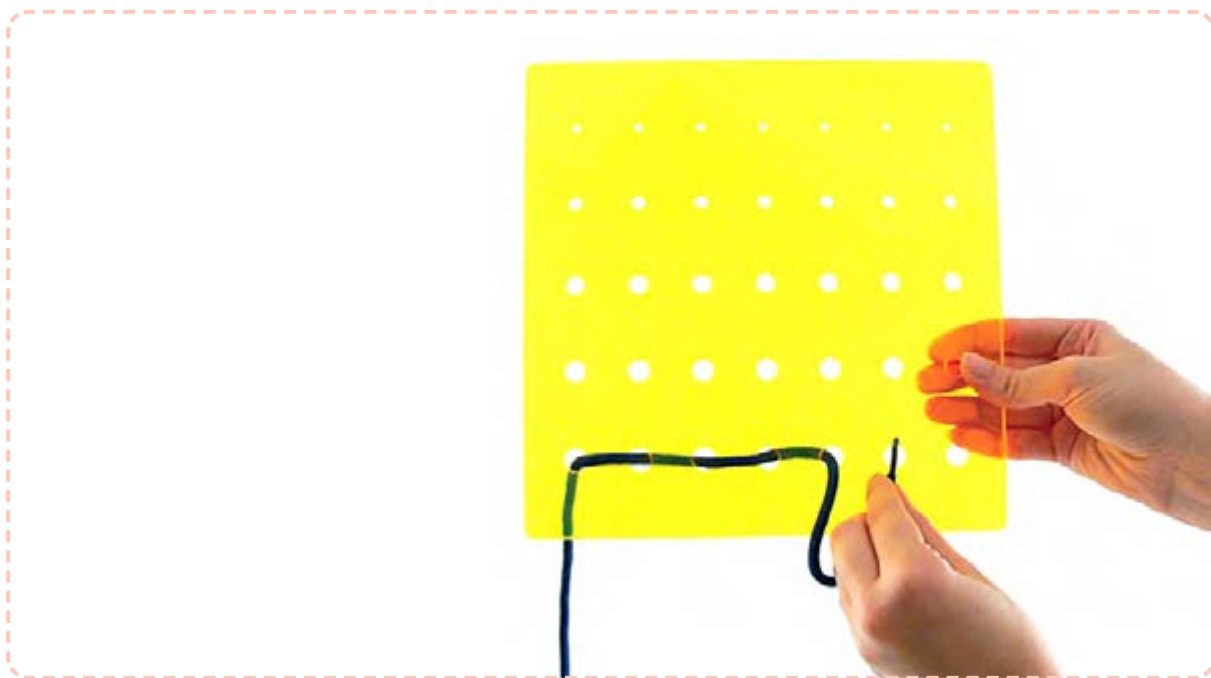
ایده‌های آموزشی

- در اولین مرحله، عبور دادن نخ از سوراخ را با نوآموز تمرین کنید. بعد از اینکه این مهارت را یاد گرفت، گرفتن نخ از زیر سوراخ را هم با او تمرین کنید.
- در تمرین بعدی، به نوآموز کمک کنید زمانی که نخ را از رو وارد می‌کند و از زیر می‌گیرد، مجدداً همان نخ را از زیر بگیرد، در سوراخ کناری وارد کند و سپس نخ را از رو بگیرد.
- از نوآموز بخواهید نخ‌ها را از همه سوراخ‌ها عبور دهد و زمانی که در این تمرین مهارت لازم را کسب کرد، وارد کردن یک در میان نخ را با او تمرین کنید. از او بخواهید در صفحه نخ‌ها را یک در میان عبور دهد. در انجام این تمرین به نوآموز کمک کنید.

• در مدل‌های ساده و در ابعاد مناسب صفحه دوخت، می‌توانید شکل‌های هندسی و لوحه‌های نوشتاری را روی آن تمرین کنید. برای این منظور لازم است با یک تکه چسب لنت برق یا یک تکه روبان نیم‌سانتی روی صفحه دوخت، خط زمینه تعریف کنید و در ادامه تمرین‌های نوشتاری را طراحی کنید. به یاد داشته باشید، در طراحی تمرین‌ها باید بر اساس ساختار ذهنی نوآموز به صورت زیر عمل کنید:

۱. خط راست عمودی از بالا به پایین و برعکس؛
۲. خط راست افقی، از راست به چپ و برعکس؛
۳. خط راست مورب، از راست به چپ و برعکس.

این وسیله شامل یک تخته میخ‌دار و کارت‌های الگوست که هم رشد حرکتی و هم رشد فکری را هدف قرار می‌دهند و مهارت‌های حرکتی ظریف و پیش‌نیازهای مهارت‌های یادگیری ریاضی و مهارت‌های خواندن و نوشتن را تقویت می‌کنند. با توجه به پیچیده‌بودن طرح‌های روی کارت الگو، بهتر است آموزگار برای نوآموزان دوره پیش‌دبستان، با توجه به سطح ذهنی آن‌ها، کارت‌های الگوی ساده‌تری طراحی کند و از کارت الگوی وسیله برای تمرین‌های پیچیده‌تر بهره‌برد.

اهداف

تقویت و تحریک حس لامسه، پرورش مهارت‌های انگشتی، هماهنگی چشم و دست، تقویت مهارت ادراک حرکتی، تقویت مهارت تعقیب بینایی، آموزش جهت‌یابی، آموزش الگویابی، تقویت قدرت حل مسئله، پرورش خلاقیت، پرورش تفکر استقرایی، تقویت مهارت تقلیدکردن، تجسم فضایی و هندسی، تشخیص شکل در زمینه

ایده‌های آموزشی

- ابتدا صفحه را مقابل نوآموز قرار دهید تا آن را لمس کند و انگشت‌های خود را در جهت‌های گوناگون روی میخ‌ها بکشد و از لمس آن‌ها لذت ببرد. در ادامه، کش‌ها را در اختیار او قرار دهید تا بی‌هدف و بدون الگو دور میخ‌ها بیندازد.
- در صفحه یک الگوی ساده، مانند حرکت از بالا به پایین، ایجاد کنید و از نوآموز بخواهید با نگاه کردن به الگوی شما، مانند آن را ایجاد کند. این تمرین را در جهت‌های بالا به پایین و برعکس، راست به چپ و برعکس، و همین‌طور مورب تکرار کنید. بهتر است در گام‌های اول، برای تشخیص نقطه شروع حرکت توسط نوآموز، میخ اول را با گلوله خمیری کوچک یا مازیک علامت‌گذاری کنید تا نوآموز نقطه شروع را تشخیص دهد.
- در تمرین‌های بعدی، الگوهای قبلی را ترکیب و کمی پیچیده‌تر کنید. برای مثال، الگوی بالا به پایین را با الگوی راست به چپ ترکیب کنید تا نوآموز با ساخت ترکیبی در الگو آشنا شود.
- در تمرین‌های پیچیده‌تر، یک الگوی ساده را روی صفحه بکشید و به نوآموز نشان دهید. سپس آن را پنهان کنید تا نوآموز بتواند با ادراک تصویر دیده‌شده، همان را روی صفحه ایجاد کند.

۱۵ بسته مهارت‌های خودیاری

برای آموزش مهارت‌های خودیاری، مثل بستن دکمه، زیپ، کمر بند، قفل پلاستیکی و همچنین گره زدن، می‌توانید از این صفحه‌های آموزشی استفاده کنید تا کودک بتواند بعد از آموزش شما، این مهارت را روی لباس‌های خود تمرین کند.

اهداف

هماهنگی چشم و دست، تقویت مهارت‌های حرکتی ظریف، پرورش مهارت‌های اولیه خودیاری، آموزش توالی و ترتیب، دست‌کاری، تقویت مهارت برنامه‌ریزی حرکتی^۱

ایده‌های آموزشی

- برای آموزش مهارت‌های خودیاری، از ساده‌ترین فعالیت‌ها مانند آموزش زیپ و دکمه فشاری شروع کنید. سپس فعالیت‌های سطح بالاتر مانند باز و بسته کردن دکمه درشت، دکمه کوچک، کمر بند، کفش بدون بند و کفش با بند را با نوآموز تمرین کنید. بعد از اینکه آموزش و یادگیری نوآموز روی این صفحه‌های آموزشی صورت پذیرفت، او باید این تمرین‌ها را روی لباس و کفش واقعی خودش نیز انجام دهد.
- برای کسب مهارت باز و بسته کردن زیپ، آموزش را با باز کردن آن شروع کنید. سپس بستن زیپ را تمرین کنید. بهتر است ابتدا از زیپ‌های بزرگ شروع کنید و سپس به زیپ‌های کوچک برسید. زیپ‌هایی که رنگ متفاوتی با لباس دارند، برای تمرین مناسب‌ترند. برای تسهیل باز و بسته کردن زیپ می‌توانید یک حلقه یا روبان را به سر زیپ اضافه کنید. برای آموزش باز و بسته کردن زیپ، به راهبرد آموزشی زیر مراجعه کنید.

قبل از آموزش باز و بسته کردن زیپ، بهتر است مهارت‌ها و فعالیت‌های پیش نیاز حرکتی انگشت‌ها کار شوند.

- یک ورق کاغذ را در اختیار نوآموز قرار دهید و از او بخواهید با کمک انگشت‌های شست و اشاره، آن را از بالا به پایین و برعکس پاره کند. نوآموز می‌تواند این تمرین را روی میز و قراردادن کاغذ مقابل سینه خود هم انجام دهد.
- نخ کردن مهره را با نوآموز تمرین کنید و از او بخواهید مهره‌ها را نخ کند. در این تمرین می‌توانید اندازه مهره‌ها را از درشت به کوچک تغییر دهید.
- مهارت داخل کردن نی را با نوآموز تمرین کنید. یک لیوان نی دار یا قوطی خالی آبمیوه را در اختیار نوآموز قرار دهید و از او بخواهید نی را در سر لیوان یا داخل پاکت آب میوه قرار دهد. این تمرین را می‌توانید با بازی موش و لانه نیز انجام دهید. با پانچ، چند سوراخ روی یک ورق کاغذ یا یک تکه مقوا ایجاد کنید. صفحه سوراخ دار را روی جعبه کفش یا شیرینی بچسبانید. نی‌هایی را که سر آن‌ها عکس موش چسبانده شده است، به نوآموز بدهید و از او بخواهید هر موش را در لانه‌اش (سوراخ) قرار دهد.
- با پانچ، وسط شکل‌های هندسی مقوایی را سوراخ و با یک تکه روبان یا نخ، شکل‌ها را مانند دانه تسبیح نخ کنید. همه شکل‌ها را در یک سمت، مثلاً بالای نخ، جمع کنید و از نوآموز بخواهید آن‌ها را با کمک انگشت شست و اشاره، از بالا به پایین بکشد. این فعالیت را در جهت عکس نیز تکرار کنید.
- یک کیسه پلاستیکی زیپ‌کیپ را مقابل نوآموز قرار دهید و از وی بخواهید با انگشت‌های شست و اشاره دست غالب، زیپ‌کیپ را فشار دهد تا دو طرف آن بسته شود. سپس با کمک دو دستش آن را باز کند.

- از نوآموز بخواهید جامدادی خود را روی میز قرار دهد. سپس با یک دست بدنه جامدادی و با انگشت‌های شست و اشاره دست غالب سر زیپ را بگیرد و آن را به عقب بکشد تا باز شود. بعد زیپ را ببندد. با زیپ کیف مدرسه خودش نیز این تمرین را انجام دهید.

- از بسته مهارت‌های خودیاری، صفحه مربوط به بستن زیپ را مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید با انگشت‌های شست و اشاره دست غالب، سر زیپ را بگیرد. با دست دیگر، صفحه کار را روی میز خود محکم نگه دارد و آنگاه سر زیپ را ابتدا به پایین و سپس به بالا بکشد. این تمرین را با چرخاندن صفحه به صورت افقی نیز تکرار کنید.

- یک کاپشن را روی میز مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید با انگشت‌های شست و اشاره دست غالب، سر زیپ را بگیرد و با دست دیگر کاپشن را نگه دارد و سر زیپ را به پایین بکشد تا باز شود. برای بازشدن کامل زیپ لباس، با کمک انگشت‌های شست و اشاره دست غالب، سر زیپ را نگه دارد و با انگشت‌های دیگر، نیمه دیگر زیپ را به سمت بالا بکشد تا سر زیپ‌ها هم جدا شوند. بعد از کسب مهارت در بازکردن زیپ، حالا می‌توانید بستن زیپ را تمرین کنید. با کمک انگشت‌های شست و اشاره هر دو دست، سر زیپ را به هم وصل کند و سپس با دست غالب زیپ را بالا بکشد.

- در تمرین بعدی، نوآموز کاپشن خود را بپوشد و زمانی که آن را به تن دارد، زیپ کاپشن را باز کند. سپس بستن زیپ را هم تمرین کند.

- برای کسب مهارت در باز و بسته کردن دکمه، ابتدا با آموزش بازکردن دکمه شروع کنید. با دکمه‌های بزرگ شروع و روی دکمه‌های کوچک‌تر هم کار کنید. دکمه‌هایی که رنگی متفاوت از لباس دارند، کار را راحت‌تر می‌کنند. در آموزش باز و بسته کردن دکمه، بهتر است جادکمه به اندازه کافی بزرگ باشد تا دکمه به راحتی در آن جا شود. برای آموزش باز و بسته کردن دکمه به نوآموزان، می‌توانید از راهبرد آموزشی زیر استفاده کنید.

راهبرد آموزشی آموزش باز و بسته کردن دکمه

قبل از آموزش باز و بسته کردن دکمه، بهتر است مهارت‌ها و فعالیت‌های پیش‌نیاز حرکتی انگشت‌ها کار شوند.

- یک قلک و چند سکه را مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید سکه‌ها را یکی یکی با انگشت شست و اشاره بگیرد و داخل قلک بیندازد. این تمرین را می‌توانید با دکمه و قوطی نیز انجام دهید. هدف این است که شکل دکمه و جادکمه را شبیه‌سازی کنید.

- روی یک صفحه مقوایی یا نمدی سوراخ بزرگی ایجاد کنید و آن را مقابل نوآموز قرار دهید. سپس از او بخواهید یک چوب بستنی را با انگشت شست و اشاره دست غالب بگیرد و از سوراخ‌ها عبور دهد. با انگشت شست و اشاره دست دیگر هم سر چوب بستنی را از سوراخ بیرون بکشد. نوآموز باید این کار را برای تمام سوراخ‌های روی صفحه مقوایی یا نمدی انجام دهد.

• چند نمد را در ابعاد پنج در پنج سانتی متر، به صورت چهارگوش برش بزنید. در وسط آن هم یک برش شبیه جای دکمه ایجاد کنید. سپس دکمه بزرگی را به یک روبان وصل کنید و مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید با انگشت شست و اشاره دست غالب، دکمه را وارد جادکمه نمدی کند و با انگشت شست و اشاره دست دیگر آن را از طرف دیگر بگیرد و خارج کند. به همین ترتیب، دکمه را از همه چهارگوش ها رد کند.

• یک لباس را انتخاب کنید که دکمه های بزرگی داشته باشد. لباس را با دکمه های بسته مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید، با انگشت های شست و اشاره دست غالب، دکمه را به داخل شیار جادکمه به پایین فشار دهد و با انگشت شست و اشاره دست دیگر، لبه لباس کنار جا دکمه را بگیرد و به سمت مخالف بکشد. حالا دکمه را به داخل جادکمه فشار دهد و با انگشت های شست و اشاره دست دیگر آن را بگیرد. در آخر نیز با انگشت شست و اشاره دست غالب، قسمت رویه لباس را به بالا بکشد.

• در ادامه، بستن دکمه را با او تمرین کنید. از او بخواهید، ابتدا دکمه را با انگشت های شست و اشاره یک دست و جادکمه را با انگشت های شست و اشاره دست دیگر بگیرد. سپس دکمه را در سوراخ جادکمه فشار دهد و دکمه را با انگشت شست و اشاره دست غالب بگیرد. آنگاه با انگشت های شست و اشاره دست دیگر، قسمت رویه لباس را بکشد. همه این تمرین ها را روی صفحه بسته مهارت های خودیاری هم انجام دهید تا نوآموزان مهارت های لازم را کسب کنند.

• بعد از کسب مهارت های لازم در این زمینه، از نوآموز بخواهید دکمه های روپوش خود را باز کند و سپس آن ها را ببندد. بهتر است نوآموزان باز و بسته کردن دکمه ها را از پایین ترین دکمه شروع کنند، چرا که دید به دکمه های پایین بیشتر است و او با تسلط بیشتری می تواند کار را انجام دهد.

۱۶ توپ‌های ژله‌ای

این توپ‌ها بسیار نرم هستند و زمانی که آن‌ها را فشار می‌دهید، دوباره به شکل اولیه خود بازمی‌گردند. به کمک این توپ‌ها بدن و ذهن آرام می‌شود و فرد می‌تواند روی آنچه نیاز دارد تمرکز کند. این توپ‌ها اضطراب را از بین می‌برند. همچنین به تحریک حسی و تقویت عضلات دست کمک می‌کنند. در نظر داشته باشید، نوآموزان مجموعه تمرین‌ها را برای هر دو دست انجام دهند.

اهداف

تقویت حس لامسه، تقویت توجه و تمرکز، پرورش مهارت‌های ادراکی حرکتی، ایجاد حس آرامش

ایده‌های آموزشی

- توپ ژله‌ای را به نوآموز بدهید تا آن را لمس کند و فشار دهد. فشار دست نوآموز باید به اندازه‌ای باشد که توپ فشرده شود.
- توپ ژله‌ای را روی میز قرار دهید و از نوآموز بخواهید با کف دست خود آن را فشار دهد.
- توپ ژله‌ای را روی میز قرار دهید و از نوآموز بخواهید با انگشت شست و اشاره دست غالب به آن فشار وارد کند.

۱۷ توپ‌های خاردار

توپ‌های خاردار وسیله‌ای مناسب برای تحریک حسی و تقویت عضلات دست هستند. این وسیله در اندازه‌ها و رنگ‌های متنوع موجود است و می‌توانید تمرین‌های متنوعی را با آن طراحی کنید. در هنگام استفاده از این وسیله، مشکلات حسی کودک را در نظر داشته باشد و در صورت لزوم از یک کاردرمانگر کمک بگیرید. در نظر داشته باشید، نوآموزان مجموعه تمرین‌ها را برای هر دو دست انجام دهند.

اهداف

تحریک حسی، تقویت عضلات دست، بهبود مهارت‌های حرکتی

ایده‌های آموزشی

- توپ را به نوآموز بدهید تا آن را در دستش بگیرد و چنگ بزند.
- توپ را روی میز قرار دهید و از نوآموز بخواهید کف دست خود را روی آن قرار دهد و توپ را غلت بدهد.
- توپ را به نوآموز بدهید و از او بخواهید آن را بین دست‌هایش جابه‌جا کند و حرکت دهد.
- توپ را به نوآموز بدهید و از او بخواهید آن را در دست راست خود بگیرد و در یک مسیر به جلو راه برود. سپس در برگشت توپ را با دست چپ خود حمل کند.

۱۸ توپ‌های بادی پلاستیکی

بازی با توپ به بهبود مهارت‌های حرکتی و هماهنگی چشم و دست کمک می‌کند. همچنین، مهارت‌های اجتماعی و نوبت‌گیری را بهبود می‌بخشد. با توپ می‌توان انواع بازی‌های مستقل، موازی و مشارکتی را انجام داد. کودکان به کمک توپ مهارت‌های غلتاندن، پرت‌کردن، هدف قراردادن، گرفتن و شوت‌زدن را یاد می‌گیرند. زمانی که کودک در بازی‌های متقابل این مهارت‌ها را تمرین می‌کند، مهارت‌های اجتماعی او هم رشد می‌کنند. توپ‌های بادی پلاستیکی به راحتی در دسترس هستند و می‌توان آن‌ها را در رنگ‌ها و اندازه‌های متفاوت تهیه کرد.

اهداف

تقویت یکپارچگی حسی حرکتی، تقویت عضلات دست و پا، هماهنگی حرکتی، تقویت مهارت برنامه‌ریزی حرکتی، افزایش توجه و تمرکز، رشد مهارت‌های اجتماعی، تقویت مهارت‌های زبانی، آموزش گروه‌بندی

ایده‌های آموزشی

• نوآموزان را در یک صف قرار دهید. مهارت‌های پرتاب‌کردن، گرفتن، هدف قراردادن، شوت‌زدن و ... را به نوبت با آن‌ها تمرین کنید. زمانی که نوآموز یک تمرین را انجام داد، به انتهای صف برود تا دوباره نوبت به او برسد. برای نمونه می‌توانید این تمرین‌ها را با او انجام دهید:

- ◀ نوآموز توپ را با دو دست خود به صورت بی‌هدف پرتاب کند.
- ◀ نوآموز توپ را با دو دست خود، کمی بالاتر از سر، به سمت بالا بیندازد.
- ◀ نوآموز، با دو دست، توپ را به سمت هدف تعیین شده پرتاب کند.
- ◀ نوآموز با دست غالب خود، توپ را بی‌هدف پرتاب کند.
- ◀ نوآموز با پای غالب خود به توپ ضربه بزند.
- ◀ توپ را به سمت نوآموز پرتاب کنید تا با دو دست خود آن را بگیرد.

• نوآموزان یک حلقه تشکیل بدهند. در وسط حلقه یک سبد توپ که شامل دو اندازه توپ بزرگ و کوچک است قرار دهید. دو سبد خالی هم در دو طرف سبد توپ اصلی بگذارید. ابتدا خودتان یک توپ بزرگ را بردارید و داخل یک سبد بیندازید و بگویید این سبد توپ‌های بزرگ است. یک توپ کوچک هم داخل سبد دیگر بیندازید و بگویید این

سبد توپ‌های کوچک است. سپس هر کدام از نوآموزان به ترتیب یک توپ را از سبد مرکزی بردارند و در سبد مورد نظر بیندازند تا توپ‌ها بر اساس اندازه گروه‌بندی شوند.

• نوآموزان یک حلقه تشکیل دهند. به یک نوآموز یک توپ بزرگ بدهید تا با دو دستش توپ را به نفر کناری بدهد. همچنین، در هنگام دادن توپ به دوست خود، اسم او را هم بگوید. به همین ترتیب، نوآموزان را جابه‌جا کنید تا اسم دوستان خود را یاد بگیرند.

• برای نوآموزان هدف تعیین کنید تا توپ را با کمک دست یا پا به سمت هدف تعیین شده پرتاب یا شوت کنند. برای مثال می‌توانید تعدادی بولینگ پلاستیکی را در فاصله نزدیک بچینید تا نوآموز توپ را به سمت آن‌ها بیندازد. در تمرین‌های بعدی، به مرور فاصله را بیشتر کنید تا نوآموزان مهارت هدف‌گیری را یاد بگیرند.

• یک یا دو میز (میز نوآموز) را کنار هم بگذارید و به هم بچسبانید. با ماژیک وایت‌برد خط‌های راست، منحنی و شکسته را پشت هم روی میز بکشید. حالا به هر نوآموز یک توپ بدهید و از او بخواهید توپ را با اشاره شما روی خط‌های کشیده شده روی میز حرکت دهد و در انتهای مسیر نیز توپ را داخل سبد پایین میز بیندازد. آنگاه زنگ پایان را بزند یا کف دست‌های خود را روی تصویرهای دست روی میز قرار دهد.

۳۷

ابزارهای
یادگیری
برای نوآموزان
کم‌توان ذهنی

فصل ۱

حیطه
حسی
حرکتی

راهبرد آموزشی توپ و مهارت‌های حرکتی

- برای نوآموزانی که در هماهنگی چشم و دست مشکل دارند، قبل از شروع تمرین با توپ، از بادکنک استفاده کنید. بادکنک آهسته‌تر حرکت می‌کند و به کودک فرصت می‌دهد مناسب‌تر واکنش نشان دهد.
- ابتدا تمرین‌ها را با توپ‌های بزرگ شروع کنید. بعد به سمت توپ‌های کوچک‌تر بروید. توپ‌های بزرگ هنگام پرتاب و گرفتن مستلزم استفاده هم‌زمان از دو دست هستند. استفاده از توپ‌های کوچک مهارت چنگ‌زدن و قدرت دست را تقویت می‌کند. پس در هنگام تمرین با توپ، نوآموز ابتدا آن را با دو دست بگیرد و در ادامه به تدریج از یک دست استفاده کند.
- در تمرین‌های مهارت‌های حرکتی با توپ، ابتدا مهارت‌هایی تمرین شوند که در آن‌ها توپ ثابت است و کودک حرکت می‌کند. سپس مهارت‌هایی را انجام دهید که کودک ثابت است و توپ حرکت می‌کند. برای مثال، در تمرین‌های ابتدایی، کودک به تویی که ثابت است ضربه بزند. در تمرین‌های بعدی، کودک در یک نقطه می‌ایستد و توپ به سمت او پرتاب می‌شود تا به آن ضربه بزند.
- در تمرین‌های ابتدایی، باید فاصله کودک و هدف یا شخص دیگر با توپ کم باشد و به مرور افزایش پیدا کند. همچنین، با حرکت آهسته توپ شروع کنید و در صورت توانمندی کودک، بر سرعت توپ بیفزایید.

در هنگام این بازی، رعایت نکات ایمنی ضروری است.

این وسیله به تقویت و رشد مهارت‌های پایه کودک کمک بسیاری می‌کند و سه ویژگی اساسی دارد: اولین آن توسعه مهارت‌های فیزیکی خزیدن یا حرکت در تونل است. خزیدن یک مهارت رشدی مهم برای کودک و شروع مهارت‌های حرکتی دیگر است. همچنین، یک هسته قوی برای کسب مهارت‌های هماهنگی دوطرفه (استفاده از هر دو طرف بدن به صورت هم‌زمان)، برای بازی‌های حرکتی درشت، به کودک می‌دهد. وقتی مهارت‌های حرکتی به خوبی توسعه یابند، به مهارت‌های تمرکز و توجه کودک هم کمک می‌شود. دومین ویژگی این وسیله، توسعه مهارت‌های اجتماعی است. در حالی که تعداد زیادی کودک برای بازی با تونل جمع می‌شوند، دانش شناختی و تفکر استدلالی آن‌ها در مورد آداب اجتماعی مناسب شروع به رشد می‌کند. کودک در مورد نوبت‌گرفتن، صبر و بردباری و همچنین رعایت قوانین و بازی منصفانه درس‌هایی می‌آموزد. علاوه بر این، فعالیت بازی با تونل به تقویت اعتماد به نفس آن‌ها کمک می‌کند. برخی از کودکان از عبور از فضاهای محدود و باریک می‌ترسند. تونل به آن‌ها کمک می‌کند بر ترس خود غلبه کنند و اعتماد به نفس بیشتری داشته باشند.

سومین ویژگی این وسیله سرگرم‌کننده بودن آن است. تونل یک راه سرگرم‌کننده و تعاملی برای بازی به کودک می‌دهد. کودکان می‌توانند از میان آن‌ها حرکت کنند یا در آن‌ها پنهان شوند. می‌توانید اسباب‌بازی مورد علاقه یا میان‌وعده مورد علاقه آن‌ها را به عنوان انگیزه در پایان تونل قرار دهید. با انجام این کار، آن‌ها را برای عبور مجدد از تونل تقویت می‌کنید. می‌توانید تونل را به یک غار، یک خانه یا تخت تبدیل کنید و قوه تخیل کودک را پرورش دهید. همچنین، به کودکان کمک کنید بازی وانمودی را توسعه دهند.

در نظر داشته باشید، قبل از انجام تمرین با تونل فنی، آن را در فضای مناسبی مانند اتاق بازی یا تربیت بدنی قرار دهید. منطقه‌ای را که می‌خواهید تونل فنی را در آن قرار دهید، ایمن کنید. کودکان ممکن است روی دست و زانو بخزند یا در تونل بغلتند.

بنابراین این ناحیه باید صاف و عاری از هر چیزی باشد که کودک در صورت خزیدن روی آن، به آن برخورد کند یا به آن آسیب برساند. همچنین، شما برای استفاده از این وسیله به فضای کافی نیاز دارید.

تقویت یکپارچگی حسی حرکتی، تقویت حس عمقی، تقویت عضلات، تن آگاهی، رشد مهارت‌های حرکتی درشت، هماهنگی دو طرف بدن، تقویت برنامه‌ریزی حرکتی، تقویت توجه و تمرکز، تقویت مهارت‌های اجتماعی، افزایش اعتماد به نفس، آموزش مفاهیم فضایی

- نوآموزان یک صف در پشت تونل تشکیل دهند. سپس یک توپ را داخل تونل فتری بغلتانید. از نفر اول بخواهید سینه خیز وارد تونل شود، توپ را بگیرد و از آن خارج شود. سپس توپ را برای نفر بعدی داخل تونل قرار دهید و به همین ترتیب ادامه دهید. همچنین می‌توانید از یک سوت استفاده کنید تا هر نوآموز با شنیدن صدای سوت وارد تونل شود. توصیه می‌شود برای آموزش سینه خیز رفتن به نوآموزان، از کاردرمانگر کمک بگیرید.
- نوآموزان یک صف در پشت تونل تشکیل دهند. سپس به نوبت چهار دست و پا وارد تونل شوند. به نوآموزان بگویید، بعد از اینکه نفر قبلی به انتهای تونل رسید، شما می‌توانید داخل تونل شوید. به همین ترتیب ادامه دهند تا همه نوآموزان داخل تونل شوند. با پخش موسیقی می‌توانید به جذابیت تمرین کمک کنید.
- از این وسیله می‌توانید برای تمرین آموزش مفهوم داخل و خارج استفاده کنید. نوآموزان در یک ردیف بنشینند. از یکی از آن‌ها بخواهید داخل تونل شود. از نوآموز دیگری بخواهید خارج از تونل کنار آن بایستد. سپس واژه‌های داخل و خارج را به کار ببرید تا این مفهوم را یاد بگیرند.

۲۰ مازهای حرکتی

یکی از تمرین‌هایی که شما باید با نوآموزان انجام دهید، راه رفتن روی خط‌های راست، خمیده و شکسته است. این تمرین مهارت‌های حرکتی درشت و مهارت‌های پیش‌نیاز نوشتن نوآموز را تقویت می‌کند. برای انجام این تمرین‌ها می‌توانید این خط‌ها را با چسب‌های نواری پهن رنگی روی زمین ایجاد کنید یا طناب را به صورت خط‌هایی روی زمین قرار دهید. نوآموزان می‌توانند با جوراب روی آن‌ها حرکت کنند. همچنین می‌توانید این مسیرها را با فوم یا چسب‌های نر و ماده طراحی کنید تا نوآموزان روی آن حرکت کنند. بدین صورت به تحریک حسی کف پای نوآموز کمک می‌کنید.

اهداف

پرورش مهارت‌های حرکتی درشت، هماهنگی چشم و پا، تقویت حس لامسه، تقویت تعقیب بینایی، تقویت ادراک حرکتی، تقویت آگاهی فضایی و تجسم فضایی، تقویت مهارت تعادل

ایده‌های آموزشی

- با کمک نوآموز، قطعه‌های ماز حرکتی را در اتاق بازی بچینید و از او بخواهید روی خط‌ها حرکت کند. چینش شکل‌های ماز را تغییر دهید تا نوآموز در مسیرهای متفاوت راه برود. بهتر است در تمرین‌های اول از خط‌های راست افقی، عمودی و مورب استفاده شود و به تدریج خط‌های منحنی و شکسته نیز به تمرین‌ها اضافه شوند. همچنین می‌توانید از نوآموز بخواهید موقعیت دست‌هایش را هم تغییر دهد. برای مثال، دست‌هایش را مانند بال پرنده باز کند و راه برود، یا دست‌هایش را بالای سرش نگه دارد و راه برود.
- در ابتدا و انتهای مسیر یک سبد قرار دهید. مفاهیمی از میوه‌ها، حیوانات و شکل‌های هندسی را داخل سبد ابتدایی بگذارید. سپس هر بار از نوآموز بخواهید شیئی را که شما نام می‌برید، از داخل سبد بردارد، در مسیر ماز حمل کند، به انتهای مسیر برساند و در سبد انتهای مسیر قرار دهد.

۲۱ مجموعه تقویت حس شنیداری ۱

این مجموعه شامل اسباب بازی هایی صدادار است که با تکان دادن آن ها صدا تولید می شود. با این کار حس شنوایی کودک پرورش می یابد. شما می توانید انواع جفغنه، توپ صدادار، اسباب بازی پلاستیکی صدادار مانند کلید، سنج، ساعت زنگ دار، سوت، شیپور، بوق و دایره زنگی را برای مجموعه حس شنیداری کلاس خود تهیه کنید.

۴۱

ابزارهای
یادگیری
برای نوآموزان
کم توان ذهنی

اهداف

پرورش مهارت های دستی، هماهنگی عصب و عضله، تقویت تعقیب بینایی و شنیداری، پرورش حس شنیداری، تقویت تمیز شنیداری، تقویت حس لامسه

ایده های آموزشی

- حیوان های پلاستیکی صدادار را روی میز بگذارید. از نوآموز بخواهید حیوانی را که شما نام آن را می گویند، بردارد و با دو دست خود آن را فشار دهد؛ به طوری که صدای جفغنه آن حیوان شنیده شود. با این تمرین، هم مهارت شنیداری و هم مفاهیم شناخت حیوانات را با نوآموز تمرین کنید.
- به یک نوآموز حیوان پلاستیکی و به نوآموز دیگر جفغنه بدهید. از آن ها بخواهید با بیان شما، به نوبت جفغنه را تکان یا حیوان خود را فشار دهند (جفغنه - حیوان / جفغنه - حیوان). آن ها باید به خوبی به ریتم صدای تولید شده توجه یا حتی آن را تقلید و تولید کنند.
- جفغنه را در اختیار نوآموز قرار دهید. از او بخواهید آن را کنار هر دو سمت گوش خود تکان دهد و به صدای آن به خوبی توجه کند. سپس جفغنه را از او بگیرید و در جایی پشت خود پنهان کنید و تکان دهید. از نوآموز بخواهید جای آن را پیدا کند.

فصل ۱

حیطه
حسی
حرکتی

۲۲ مجموعه تقویت حس شنیداری ۲

این بازی شامل تعدادی مکعب است که صداهای آن‌ها دوبه‌دومشابه یکدیگر است. همان‌طور که در تصویر مشاهده می‌کنید، یک سمت مکعب‌ها شفاف است و محتوای داخل آن پیداست. می‌توانید تعدادی قوطی شفاف تهیه کنید و دور آن‌ها را با کاغذ بپوشانید، اما از قسمت بالا، محتویات داخل قوطی مشخص باشد. قوطی‌ها را با موادی مانند سکه، حبوبات، برنج، سنگ، ماسه و دکمه پر کنید. ویژگی این وسیله، دیده‌شدن داخل آن برای شکل‌گیری شناخت و یادسپاری بهتر صداهای مشابه است.

با توجه به اینکه در قوطی قابل بازشدن است، آن را در کلاس در جای امنی قرار دهید تا برای نوآموز خطرآفرین نباشد.

اهداف

پرورش حس شنوایی، تقویت مهارت شنیدن، افزایش قدرت تمیز شنیداری، افزایش دقت و توجه، آموزش تطابق

ایده‌های آموزشی

- جعبه مکعب‌ها را مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید مکعب‌ها را بردارد، در کنار گوش خود تکان دهد و به صدای آن‌ها توجه کند. این فعالیت مهارت توجه، تمرکز و پردازش شنیداری نوآموز را تقویت می‌کند.
- جعبه مکعب‌ها را مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید اشیای داخل مکعب را نگاه کند و مکعب‌های شبیه به هم را بردارد. سپس آن‌ها را در دو طرف گوش خود تکان دهد و به صداهای تولیدشده توجه کند تا متوجه شباهت صدای هر دو مکعب شود.
- چهار مکعب صدا را که دوبه‌دو مشابه همدیگر هستند، مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید آن‌ها را کنار گوش خود تکان دهد. هدایتش کنید صداهای مشابه را پیدا کند و عبارت «مثل هم» را به کار ببرد. از آنجا که یک طرف مکعب‌ها طلق شفاف دارد، نوآموز می‌تواند با نگاه کردن به داخل مکعب‌ها و دیدن شکل‌های داخل آن، صحت تشخیص خود را در مرحله شنیداری راستی‌آزمایی کند. این تمرین را می‌توانید با بستن چشم نوآموز هم انجام دهید. سپس با بازکردن چشمانش، از او بخواهید با نگاه کردن به داخل مکعب‌ها، پاسخ خود را راستی‌آزمایی کند.

۲۳ مجموعه تقویت حس شنیداری ۳

این مجموعه شامل چندین مکعب است که داخل آن‌ها از مواد متفاوت پر شده است تا صداهای متفاوت ایجاد کنند. از هر صدا دو مکعب وجود دارد تا کودک بتواند صداهای مشابه را پیدا کند و کنار هم قرار دهد. شما می‌توانید خودتان این وسیله را برای کلاس خود بسازید، چند قوطی تهیه کنید؛ به صورتی که داخل آن‌ها معلوم نباشد. آن‌ها را با موادی مانند دکمه، سکه، حبوبات، نمک و برنج پر کنید تا صدای متفاوت ایجاد کنند.

دقت کنید، به دلیل باز شدن در قوطی و وجود اشیاء کوچک داخل آن، قوطی را در جای امنی قرار دهید که برای نوآموزان خطری نداشته باشد.

اهداف

پرورش حس شنوایی، تقویت مهارت شنیدن، افزایش قدرت تمیز شنیداری، افزایش دقت و توجه، آموزش تطابق

ایده‌های آموزشی

- در هر قوطی را مقابل نوآموز باز کنید. از او بخواهید مواد داخل هر قوطی را ببیند و نام آن‌ها را بگوید. سپس در قوطی‌ها را ببندید. قوطی را کنار گوش نوآموز تکان دهید و از او سؤال کنید صدای چه چیزی را می‌شنود. برای مثال، نوآموز پاسخ دهد که صدای دکمه می‌شنود. در این تمرین مفهومی، از نوآموز سؤالی بپرسید که به آن آگاهی داشته باشد و متناسب با سطح توانایی‌اش باشد.
- دو قوطی را که موادی مثل هم، مانند لوبیا، دارند و یک قوطی را که ماده‌ای متفاوت، مانند سکه، دارد، مقابل نوآموز قرار دهید. قوطی‌ها را به ترتیب تکان دهید. از نوآموز بخواهید قوطی‌هایی را که صداهای آن‌ها شبیه هم هستند، نشان دهد. در نظر داشته باشید، ترتیب محل قرارگرفتن قوطی‌ها را تغییر دهید، اما در تمرین‌های ابتدایی، قوطی‌هایی که صداهای مشابه دارند، در کنار هم باشند.
- دو قوطی را که موادی مثل هم، مانند ماش، دارند و یک قوطی را که ماده‌ای متفاوت، مانند سکه، دارد، مقابل نوآموز قرار دهید. قوطی‌ها را به ترتیب تکان دهید. از نوآموز بخواهید قوطی‌ای را که صدای آن با بقیه فرق دارد، نشان دهد. در نظر داشته باشید، ترتیب محل قرارگرفتن قوطی‌ها را تغییر دهید. اما در تمرین‌های ابتدایی، قوطی‌ای که صدای آن فرق دارد، در ابتدا و سپس در تمرین‌های آخر، در وسط باشد.
- تعدادی قوطی را که صداهای آن‌ها دوبه‌دو مشابه است، مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید با تکان دادن آن‌ها، قوطی‌هایی را که صداهای شبیه هم دارند، با هم جور کند.

۲۴ میزک میخ و چکش

این بازی شامل یک صفحه چوبی، چند قطعه در رنگ‌های متفاوت و یک چکش چوبی است که به کودک امکان می‌دهد به قطعه‌ها ضربه وارد کند. این ضربه‌زدن برای تقویت عضلات دست و تخلیه هیجان کودک بسیار مفید است.

حتماً در حین کار با این وسیله نکات ایمنی و مراقبت در نظر گرفته شوند.

اهداف

تقویت ماهیچه‌های ظریف دست، هماهنگی چشم و دست، تقویت توجه و تمرکز، پرورش هوش مکانیکی، پرورش ادراک فضایی، افزایش احساس کفایت، تقویت مهارت حل مسئله، تخلیه هیجان، توان بخشی شناختی، پرورش اعتماد به نفس

ایده‌های آموزشی

- میزک میخ و چکش را به همراه قطعه‌های آن به نوآموز بدهید تا آزادانه با این وسیله بازی کند و به کشف و کسب تجربه بپردازد. سپس فعالیت او را هدایت کنید. از او بخواهید روی قطعه‌ها به دلخواه و بعد به ترتیب قرارگیری آن‌ها روی صفحه، ضربه بزند. همچنین می‌توانید با توجه به رنگ‌های به کار رفته در میزک میخ و چکش، یک تاس مقوایی یا نمدی درست کنید. از نوآموز بخواهید، با هر بار انداختن تاس، نام رنگ و جهی را که برای او می‌آید بگوید و با چکش روی همان رنگ در میله‌های میزک ضربه بزند.
- میزک میخ و چکش را مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید روی قطعه هر رنگی که شما بیان می‌کنید، ضربه بزند. در تمرین‌های سطح بالاتر می‌توانید از او بخواهید، زمانی که نام یک رنگ مثل زرد را می‌گویید، یک بار روی قطعه‌اش ضربه بزند، اما زمانی که یک رنگ دیگر مثل قرمز را نام می‌برید، روی قطعه‌اش دو بار ضربه بزند. اگر در وسیله‌ای که در اختیار دارید، قطعه‌ها قابل خارج شدن بودند، بهتر است فقط دو رنگ انتخابی در صفحه وسیله قرار داشته باشند.
- برای تقویت حافظه توالی شنیداری نیز می‌توانید این تمرین‌ها را با نوآموز انجام دهید. دو رنگ را به نوآموز بگویید و از او بخواهید این دو رنگ را، به ترتیبی که گفته‌اید، به خاطر بسپارد. سپس به همین ترتیب روی قطعه‌های آن رنگ‌ها ضربه بزند. برای مثال، به نوآموز بگویید رنگ‌های آبی و زرد را به حافظه بسپارد. سپس به ترتیب روی

قطعه‌های آبی و زرد ضربه بزند. بعد از این تمرین‌ها، سه رنگ را به نوآموز بگویید. او باید این سه رنگ را، به ترتیبی که شما گفته‌اید، به خاطر بسپارد. سپس روی این قطعه‌ها، طبق ترتیب گفته‌شده، ضربه بزند. اگر این تمرین برای نوآموز سخت بود، در مرحله‌های اولیه می‌توانید ترتیب رنگ‌ها را از او نخواهید. در صورت پیشرفت نوآموز، از او خواسته می‌شود به همان ترتیبی که شنیده است، روی رنگ‌ها ضربه بزند.

• به کمک این وسیله می‌توانید ضربه‌های آهسته و محکم را آموزش دهید. دست نوآموز را بگیرید و او را هدایت کنید به آهستگی روی قطعه‌ها ضربه بزند. خودتان هم کلمه آهسته را به کار ببرید. سپس نوآموز را هدایت کنید ضربه محکمی بزند. در اینجا کلمه محکم را به کار ببرید. پس از آموزش ضربه‌های آهسته و محکم، انجام این ضربه‌ها را با نوآموز تمرین کنید. برای مثال، از او بخواهید به ترتیب روی قطعه‌ها یک ضربه آهسته و سپس روی قطعه بعدی یک ضربه محکم بزند. از او بخواهید زمانی که شما رنگ آبی را نام می‌برید، روی آن ضربه آهسته بزند، اما زمانی که رنگ سبز را بیان می‌کنید، ضربه محکم بزند. این تمرین‌ها به نوآموز کمک می‌کند، کنترل شده ضربه بزند و به تقویت مهارت‌های بازداری رفتاری او کمک می‌شود. هم‌چنین این تمرین در مورد مشکلات پرفشاری در مهارت‌های نوشتاری هم مؤثر است.

بلز از قرار گرفتن تعدادی صفحه فلزی رنگی روی پایه‌ای چوبی درست شده است. با ضربه زدن روی صفحه بلز، نت‌های موسیقی اجرا می‌شوند. این وسیله سه تکه دارد: دو مضراب و یک ساز. با این وسیله می‌توانید تمرین‌های شنیداری متنوعی با نوآموز انجام دهید.

اهداف

تقویت هماهنگی چشم و دست، تقویت پردازش شنیداری، تقویت دقت و تمرکز، توان بخشی شناختی

ایده‌های آموزشی

- بلز را مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید با کمک چوب‌های مضراب بلز، روی تیغه‌ها ضربه بزند. با این فعالیت، حس خوشایندی به نوآموز می‌دهید. سپس از او بخواهید روی رنگی که شما می‌گویید، ضربه بزند. همچنین می‌توانید مفهوم اندازه را با رنگ ترکیب کنید. برای مثال به او بگویید روی تیغه آبی بلند ضربه بزند. در ادامه تمرین‌ها را پیچیده‌تر کنید. برای مثال، به نوآموز بگویید ابتدا روی آبی بلند و سپس روی آبی کوتاه ضربه بزند، یا اول روی قرمز کوتاه و سپس روی آبی بلند ضربه بزند. این مجموعه تمرین‌ها را با توجه به توانمندی نوآموز تکرار کنید.

- با این وسیله می‌توانید تمرین‌های شناختی متعددی طراحی کنید. برای نمونه، ابتدا توالی دوتایی و سپس توالی سه‌تایی حافظه شنیداری را تمرین کنید. به نوآموز بگویید رنگ‌های آبی و زرد را به ترتیب در حافظه خود نگه دارد. سپس روی تیغه‌های آن رنگ‌ها ضربه بزند. در تمرین‌های سطح بالاتر، سه رنگ را نام ببرید تا در حافظه بسپارد و بعد روی تیغه‌هایشان ضربه بزند؛ برای مثال آبی، قرمز، زرد. اگر این تمرین برای نوآموز سخت بود، می‌توانید در مرحله‌های اولیه ترتیب رنگ‌ها را از او نخواهید. در صورت پیشرفت نوآموز، از او خواسته می‌شود به همان ترتیبی که شنیده است، روی تیغه‌های رنگی ضربه بزند.

۲۶ مجموعه تقویت حس بویایی

به کمک این مجموعه کودک یاد می‌گیرد بین بوهای متفاوت تمیز قائل شود و حس بویایی خود را تقویت کند. شما هم می‌توانید این مجموعه را برای کلاس درس خود درست کنید. تعدادی قوطی تهیه کنید و آن را از موادی مانند گلاب و سرکه پر کنید.

در هنگام تمرین با این وسیله، ملاحظات لازم را برای نوآموزانی که در یکپارچگی پردازش حس بویایی مشکلاتی دارند، در نظر بگیرید.

اهداف

تقویت حس بویایی، افزایش قدرت تمرکز بویایی، افزایش دقت و توجه، تمرین مهارت درک و ازگانی، رشد مهارت گفتار و زبان

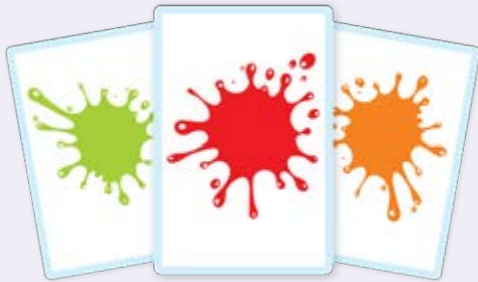
ایده‌های آموزشی

- قبل از استفاده از این وسیله می‌توانید خوراکی‌ها و گیاهانی مانند خیار، پرتقال، پیاز، هندوانه و گل را تهیه کنید و در مقابل نوآموز قرار دهید تا کودک آن‌ها را لمس و بو کند. در ادامه، نام آن‌ها را از کودک سؤال و در مورد بوهایشان گفت‌وگو کنید. این تمرین را با چشم‌های بسته نیز تکرار کنید تا ادراک بوهای گوناگون در نوآموز تثبیت شود.
- شیشه‌های مجموعه تقویت حس بویایی را به نوبت جلوی بینی نوآموز بگیرید تا آن‌ها را استشمام کند. در صورتی که نوآموز توانمندی داشت، می‌توانید از او بخواهید نام هر بو را بیان کند. به طور مثال، بوی گلاب را بگوید.
- می‌توانید سه شیشه را که دو تای آن‌ها بوی مشابه دارند و یکی شان بوی متفاوت دارد، مقابل نوآموز قرار دهید تا آن‌ها را به ترتیب بو کند. از او بخواهید، شیشه‌هایی را که بوی مثل هم دارند، به شما بدهد یا کنار هم قرار دهد و بوی آن‌ها را بگوید و عبارت «مثل هم» را به کار ببرد. در تمرین دیگر می‌توانید با گذاشتن سه شیشه مقابل نوآموز، از او بخواهید شیشه‌ای را که بوی متفاوت دارد پیدا کند و عبارت «فرق دارد» را برای آن بو بگوید. در نظر داشته باشید، با توجه به سطح بالای این تمرین، این فعالیت را با نوآموزانی که توانمندی بالاتری دارند، انجام دهید.

فصل دوم

حیطهٔ دانش عمومی
و گفتار و زبان

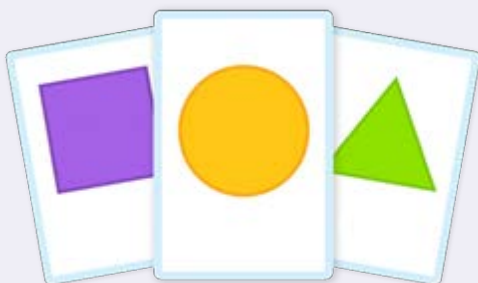
کارت‌های دیدآموز از ابزارهای مهم کمک‌آموزشی در دوره پیش‌دبستانی هستند که تصویرهای جذابی دارند و توجه کودک را جلب می‌کنند. به کمک کارت‌های دیدآموز می‌توانید مفاهیم و طیف گسترده‌ای از موضوع‌ها را به شیوه‌ای سرگرم‌کننده آموزش دهید. کارت‌های دیدآموز در افزایش خزانه لغات و گنجینه واژگانی، مهارت‌های پیش‌نیاز خواندن و درک مطلب کودک مؤثرند. کودک می‌تواند با کارت‌های دیدآموز رنگ‌ها، حیوانات، احساسات و برنامه‌های روزمره را یاد بگیرد.

مغز انسان به دو نیمکره چپ و راست تقسیم می‌شود. قسمت راست مسئول خلاقیت، هنر، موسیقی، تصویرهای بصری و تخیل است. قسمت چپ مغز مسئول استدلال، تفکر انتقادی، تجزیه و تحلیل، اعداد و زبان است. کارت‌های دیدآموز برای فعال کردن هر دو نیمکره مغز کودک طراحی شده‌اند و مهارت‌های شناختی کودک را رشد می‌دهند.

یادگیری با کمک کارت‌های دیدآموز: سعی کنید از کارت‌های دیدآموز در کنار کتاب‌های داستان، برای تقویت واژگان، شناخت شخصیت‌ها یا مضمون‌ها استفاده کنید. برای مثال، هنگام خواندن داستانی در مورد حیوانات، می‌توانید از فلش‌کارت‌های حیوانات برای کمک به کودک خود در تجسم و شناسایی حیوانات موجود در داستان استفاده کنید. همچنین می‌توانید برای آموزش کلمه‌ها و صداها فرصتی فراهم کنید. این روش ارتباط عصبی و رشد حافظه بلندمدت را تقویت می‌کند، زیرا کودکان در مدت زمان کوتاهی، به طور مکرر در معرض مواد آموزشی قرار می‌گیرند. این کارت‌ها در موضوع‌هایی شامل حیوانات، میوه‌ها، رنگ‌ها، شکل‌ها، پوشاک، شغل‌ها، وسایل نقلیه، اعضای بدن، فعل‌ها، مهارت‌های زندگی و احساسات وجود دارند.

آموزش مفاهیم پایه، تقویت مهارت‌های گفتار و زبان، تقویت دقت و توجه، تقویت پردازش دیداری، توان بخشی شناختی، آموزش مفهوم طبقه‌بندی، افزایش خزانه لغات، تقویت درک مطلب، تقویت مهارت‌های پیش‌نیاز خواندن

ایده‌های آموزشی

● به کمک کارت‌های دیدآموز، نام‌های حیوانات و صداهای آن‌ها را با نوآموز تمرین کنید. چند کارت حیوانات را که نوآموز صداهایشان را یاد گرفته است، انتخاب کنید و مقابل او روی میز قرار دهید. یک بار نام حیوانات را بیان کنید تا بعد از شما نوآموز آن‌ها را تکرار کند. سپس صداهای آن حیوانات را به نوبت پخش کنید و از نوآموز بخواهید تصویر حیوان مربوط را به شما نشان دهد.

با این تمرین، هم مهارت شنیداری نوآموز تقویت می‌شود، هم صدای حیوانات برایش تکرار و تمرین می‌شود و هم بازخوانی تصویر ذهنی نوآموز از حیوان موردنظر سرعت می‌یابد. در تمرین‌های بعدی، زمانی که چند کارت مقابل نوآموز قرار دادید، صدای دو حیوان را پخش کنید و از نوآموز بخواهید کارت آن دو حیوان را جدا کند و به شما بدهد. از او بخواهید نام حیوان‌ها را بیان و صدای آن‌ها را تقلید کند.

● با کارت‌های دیدآموز، آموزش پوشاک را با نوآموز تمرین کنید. چند کارت انتخاب کنید. آن‌ها را مقابل نوآموز قرار دهید. یک بار نام هر پوشاک را بیان کنید تا نوآموز بعد از شما آن‌ها را تکرار کند. سپس از او بخواهید، نام تصویر روی کارتی را که شما به آن اشاره می‌کنید، بگوید.

بعد از اینکه نوآموز نام‌های پوشاک را یاد گرفتند، می‌توانید با آن‌ها بازی‌های متعددی انجام دهید. به طور مثال، نوآموز باید لباسی را که شما در ذهن دارید، پیدا کند. برای انجام این بازی، سه کارت پوشاک با رنگ‌های متفاوت مقابل نوآموز قرار دهید. سپس یک توصیف از لباسی را که در ذهن دارید، برای نوآموز بیان کنید. برای مثال به او بگویید لباس من قرمز است. او باید کارت شلوار قرمز را به شما می‌دهد که رنگ آن قرمز است.

● با کارت‌های دیدآموز، بیان نام رنگ‌ها را با نوآموز تمرین کنید. تعدادی از کارت‌های دیدآموز را به نوآموز بدهید تا براساس رنگ آن‌ها را طبقه‌بندی کند. می‌توانید مطابق شکل، جعبه طبقه‌بندی هم بسازید و رنگ هر بخش را مشخص کنید تا نوآموز کارت هر رنگ را در جای خودش قرار دهد. در ادامه از او بخواهید کارت‌های هر بخش را خارج کند و به ترتیب، نام رنگ روی تصویر کارت‌ها را بگوید.

- با کارت‌های دیدآموز، نام‌های وسایل نقلیه را با نوآموز تمرین کنید. کارت‌های وسایل نقلیه را مقابل نوآموز قرار دهید و به صورت جداگانه نام آن‌ها را با او تمرین کنید. از نوآموز بخواهید، هر کارتی را که به او نشان می‌دهید، نام وسیله نقلیه تصویر آن را بیان کند. اگر نوآموز نتوانست وسیله نقلیه‌ای را نام ببرد، نامش را بگویید تا پس از شما تکرار کند.

بعد از اینکه نوآموز نام وسایل نقلیه را یاد گرفت، محل حرکت وسایل نقلیه را با او تمرین کنید. چند جعبه کوچک تهیه کنید و روی هر کدام کارت تصویر مسیر حرکت وسیله نقلیه را بچسبانید. سپس از نوآموز بخواهید وسایل نقلیه را بر اساس مسیر حرکت طبقه‌بندی کند.

- با کارت‌های دیدآموز، انواع هیجان را با نوآموز تمرین کنید. یکی از مهارت‌هایی که نوآموزان باید در دوره پیش‌دبستانی کسب کنند، شناخت انواع احساس و هیجان است. شاید این توانمندی برای نوآموزان کم‌توان ذهنی مشکل باشد، شما باید از شیوه‌های متنوع استفاده کنید تا آن‌ها انواع حالت‌های هیجانی را یاد بگیرند. یکی از راه‌های آموزش احساس و هیجان به نوآموز، استفاده از داستان است. زمانی که برای آن‌ها داستانی تعریف می‌کنید، حالت‌های هیجانی را هم برایشان توصیف کنید و کارت دیدآموز مربوط به آن احساس را به نوآموز نشان دهید. پس از پایان داستان هم جداگانه کارت‌های هر احساس و هیجان را به نوآموز نشان دهید و از او بخواهید درباره آن تصویرها صحبت کند.

- به کمک کارت‌های دیدآموز، صداهای اول و آخر را تمرین کنید. کارت‌هایی را که صداهای آخر آن‌ها مشابه هم هستند، مانند جارو، آهو و هلو، جدا کنید. سپس هم‌زمان با نشان دادن هر کارت، نام تصویر آن را با تأکید بر صدای آخر بیان کنید و از نوآموز بخواهید صدای آخر آن کارت را بگوید. به همین ترتیب، همه صداهای آخر کتاب درسی را به صورت منظم، با کمک کارت‌های دیدآموز با نوآموز تمرین کنید. در جلسه‌های بعد، کارت‌های چند صدای آخر متفاوت را انتخاب کنید. سپس با نشان دادن هر کارت، از نوآموز بخواهید نام تصویر و صدای آخر آن را بگوید. بعد از آموزش صدای آخر، کارت‌های صدای اول را نشان نوآموز دهید و نام تصویر هر کارت را با تأکید بر صدای اول بیان کنید و از نوآموز بخواهید صدای اول هر کارت را بگوید. به همین ترتیب، همه صداهای اول کتاب درسی را به صورت منظم با کمک کارت‌های دیدآموز با نوآموز تمرین کنید. در نظر داشته باشید، قبل از آموزش و تمرین صداهای اول و آخر، مفهوم‌های اول و آخر را با نوآموز تمرین کنید تا این دو مفهوم را یاد بگیرد.

- بعد از اینکه نوآموزان صداهای اول و آخر کلمه‌ها را یاد گرفتند، می‌توانید طبقه‌بندی کارت‌ها بر اساس صداهای اول و آخر را با آن‌ها تمرین کنید. برای مثال، با کمک مقوا، خانه‌هایی مطابق تصویر مقابل طراحی کنید. سپس یک گروه کارت را که صدای اول آن‌ها «آ» است و یک گروه کارت دیگر را که صدای اول آن‌ها «س» است، مقابل نوآموز قرار

دهید. سپس از هر گروه یک کارت بالای خانه به عنوان الگو قرار دهید و به صدای اول آن‌ها اشاره کنید. در ادامه، از نوآموز بخواهید هر کارت را براساس صدای اول کارت الگو در خانه مربوط به خودش قرار دهد.

۵۳

• به کمک کارت‌های دیدآموز، حافظه دیداری نوآموز را تقویت کنید. برای مثال دو کارت مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید نام آن‌ها را بیان کند. سپس یک پرده مقوایی جلوی کارت‌ها نگه دارید و یکی از کارت‌ها را بردارید. حال پرده را کنار بزنید و از نوآموز بپرسید کدام کارت برداشته شده است. در تمرین بعدی، سه کارت مقابل او قرار دهید و تمرین قبل را تکرار کنید.

• همچنین، برای تقویت حافظه توالی دیداری، ابتدا دو کارت را به او نشان دهید. سپس آن‌ها را از مقابل نوآموز بردارید و از او بخواهید نام تصویرهای کارت‌ها را به ترتیب بیان کند. در تمرین‌های بعدی، سه کارت مقابل او قرار دهید تا ترتیب آن‌ها را در ذهن خود نگه دارد و سپس نام آن‌ها را بگوید.

• برای تقویت حافظه توالی دیداری، سه کارت دیدآموز را از سمت راست به چپ، مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید به کارت‌ها نگاه کند و نام آن‌ها را به ترتیب بیان کند. حالا کارت‌ها را به صورت بهم‌ریخته مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید آن‌ها را به ترتیب قبل، مرتب کند.

۲۸ فیگور حیوانات اهلی و وحشی

فیگور حیوانات اهلی و وحشی، اسباب بازی در دسترس است که شما می‌توانید به راحتی آن را فراهم و در موقعیت‌های آموزشی به کار ببرید. به کمک این وسیله می‌توانید نام‌های حیوانات را به کودک آموزش دهید، مهارت‌های اجتماعی و تعاملی او را بهبود بخشید و خلاقیت و قوه تخیلش را پرورش دهید.

این وسیله از جنس پلاستیک، قابل شست‌وشو و بسیار بادوام است. توصیه می‌شود حیوانات را با توجه به مفاهیم کتاب درسی انتخاب کنید.

۵۴

اهداف

تقویت حس لامسه، تقویت انگشتان دست، تقویت مهارت‌های زبانی، افزایش توجه و تمرکز، تقویت مهارت‌های اجتماعی، تقویت مهارت‌های عاطفی، پرورش اعتماد به نفس، آموزش حیوانات، آموزش مفاهیم ریاضی (داخل و خارج، کوچک و بزرگ، اول و آخر، جلو و عقب، دور و نزدیک، راست و چپ)، آموزش طبقه‌بندی، تشخیص تفاوت و تشابه، آموزش شمارش، آموزش صداها و اول و آخر

ایده‌های آموزشی

• با کمک فیگور حیوانات نقاشی کنید. یک طرف فیگور حیوانات را با قلم‌مو رنگ و تصویر آن را روی کاغذ چاپ کنید. همچنین می‌توانید یک تکه خمیر را پهن کنید و با فشار دادن فیگور حیوانات بر آن، تصویری از حیوان روی خمیر ایجاد کنید. درباره طرح‌های ایجاد شده، با نوآموز صحبت کنید. به این ترتیب، مهارت‌های گفتاری او تقویت می‌شود و تخیلش پرورش می‌یابد.

• از فیگور حیوانات برای آموزش مفاهیم پایه ریاضی استفاده کنید. برای مثال، حیوانات را در یک صف بچینید و با نوآموز مفهوم‌های اول و آخر را تمرین کنید. برای آموزش مفهوم زیر و رو، از او بخواهید حیوان را رو یا زیر میز قرار دهد. همچنین می‌توانید از فیگور حیوانات برای مهارت طبقه‌بندی استفاده کنید. سبد حیوانات را مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید بر اساس رنگ، اندازه و ... آن‌ها را مرتب و طبقه‌بندی کند.

• از فیگور حیوانات برای آموزش مهارت مفهوم انطباق استفاده کنید. کارت‌های دیدآموز حیوانات را مقابل نوآموز بچینید. سپس فیگور حیوانات را به او بدهید تا هر حیوان را با کارت تصویر خود تطبیق دهد و فیگور را در کنار کارتش قرار دهد.

• از فیگور حیوانات برای بیان داستان‌های اجتماعی استفاده کنید. چند فیگور از حیوانات را به دلخواه روی میز قرار دهید و با طرح داستان، یک مهارت اجتماعی را به نوآموزان بیاموزید. بیان داستان با کمک فیگور حیوانات، توجه نوآموزان را به مفهوم جلب می‌کند و آن‌ها آن را بهتر یاد می‌گیرند.

• در یک ظرف مقداری آب یا شن بریزید. از نوآموز بخواهید فیگور حیوانات را داخل آن قرار دهد و بازی کند. این فعالیت هم مهارت‌های لمسی نوآموز را تقویت می‌کند و هم قدرت تخیل و خلاقیت او را پرورش می‌دهد. در حین بازی سعی کنید افکار نوآموز را شکل دهید و هدایت کنید.

• با فیگور حیوانات، صداهای اول و آخر را به نوآموز آموزش دهید. برای مثال از خرس برای آموزش صدای آخر (س)، استفاده کنید. از آهو برای آموزش صداهای اول (آ) یا آخر (او) استفاده کنید.

• به کمک فیگور حیوانات، تمرین‌های حافظه را انجام دهید. سه فیگور حیوانات را مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید به آن‌ها به خوبی نگاه کند و نام هر حیوان را بگوید. سپس به کمک یک پرده مقوایی، حیوانات را بپوشانید و یکی از آن‌ها را بردارید. پرده را کنار بزنید و از نوآموز بپرسید کدام حیوان دیگر نیست.

• سه فیگور حیوان را مقابل نوآموز قرار دهید و جهت قرار گرفتن یک فیگور را تغییر دهید. حالا از نوآموز بخواهید فیگور حیوانی را که جهت قرار گرفتن آن با بقیه فرق دارد، نشان دهد.

۲۹ میوه‌های برشی

این وسیله شامل دو نیمه از میوه‌ها یا انواع سبزیجات، همراه با چاقوی پلاستیکی بی‌خطر و تخته برش است. هر دو نیمه از میوه با چسب به هم وصل شده‌اند. می‌توان آن‌ها را روی تخته گذاشت، با چاقو از وسط نصف و دوباره به هم وصل کرد.

اهداف

شناخت میوه‌ها و سبزیجات، شناخت نیمه میوه‌ها و سبزیجات، تقویت مهارت‌های زبانی، هماهنگی چشم و دست، تقویت مهارت‌های حرکتی ظریف، تقویت ادراک دیداری، افزایش توجه و تمرکز، آموزش کل و جزء، درک مفهوم نیمه، آموزش مهارت‌های زندگی، تقویت مهارت‌های گفتاری، پرورش قدرت تخیل

ایده‌های آموزشی

- این وسیله فرصت استفاده از وسایل آشپزخانه را در محیط امن و شبیه‌سازی شده به نوآموز می‌دهد. به این ترتیب او می‌تواند از چاقو استفاده کند. این وسیله را به نوآموز بدهید تا با آن بازی کند و قوه تخیلش پرورش یابد. در حین بازی، نام میوه‌ها و رنگ‌های آن‌ها را هم با او تمرین کنید.
- چند میوه را به صورت متصل به هم روی میز قرار دهید. در مورد نام، رنگ و مزه میوه‌ها با نوآموز صحبت کنید. سپس چاقوی پلاستیکی را به نوآموز بدهید تا دو نیمه میوه‌ها را از هم جدا کند. می‌توانید از او بخواهید میوه‌ای را که شما نام آن را بیان می‌کنید، پیدا کند و برش دهد.
- قطعه‌های دو نوع میوه را به نوآموز بدهید. از او بخواهید هر نیمه از یک میوه را به نیمه دیگر خود وصل و آن میوه را کامل کند. در تمرین بعدی، تعداد میوه‌های بیشتری به او بدهید تا نیمه‌های میوه‌ها را پیدا و آن‌ها را به هم وصل کند. زمانی که میوه کامل شد، از نوآموز بخواهید نام میوه را بیان کند.

۳۰ جعبه طبقه‌بندی مفاهیم

جعبه طبقه‌بندی مفاهیم یک روش سرگرم‌کننده برای یادگیری عملی نوآموز است. این مجموعه شامل جعبه

طبقه‌بندی، کارت‌های بزرگ ردیف‌بندی و کارت‌های کوچک تکی است. شما خودتان هم می‌توانید این جعبه طبقه‌بندی را با توجه به مفاهیم آموزشی کتاب درسی خود بسازید و با کمک آن شکل‌ها، میوه‌ها، حیوانات، لباس‌ها و وسایل حمل‌ونقل را به کودک آموزش دهید. این وسیله، یادگیری از طریق بازی را تشویق می‌کند. هم‌چنین دایره لغات و مهارت‌های حافظه کودک هم تقویت می‌شوند.

۵۷

ابزارهای
یادگیری
برای نوآموزان
کم‌توان ذهنی

فصل ۲
حیطه
دانش
عمومی و
گفتار
و زبان

اهداف

تقویت مهارت‌های حرکتی، تقویت دقت و توجه، تقویت پردازش دیداری، تقویت حافظه، آموزش مفاهیم، افزایش دایره لغات، رشد مهارت‌های گفتار و زبان، آموزش ردیف‌بندی، تقویت مهارت حل مسئله، آموزش مفهوم داخل و خارج

ایده‌های آموزشی

- یک کارت اصلی الگو را انتخاب کنید. آن را مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید نام تصویرهای روی کارت را از سمت راست به چپ بیان کند. اگر برای نوآموز بیان تصویر مشکل بود، شما انگشت خود را روی هر تصویر قرار دهید و نام آن را بیان کنید تا نوآموز تکرار کند. سپس کارت را بالا یا کنار جعبه قرار دهید و کارت‌های کوچک مشابه را هم به نوآموز بدهید تا با تصویر کارت اصلی مطابقت دهد و به ترتیب داخل جعبه بیندازد.
- زمانی که نوآموز کارت‌ها را، به ترتیب کارت اصلی، داخل جعبه انداخت، در جعبه را باز کنید. نوآموز باید هر کارت را تک تک خارج کند و نام هر تصویر را بگوید. اگر بیان کردن نام تصویر برای نوآموز مشکل بود، شما نام تصویر را بگویید تا او بعد از شما تکرار کند.

۳۱ بازی سایه‌ها

این وسیله شامل دو مجموعه کارت است که شامل کارت تصویرها و کارت سایه‌های مربوط به آنهاست. هدف از این مجموعه، یافتن و تطبیق هر تصویر با سایه آن است. این وسیله به پرورش مهارت پردازش دیداری نوآموز کمک می‌کند و به کمک آن می‌توان میوه‌ها، پوشاک، اشیاء و... را به نوآموز آموزش و مهارت‌های زبانی او را توسعه داد.

اهداف

تقویت توجه و تمرکز، تقویت پردازش دیداری، تقویت حافظه، تقویت مهارت حل مسئله، آموزش انطباق، آموزش مفاهیم، تقویت اعتماد به نفس، افزایش دایره لغات، رشد مهارت‌های گفتار و زبان، پرورش مهارت‌های حرکتی ظریف

ایده‌های آموزشی

- دو کارت تصویر را انتخاب کنید و به صورت یک ردیف افقی مقابل نوآموز قرار دهید. هر کارت را به نوآموز نشان دهید و درباره تصویر آن صحبت کنید. سپس کارت‌های سایه را در ردیف پایین کارت‌های رنگی بچینید. هنگام چیدن باید دقت کنید سایه هر تصویر زیر خودش قرار بگیرد. نام تصویر هر کارت را بیان کنید. از نوآموز بخواهید آن کارت را بردارد و روی سایه خودش قرار دهد. در تمرین‌های بعدی می‌توانید چینش کارت‌ها را تغییر دهید و آن‌ها را به صورت عمودی مقابل نوآموز قرار دهید.
- یک کارت تصویر را انتخاب کنید و مقابل نوآموز قرار دهید. درباره تصویر کارت با او صحبت کنید. سپس دو کارت سایه را پایین کارت تصویر قرار دهید و از نوآموز بخواهید با نگاه کردن به تصویر کارت بالا، سایه آن را از میان دو کارت سایه پایین بردارد و کنار کارت اصلی قرار دهد. در ادامه، بعد از کسب مهارت نوآموز در تشخیص سایه و تصویر، می‌توانید تعداد کارت‌ها را بیشتر کنید. می‌توانید این تمرین را به صورت عکس هم انجام دهید، یعنی ابتدا کارت سایه را به نوآموز نشان دهید و از او بخواهید کارت تصویرش را پیدا کند.
- دو تا چهار کارت، با توجه به توانمندی نوآموز، انتخاب کنید و آن‌ها را به صورت عمودی مقابل نوآموز بچینید. هر کارت را به نوآموز نشان دهید و درباره تصویر آن صحبت کنید. در ادامه کارت‌های سایه را به صورت به هم ریخته مقابل کارت‌های تصویر قرار دهید. از نوآموز بخواهید هر کارت را روی تصویر خودش قرار دهد و نام هر تصویر را بیان کند.

۳۲ مجموعه جورچین‌های دو تکه

در بازی جورچین‌های دو تکه کودک باید دو مفهومی را که به هم ارتباط دارند پیدا و آن‌ها را به هم وصل کند. کنار هم قرار دادن تکه‌ها، هم مهارت‌های حرکتی و هم مهارت‌های شناختی نوآموز را ارتقا می‌دهد. این جورچین‌ها در موضوع‌های متفاوتی وجود دارند که می‌توانید از آن‌ها برای آموزش مفاهیم به نوآموز و تقویت مهارت‌های گفتاری استفاده کنید. در حین تمرین با این وسیله، با نوآموز درباره تصاویرها و ارتباط آن‌ها صحبت کنید. همچنین از او بخواهید درباره تصاویرها به زبان خود صحبت کند.

اهداف

افزایش دانش عمومی، افزایش دایره لغات، تقویت واژگان درکی و بیانی، تقویت درک مطلب، تقویت زبان شفاهی، پرورش حافظه‌های دیداری و شنیداری، درک تضاد واژگانی، درک ارتباط تصویرها، تقویت قوه تخیل، تقویت قدرت حل مسئله

ایده‌های آموزشی

- به کمک جورچین دو تکه، نام هر حیوان و غذای آن‌ها را آموزش دهید. ابتدا جورچین هر حیوان و غذای آن را به صورت تک‌تک به نوآموز بدهید تا آن‌ها را به هم وصل و نام و غذای هر حیوان را بیان کند. سپس جورچین حیوانات را در یک ردیف بچینید. با نشان دادن هر حیوان، نوآموز باید نام آن را بگوید و جورچین غذای آن حیوان را مقابلش قرار دهد. به یاد داشته باشید، با توجه به توانمندی نوآموز، تعداد محدودی جورچین در نظر بگیرید و در تمرین‌های ابتدایی جورچین‌های زیادی مقابل او قرار ندهید.
- به کمک جورچین‌های دو تکه، مفاهیم تضاد مانند باز و بسته، داخل و خارج، پر و خالی، خواب و بیدار را با نوآموز تمرین کنید. ابتدا کارت‌های جورچین تضادها را به صورت تک‌تک به نوآموز نشان بدهید تا آن‌ها را به هم وصل کند. راجع به هر مفهوم با او صحبت کنید. در ادامه، تعداد محدودی کارت به او بدهید تا آن‌ها را به هم وصل کند.
- به کمک جورچین‌های دو تکه، مشاغل و ابزارهای آن‌ها را با نوآموز تمرین کنید. ابتدا جورچین هر شغل را به او نشان دهید و درباره آن شغل صحبت کنید. سپس جورچین ابزارهای آن را به نوآموز نشان دهید و درباره ارتباط شغل و ابزارهای آن با نوآموز صحبت کنید. سپس از او بخواهید جورچین هر شغل را به ابزارش وصل کند.
- به کمک جورچین‌های دو تکه، مفهوم ارتباط را با نوآموز تمرین کنید. ابتدا دو جورچین را که باهم ارتباط دارند مقابل نوآموز قرار دهید و درباره ارتباط آن‌ها با او صحبت کنید. برای مثال، درباره ارتباط گل و گلدان صحبت کنید. بعد از اینکه نوآموز ارتباط بین هر جورچین را یاد گرفت، تعداد محدودی جورچین به او بدهید تا آن‌ها را به هم وصل کند. درباره آن‌ها با او گفت‌وگو کنید.

۳۳ کارت‌های تصویری زنجیره‌ای

کارت‌های تصویری زنجیره‌ای یکی از موارد پرکاربرد در آموزش کودکان با نیازهای ویژه است. شما می‌توانید به

کمک این کارت‌ها مفاهیم زیادی را به نوآموز آموزش دهید. زیرا این کارت‌ها آموزش مفاهیم را برای کودک ساده می‌کنند و درک مطلب و مهارت‌های زبانی کودک را رشد می‌دهند. همچنین مهارت تصویرخوانی و توجه به جزئیات را پرورش می‌دهند. برای استفاده از کارت‌های تصویری زنجیره‌ای بهتر است آموزگار ابتدا تمرین‌ها را از دو کارت شروع کند.

اهداف

آموزش مفاهیم پایه، تقویت مهارت‌های گفتار و زبان، تقویت توجه و تمرکز، تقویت پردازش دیداری، افزایش خزانه لغات، تقویت درک مطلب، تقویت مهارت‌های پیش‌نیاز خواندن

ایده‌های آموزشی

- کارت‌های تصویری زنجیره‌ای را از سمت راست به چپ مقابل نوآموز قرار دهید. توجه نوآموز را به کارت اول جلب کنید و درباره آن صحبت کنید. سپس کارت بعدی را به او نشان دهید و به همین ترتیب ادامه دهید. بعد از پایان نشان دادن هر کارت، به صورت کلی درباره تصویرها صحبت کنید تا نوآموز یک دید کلی پیدا کند.
- کارت‌های تصویری زنجیره‌ای را از سمت راست به چپ مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید خودش درباره هر تصویر صحبت کند. ممکن است این فعالیت برای بعضی از نوآموزان کم‌توان ذهنی مشکل باشد. برای همین آن‌ها را هدایت کنید. جمله‌های ناقص بیان کنید تا کامل کنند. به همین ترتیب ادامه دهید و درباره هر تصویر صحبت کنید.
- کارت‌های تصویری زنجیره‌ای را از سمت راست به چپ مقابل نوآموز قرار دهید. کارت آخر را بردارید. از نوآموز بخواهید درباره هر تصویر صحبت کند. سپس در مورد ادامه داستان از او سؤال بپرسید و بخواهید کارت پایان داستان تصویرها را در کنار کارت‌های دیگر قرار دهد. در مرحله‌های بعد، کارت‌های بیشتری بردارید و از نوآموز بخواهید درباره آن‌ها صحبت کند. در ادامه کارت‌های بعدی را به او بدهید تا آن‌ها را به ترتیب در ادامه کارت اول بچینید و داستان آن‌ها را بیان کند.

استفاده از مجموعه کتاب داستان‌های تصویری ساده در دوره پیش از دبستان می‌تواند مهارت‌های پایه نوآموز را رشد دهد. کودک به کمک کتاب داستان، صداها، کلمه‌ها و زبان را می‌شناسد و مهارت‌های اولیه

سوادآموزی و مهارت‌های اجتماعی، ارتباطی و عاطفی او رشد پیدا می‌کند. در حین داستان می‌توانید مفاهیم را به او آموزش و مهارت‌های زبان شفاهی را ارتقا دهید. توصیه می‌شود برای نوآموزان کم‌توان ذهنی کتاب‌هایی را انتخاب کنید که ابعاد مناسب و برگه‌های ضخیم داشته باشند و تصویرهای آن‌ها ساده، رنگی و بزرگ باشند تا آن‌ها بتوانند مطالب را درک کنند. همچنین می‌توانید از کتاب داستان‌های لمسی هم استفاده کنید.

اهداف

تقویت توجه و تمرکز، تقویت پردازش دیداری، تقویت مهارت شنیداری، تقویت مهارت‌های گفتار و زبان و سوادآموزی، تقویت رشد اجتماعی و هیجانی، آموزش مهارت‌های اجتماعی، آموزش مفاهیم، پرورش درک شنیداری

ایده‌های آموزشی

- با کمک کتاب داستان، مهارت توجه به جزئیات را در نوآموز تقویت کنید. کتاب را به نوآموز بدهید تا آن را ورق بزند و تصویرهای آن را مشاهده کند. در هنگام ورق زدن کتاب، درباره تصویرها با او صحبت کنید. نوآموز را هدایت کنید به جزئیات تصویر توجه کند. درباره رنگ‌ها، شکل‌ها و مفاهیم تصویرها از او سؤال کنید. سعی کنید کودک به همه جزئیات تصویر دقت کند.
- تصویر کتاب داستان را به نوآموز نشان دهید و با جمله‌های ساده تصویرهای آن را توصیف کنید. سعی کنید مهارت شنیدن و واژگان درکی و بیانی را در نوآموز تقویت کنید. سپس از او بخواهید درباره تصویر صحبت کند. اگر برای نوآموز مشکل است، ابتدا جمله‌هایی ناقص بگویید تا آن‌ها را کامل کند. سپس از او بخواهید درباره تصویرها جمله‌هایی کامل بیان کند.
- داستان کتاب را برای نوآموزان بخوانید. سپس دو تصویر از داستان را به او نشان دهید و با بیان یک جمله از کتاب، از نوآموز بخواهید تصویر مربوطه را به شما نشان دهد.
- داستان کتاب را برای نوآموزان بخوانید. سپس با کمک عروسک و ماسک از آن‌ها بخواهید داستان خوانده شده کتاب را با کمک شما اجرا کنند.

۳۵ کتابچه نمدی لمسی

با کمک نمد می‌توانید برای کلاس خود کتابچه نمدی لمسی درست کنید، به کمک آن حس لامسه و مهارت‌های گفتاری کودک را تقویت کنید و در کنار آن مفاهیم دانش عمومی را آموزش دهید. همچنین به کمک آن می‌توانید داستان‌های اجتماعی طراحی کنید. برای درست کردن این کتابچه ایده‌های زیادی وجود دارند که در اینجا به تعدادی از آن‌ها اشاره می‌شود.

اهداف

تقویت حس لامسه، دست‌ورزی، تقویت مهارت‌های حرکتی، رشد اجتماعی و هیجانی، تقویت مهارت‌های زبانی، رشد مهارت‌های شناختی

ایده‌های آموزشی

• به کمک کتابچه نمدی میوه‌ها را آموزش دهید. تصویر میوه‌ها را برش بزنید و به کمک چسب‌های نر و ماده در دفترچه بچسبانید. صفحه مورد نظر را مقابل نوآموز قرار دهید. اسم میوه‌ها را بیان کنید و از او بخواهید تکرار کند. سپس از او بخواهید تصویر میوه‌ای را که شما نام می‌برید، از دفترچه جدا کند و به شما بدهد. در تمرین بعدی از او بخواهید تصویر میوه‌ای را که شما نام می‌برید، بردارد و در دفترچه بچسباند.

اگر تفکیک میوه‌ها در یک صفحه برای نوآموز مشکل بود، هر کدام را در یک صفحه بچسبانید. در زمان انجام تمرین، مهارت‌های گفتار و زبان او را توسعه دهید و بپرسید چه میوه‌ای دوست دارد؟ هر میوه چه رنگی است؟ به او کمک کنید جمله‌های خود را کامل بیان کند.

• به کمک کتابچه نمدی داستان‌های اجتماعی تعریف کنید. می‌توانید جنگل را به همراه حیواناتش در کتابچه نمدی درست کنید. سپس داستان خود را برای نوآموز تعریف کنید. در حین تعریف داستان، نام حیوانات را به کار ببرید. از نوآموز هم بخواهید حیوانات را جابه‌جا کند تا به کمک داستان، هم یک مهارت اجتماعی و هم نام حیوانات را یاد بگیرد. در حین داستان، از او بخواهید صحبت کند. به این ترتیب، مهارت‌های گفتاری او هم رشد می‌یابد.

فصل سوم

حیطہ مفہم ریاضے

۳۶ مکعب‌های رنگی

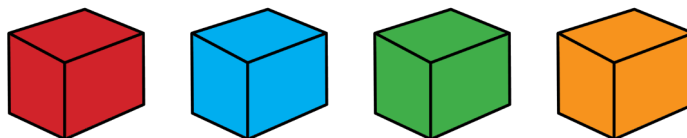
مکعب‌های رنگی یکی از ابزارهای در دسترس است که شما می‌توانید به وسیله آن‌ها تمرین‌های بسیار متنوعی طراحی کنید که نقش بسیار مؤثری در افزایش توانایی‌های نوآموز دارند. تأکید می‌شود از این وسیله در رنگ‌های اصلی یعنی قرمز، زرد، آبی و سبز، در ابعاد مناسب و با گوشه‌های گرد استفاده کنید.

اهداف

تقویت عضلات دست، رشد مهارت‌های حرکتی، تقویت رشد شناختی، تقویت زبان‌آموزی، تقویت دقت و توجه، تقویت هوش فضایی، درک مفهوم تعادل، آموزش مفاهیم پایه ریاضیات مانند آموزش رنگ‌ها، بلند و کوتاه، بیشتر و کمتر، ردیف‌بندی، الگویابی و شمارش

ایده‌های آموزشی

- به کمک مکعب‌ها، مفهوم بلند و کوتاه را آموزش دهید. یک برج بلند و یک برج کوتاه درست کنید. واژه‌های بلند و کوتاه را در مورد برج‌ها به کار ببرید و از نوآموز بخواهید برج بلند و کوتاه را نشان دهد. در ادامه، خود نوآموز یک برج بلند و یک برج کوتاه بسازد. در این تمرین مهارت چیدن مکعب‌ها روی هم و درک مفهوم تعادل را هم تمرین کنید.
- به کمک مکعب‌ها مفهوم بیشتر و کمتر را آموزش دهید. دو مجموعه با تفاوت زیاد از مکعب‌های رنگی، مقابل نوآموز درست کنید. واژه‌های بیشتر و کمتر را در مورد هر مجموعه به کار ببرید و از نوآموز بخواهید مجموعه‌های بیشتر و کمتر را نشان دهد. در ادامه دو سبد به نوآموز بدهید تا مکعب‌های هر مجموعه را به صورت جداگانه داخل سبد خودش بیندازد. سپس از او بخواهید به سبدهای بیشتر و کمتر اشاره کند.
- به کمک مکعب‌ها ساخت الگو را آموزش دهید. یک الگو بسازید. تعدادی مکعب به نوآموز بدهید تا آن‌ها را مانند الگویی که شما ساخته‌اید، بسازد. در ادامه به چند نمونه از تمرین‌های ساخت الگو، از ساده به پیچیده، اشاره شده است. در صورتی که نوآموز توانست هر مرحله را انجام دهد، مرحله بعدی را با او تمرین کنید.
- ✓ چهار مکعب در رنگ‌های متفاوت را با فاصله در مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید مکعب‌های خود را مانند الگوی داده شده بچیند.

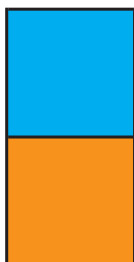

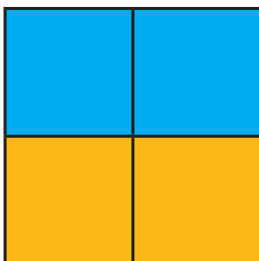
✓ دو مکعب یک رنگ را بدون فاصله در کنار هم قرار دهید و از نوآموز بخواهید مکعب‌ها را مانند الگوی داده شده بچینند.

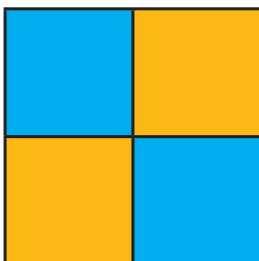
✓ دو مکعب در دو رنگ متفاوت در کنار هم و بدون فاصله قرار دهید و از نوآموز بخواهید مکعب‌ها را مانند الگوی داده شده بچینند.

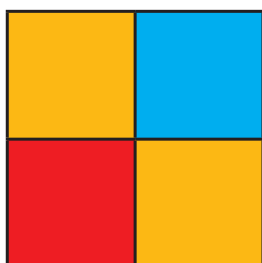
✓ دو مکعب با دو رنگ متفاوت روی هم قرار دهید و از نوآموز بخواهید شکلی مانند الگوی داده شده را بسازد.

✓ با چهار مکعب که دو رنگ متفاوت داشته باشند، الگوی روبه‌رو را درست کنید و از نوآموز بخواهید مانند آن را بسازد.

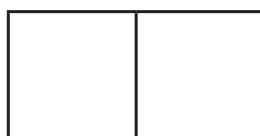
✓ با چهار مکعب در دو رنگ متفاوت، الگوی روبه‌رو را درست کنید و از نوآموز بخواهید مانند آن را بسازد.

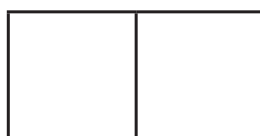
✓ با چهار مکعب در سه رنگ متفاوت، الگوی روبه‌رو را درست کنید و از نوآموز بخواهید مانند آن را بسازد.

• الگویابی را به صورت دیگری با نوآموز تمرین کنید. با کمک مقوا، کارت‌های دوخانه‌ای، سه‌خانه‌ای، چهارخانه‌ای و شش‌خانه‌ای، هرکدام به تعداد دو تا، با توجه به ابعاد مکعب خود، بسازید. دو کارت مشابه را انتخاب کنید و مقابل نوآموز قرار دهید. یک مکعب را در یکی از خانه‌های جدول خود قرار دهید و از نوآموز بخواهید همان رنگ از مکعب را بردارد و مانند شما مکعب خودش را در همان خانه روی کارت قرار دهد. در ادامه، به چند نمونه از الگوها، از ساده به پیچیده، اشاره شده است. در صورتی که نوآموز هر مرحله را یاد گرفت، مرحله بعدی را با او تمرین کنید.

✓ دو کارت دوخانه‌ای انتخاب کنید و به صورت افقی مقابل نوآموز قرار دهید. در یک کارت، در خانه سمت راست یک مکعب قرار دهید. از نوآموز هم بخواهید مانند الگو مکعب را در جای خودش قرار دهد. در تمرین بعدی، مکعب را در خانه سمت چپ قرار دهید و از نوآموز بخواهید مانند الگو مکعب را در جای خودش قرار دهد.

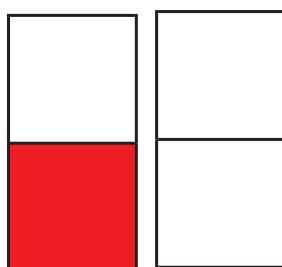

مثال ۱

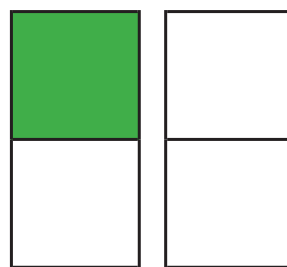

مثال ۲

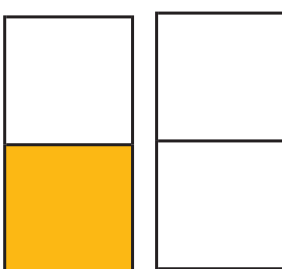
✓ دو کارت دوخانه‌ای انتخاب کنید و به صورت عمودی مقابل نوآموز قرار دهید. در یک کارت، در خانه بالاییک مکعب قرار دهید و از نوآموز بخواهید مکعب را مانند الگو در جای خودش قرار دهد. در تمرین بعدی، مکعب را در خانه پایینی قرار دهید و از نوآموز بخواهید مکعب را مانند الگو در جای خودش قرار دهد.

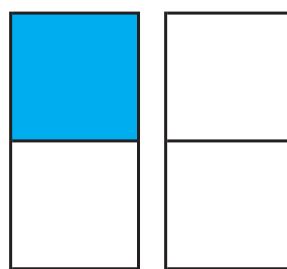
مثال ۲

مثال ۱

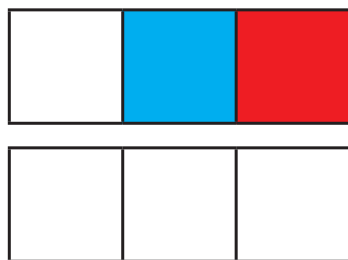

مثال ۴

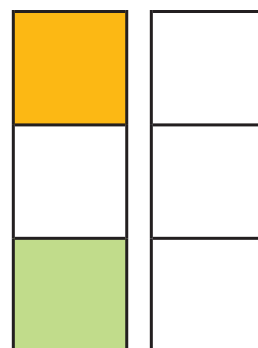

مثال ۳

✓ دو کارت سه‌خانه‌ای انتخاب کنید. آن‌ها را هم به صورت عمودی و هم به صورت افقی، مقابل نوآموز قرار دهید. با استفاده از دو مکعب الگو بسازید. از نوآموز بخواهید مکعب‌ها را مانند الگوی داده شده در کارت دیگر قرار دهند.

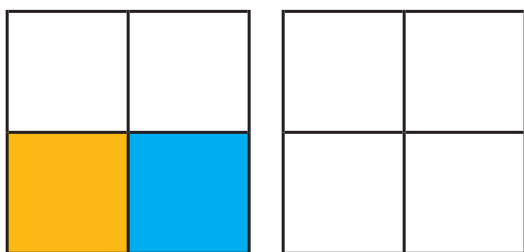

مثال ۲

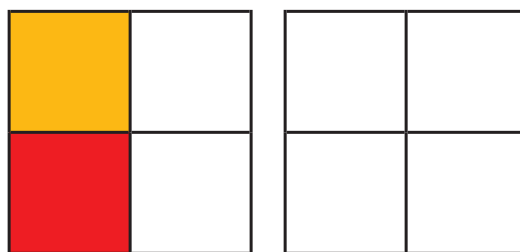

مثال ۱

✓ دو کارت چهارخانه‌ای انتخاب کنید. ابتدا با کمک دو رنگ مکعب و سپس با سه رنگ مکعب، الگوهای متفاوتی بسازید. از نوآموز بخواهید مکعب‌ها را مانند هر کارت الگو در کارت الگوی مقابل خود قرار دهد.

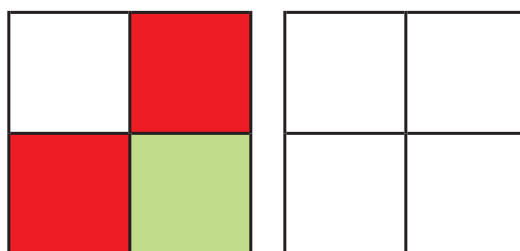
مثال ۲

مثال ۱

مثال ۴

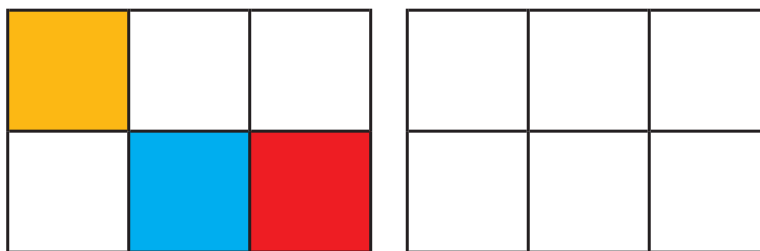

مثال ۳

✓ دو کارت شش خانه‌ای انتخاب کنید. سپس با سه رنگ مکعب، الگوهای متفاوت بسازید. از نوآموز بخواهید مکعب‌ها را مانند کارت الگو در کارت دیگر قرار دهد.

مثال ۱

مثال ۲

- به کمک مکعب‌ها صداها را اول و آخر را تمرین کنید. می‌توانید روی مکعب‌ها تصویر کلمه‌هایی را که نوآموز صداها را اول و آخر آن‌ها را در کتاب درسی یاد گرفته است، بچسبانید. هر صدایی را که می‌خواهید آموزش دهید، مکعب‌های آن را مقابل نوآموز بچینید و صدای آن را تمرین کنید.
- به کمک مکعب‌ها مهارت‌های حرکتی را تقویت کنید. روی میز با ماژیک وایت‌برد، دو خط راست به صورت موازی و با فاصله بکشید. بعد مکعب‌های رنگی را به نوآموز بدهید و از او بخواهید روی هر خط کشیده شده روی میز، مکعب‌های خود را با فاصله از هم بچیند. سپس به او یک ماشین بدهید و از او بخواهید ماشین خود را بین خط‌های موازی و بدون برخورد کردن با مکعب‌ها، حرکت دهد. در ادامه، فاصله دو خط راست را کمتر کنید. بعد از اینکه نوآموز مکعب‌های خود را روی خط‌ها چید، از او بخواهید انگشت خود را بین خط‌ها، بدون برخورد با مکعب‌ها، عبور دهد. در ادامه، خط‌های منحنی و شکسته هم بکشید و این تمرین‌ها را تکرار کنید.
- به کمک مکعب‌ها تناظر یک‌به‌یک را تمرین کنید. چهار مکعب را به صورت افقی و به هم چسبیده در یک ردیف قرار دهید. سپس چهار مکعب دیگر را با فاصله زیر آن‌ها قرار دهید. در ادامه از نوآموز بخواهید از ردیف بالا یک مکعب بردارد و در کنار مکعب ردیف پایین قرار دهد.

۳۷ موزاییک‌های رنگی

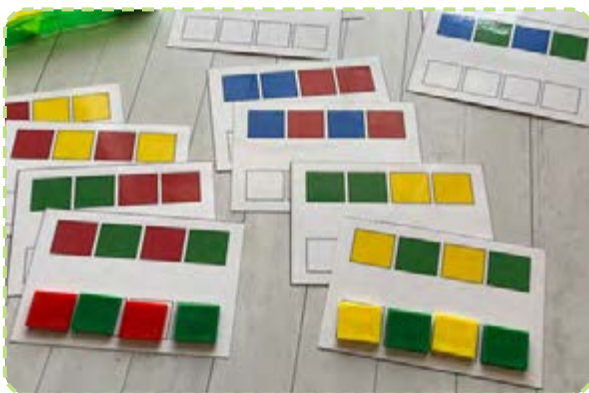
این وسیله شامل قطعه‌های پلاستیکی مربع‌شکل با اندازه یکسان و رنگ‌های متفاوت است. به کمک این وسیله می‌توانید مفاهیم پایه ریاضیات را به نوآموز آموزش دهید و تمرین‌های متنوع طراحی کنید.

اهداف

آموزش رنگ‌ها، آموزش گروه‌بندی و ردیف‌بندی، آموزش تناظر یک‌به‌یک و شمارش، آموزش مفهوم کمتر و بیشتر، آموزش مفهوم پر و خالی، شناخت تفاوت و تشابه بر اساس رنگ، تقویت دقت و توجه

ایده‌های آموزشی

- برای تمرین شناخت رنگ‌ها، تعدادی از موزاییک‌های رنگی را درون جعبه شنی قرار دهید. از نوآموز بخواهید موزاییک‌های پنهان شده را از داخل جعبه شنی پیدا کند و با نشان دادن هر موزاییک، نام رنگ آن را بیان کند.
- برای تمرین گروه‌بندی، مقوای رنگی را در چهار رنگ آبی، قرمز، زرد و سبز و در ابعاد مناسب، با استفاده از چسب‌های کاغذی، روی میز نوآموز بچسبانید. موزاییک‌های رنگی این چهار رنگ را در سبد بریزید و روی میز مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید قطعه‌ها را از سبد خارج کند و روی مقوای هم رنگ خودش قرار دهد.
- برای تمرین ردیف‌بندی، با موزاییک‌های رنگی الگو طراحی کنید و از نوآموز بخواهید آن را ادامه دهد. برای مثال، یک ردیف یک‌درمیان رنگ قرمز و سبز بچینید تا نوآموز مانند آن الگو را ادامه دهد. در صورت توانمندی نوآموز، موزاییک‌ها را در سه رنگ، به صورت الگو بچینید تا نوآموز آن را ادامه دهد.
- برای تمرین شمارش طوطی‌وار، پنج موزاییک رنگی را مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید با کمک انگشت اشاره آن‌ها را به ترتیب از یک تا پنج بشمارد.
- برای تمرین الگویابی، کارت الگو بسازید و مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید با کمک موزاییک‌های رنگی، آن الگو را بسازد و روی کارت الگو در جای خودش قرار دهد.

چینه ابزاری ارزشمند برای یادگیری و اکتشاف عملی کودک است. این وسیله در کنار توسعه مهارت‌های حرکتی ظریف که کودکان با دست‌کاری چینه‌ها آن را به دست می‌آورند، ابزاری مناسب برای آموزش مفاهیم پایه ریاضیات، مانند الگویابی و الگوسازی، شمارش و مفهوم عدد در دوره پیش‌دبستان است.

اهداف

آموزش مفاهیم پایه ریاضیات مانند آموزش رنگ‌ها، آموزش اندازه‌ها، آموزش گروه‌بندی، آموزش ردیف‌بندی، آموزش مفهوم عدد، آموزش شمارش، تقویت هوش منطقی و ریاضی، تقویت مهارت حل مسئله، تقویت مهارت‌های انگشتی ظریف

ایده‌های آموزشی

- مکعب‌های چینه را در چهار رنگ آبی، سبز، زرد و قرمز مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید مکعب‌های هم‌رنگ را به هم متصل و آن‌ها را بر اساس رنگ گروه‌بندی کند.
- در یک ظرف بزرگ پر از آب، تعدادی چینه در دو رنگ متفاوت قرار دهید. دانش‌آموزان را به دو گروه تقسیم کنید، به یک نفر از هر گروه یک سبد یا ملاقه سوراخ‌دار آبکشی بدهید. از آن‌ها بخواهید، هم‌زمان با شنیدن صدای موسیقی، چینه‌های مربوط به رنگی را که شما خواسته‌اید، با ملاقه از آب خارج کنند و در سبد خود قرار دهند. در پایان، نام رنگ چینه‌های هر گروه را از نوآموزان پرسید.
- به کمک چینه‌ها، دو برج بلند و هم‌اندازه و یک برج کوتاه درست کنید. سپس از نوآموز بخواهید برج‌های هم‌اندازه را نشان دهد و واژه هم‌اندازه را به کار ببرد. در ادامه، دو برج کوتاه هم‌اندازه و یک برج بلند بسازید. از نوآموز بخواهید برج‌های هم‌اندازه را نشان دهد و واژه هم‌اندازه را به کار ببرد. به همین ترتیب، مفهوم «مثل هم بر اساس اندازه» را با نوآموز تمرین کنید. اگر نوآموز توانمندی داشت، می‌توانید یک جعبه تهیه کنید و یک طول آن را برش بزنید تا دست نوآموز داخل جعبه شود. قسمت بالای جعبه پوشیده باشد. سپس برج‌های چینه را که دو تا از آن‌ها هم‌اندازه هستند، داخل آن قرار دهید تا نوآموز فقط با لمس کردن، برج‌های هم‌اندازه را پیدا کند.

- به کمک چینه‌ها برج‌های بلند و کوتاه بسازید و مفهوم‌های بلند و کوتاه را با نوآموزان تمرین و تکرار کنید. از او بخواهید ابتدا برج بلند، سپس برج کوتاه و در ادامه برج کوتاه‌تر را بسازد. همچنین، به صورت برعکس برج‌های کوتاه، بلند و بلندتر بسازد. سپس خودش برج‌ها را از بلند به کوتاه و کوتاه به بلند ردیف بندی کند.
- به کمک این وسیله ردیف بندی را آموزش دهید. یک الگو بسازید. آن را به نوآموز نشان دهید تا او هم مانند آن را بسازد. از الگوهای ساده و در ابتدا دو رنگ شروع کنید. سپس الگوهایی از سه رنگ بسازید و از نوآموز بخواهید مانند آن را بسازد.

۳۹ لگوی پلاستیکی

لگو یک ابزار آموزشی کاربردی است و کودکان آن قدر آن‌ها را دوست دارند که متوجه نمی‌شوند هنگام بازی با آن در حال یادگیری هستند. به کمک این وسیله می‌توانید مهارت‌های حرکتی و مهارت‌های گفتار و زبان را توسعه دهید. همچنین در کنار آن مفاهیم پایه ریاضیات را آموزش دهید.

اهداف

تقویت عضلات دست، هماهنگی چشم و دست، توسعه مهارت‌های حرکتی، تقویت توجه و تمرکز، تقویت مهارت‌های اجتماعی و مشارکت، تقویت زبان آموزی، آموزش مفاهیم پایه ریاضیات، تقویت اعتماد به نفس، پرورش خلاقیت

ایده‌های آموزش

- چندین لگو را که دوتا دوتا از نظر رنگ، شکل و اندازه یکسان و مشابه یکدیگرند مقابل نوآموز قرار دهید تا لگوها را با یکدیگر مطابقت دهد و به یکدیگر وصل کند. زمانی که نوآموز این کار را انجام می‌دهد، روی مهارت‌های تشخیص بصری خود کار می‌کند و می‌تواند تفاوت بین دو شکل را تشخیص دهد. این مهارت به این دلیل مهم است که به تشخیص حرف‌ها، عددها، کلمه‌ها و موارد دیگر کمک خواهد کرد.

- چندین لگو در سه اندازه به نوآموز بدهید. از او بخواهید لگوها را از بزرگ به کوچک روی هم قرار دهد و برج بسازد. در این تمرین، نوآموز تفاوت اندازه‌ها را یاد می‌گیرد. در حین ساخت برج، مهارت‌های حرکتی ظریف او نیز تقویت می‌شوند.

• لگوهای رنگ‌های متفاوت را به نوآموز بدهید تا آن‌ها را بر اساس رنگ مطابقت دهد و به همدیگر وصل کند. سپس از او سؤال کنید از هر رنگ چند آجر دارد و بخواهید آن‌ها را به صورت طوطی وار تا ۵ بشمارد.

• به کمک لگوها یک الگوی اصلی بسازید، سپس نیمه همان الگوی اصلی را بسازید. از نوآموز بخواهید با نگاه کردن به الگوی اصلی، آن را کامل کند. برای این تمرین از سازه‌های خیلی ساده شروع کنید و به نوآموز نشان دهید که این کار را چگونه انجام دهد. توجه داشته باشید، به دلیل سطح بالای این تمرین، آن را برای نوآموزانی که سطح توانمندی بالایی دارند، اجرا کنید.

• چند عدد لگو به نوآموز بدهید تا خودش سازه‌ای بسازد. در حین انجام فعالیت، به او کمک کنید خلاقیت خود را پرورش دهد. توجه داشته باشید، مقدار محدودی به او لگو دهید، چرا که گاهی اوقات یک سطل بزرگ لگو برای نوآموز بیش از حد دلهره‌آور خواهد بود.

- به کمک لگو مسیرهای متفاوت را به صورت ماز طراحی کنید. سپس به کودک یک ماشین بدهید تا آن را بین مسیر حرکت دهد. این تمرین برای رشد مهارت‌های حرکتی و پرورش تفکر مؤثر است.

- می‌توانید الگویابی را مانند تصویر مقابل، به کمک لگو، با نوآموز تمرین کنید. این تمرین به بهبود تمرکز و حافظه نوآموزان کمک می‌کند.

۴۰ جورچین جاگذاری شکل های هندسی مونته سوری

این وسیله قطعه های متفاوت شکل های هندسی را دارد. نوآموز باید هرکدام از این قطعه ها را با زمینه مطابقت دهد و در جای خودش قرار دهد. نوعی از این وسیله، مانند تصویر مقابل، می تواند ساده باشد و

شکل های گردی، چهارگوش و سه گوش در آن باشند. این وسیله آموزشی می تواند مانند تصویرهای پایان این بخش، به صورت انواع چندضلعی ها و سه گوش ها باشد. نوآموز باید بتواند این شکل ها را از یکدیگر تمیز دهد. نوع ساده این وسیله برای دوره پیش دبستانی نوآموزان کم توان ذهنی مناسب تر است و ایده های آموزشی بر این اساس هستند.

اهداف

هماهنگی چشم و دست، تقویت انگشتان دست، آموزش شکل های هندسی، توان بخشی شناختی، تقویت پردازش شنیداری^۱، تقویت مهارت های پردازش دیداری مانند تمیز دیداری^۲، تقویت مهارت تطابق دیداری، آموزش مفهومی های کوچک و بزرگ

ایده های آموزشی

• یکی از مهم ترین اهدافی که این وسیله آموزشی دنبال می کند، تقویت مهارت تطابق دیداری است. وسیله آموزشی را مقابل نوآموز قرار دهید. از یک شکل ساده مثل گردی شروع کنید. از او بخواهید شکل گردی را از جای خود خارج کند و دوباره در قالب خودش قرار دهد. سپس دو شکل به نوآموز بدهید. از او بخواهید شکل های آن را خارج کند و دوباره در جای خودش قرار دهد. به همین ترتیب، شکل های بیشتری به نوآموز بدهید و از او بخواهید جای هر قطعه را پیدا کند و در آن قرار دهد.

• محل جاگذاری شکل هندسی گردی را مقابل نوآموز قرار دهید. قطعه مربوط به آن را هم در صفحه جاگذاری کنید. از نوآموز بخواهید قطعه را از جای خود خارج کند. سپس با انگشت اشاره دست غالب، محیط محل جاگذاری شکل و همچنین دور خود شکل را لمس کند. هم زمان شما شکل گردی را نام ببرید. از نوآموز بخواهید قطعه گردی را در جای خودش قرار دهد و نام شکل گردی را بیان کند. این تمرین ها را برای شکل های چهارگوش و سه گوش، با فاصله زمانی مناسب هم اجرا کنید تا نوآموز شکل ها را یاد بگیرد.

• قطعه های دو شکل را مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید نام شکلی را که بیان می کنید، در جای خودش قرار دهد. برای مثال، قطعه های دو شکل گردی و سه گوش را مقابل او قرار دهید. سپس از او بخواهید شکل

1. auditory processing
2. visual discrimination

گردی را در جای خودش قرار دهد. این تمرین را برای شکل‌های متفاوت تکرار کنید. در ادامه، قطعه‌های سه‌شکل را مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید نام شکلی را که بیان می‌کنید، در جای خودش قرار دهد. برای مثال، سه‌شکل گردی، سه‌گوش و چهارگوش را مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید شکل چهارگوش را در جای خودش قرار دهد.

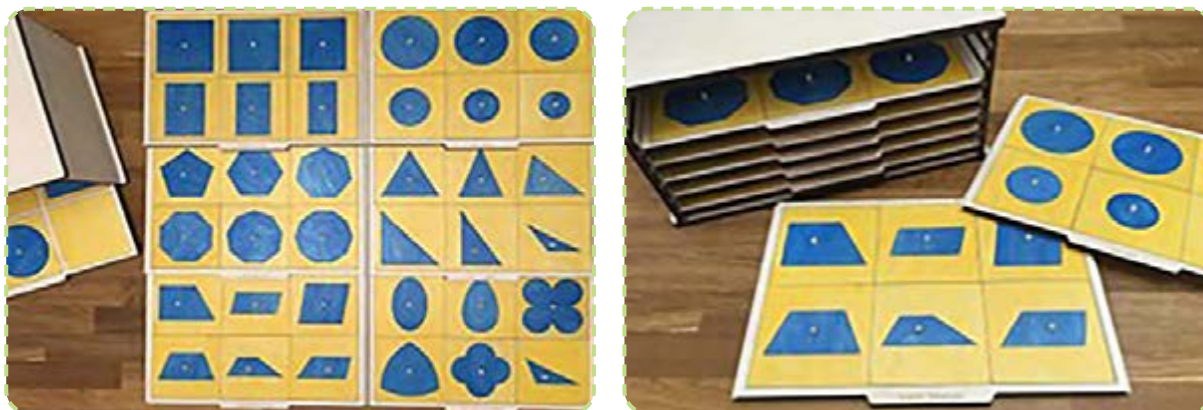
● قطعه‌های دو‌شکل را مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید شکل‌ها را به ترتیبی که شما بیان می‌کنید، در جای خودشان قرار دهد. برای مثال قطعه‌های دو‌شکل گردی و چهارگوش را مقابل او قرار دهید تا اول گردی و سپس چهارگوش را در جای خود قرار دهد. این تمرین را چندین بار تکرار کنید و شکل‌ها را تغییر دهید. در ادامه، سه‌شکل گردی، چهارگوش و سه‌گوش را مقابل او قرار دهید و تمرین‌های قبل را تکرار کنید. برای مثال از او بخواهید گردی، سه‌گوش و چهارگوش را به ترتیبی که بیان کردید، در جای خودشان قرار دهند. این تمرین، در کنار شناخت شکل‌ها، برای تقویت مهارت شنیدن، توالی شنیداری و حافظه شنیداری مناسب است.

● اگر وسیله شما قابل شست‌وشو باشد، می‌توانید سه‌قطعه پین‌دار شکل‌های گردی، چهارگوش و سه‌گوش را به همراه کاغذ مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید شکل هندسی خواسته‌شده را بردارد و سطح آن را با رنگ انگشتی یا گواش به صورت کامل رنگ کند. سپس شکل آن را روی کاغذ چاپ کند. بعد از چاپ، نام شکل را از نوآموز بپرسید. این فعالیت را چندین بار برای هر کدام از شکل‌های هندسی تکرار کنید.

● اگر وسیله شما اندازه‌های متفاوت شکل‌های هندسی را داشت، مفهوم‌های کوچک و بزرگ را با نوآموز تمرین کنید. برای مثال، دو قطعه گردی بزرگ و کوچک را مقابل او قرار دهید تا گردی بزرگ یا گردی کوچک را در صفحه جاگذاری کند. در هنگام انجام تمرین، از نوآموز بخواهید واژه‌های گردی بزرگ یا کوچک را بگوید. به همین ترتیب، مفهوم‌های کوچک و بزرگ شکل‌های هندسی را با او تمرین کنید.

● یک سینی شن تهیه کنید و قسمت سمت راست آن، دو قطعه از شکل‌های هندسی مانند گردی و چهارگوش را به صورت ستونی بچینید. در سمت چپ، شکل‌های چهارگوش و گردی دیگری را قرار دهید. در ادامه از نوآموز بخواهید شکل‌های مثل هم را با کشیدن انگشت خود روی شن به هم وصل کند و نام هر شکل را بگوید.

شکل‌های دیگر جورچین‌های جاگذاری شکل‌های هندسی مونته‌سوری

۴۱ مجموعه شکل های هندسی

این مجموعه از قطعه های متفاوت شکل های هندسی در ابعاد و رنگ های متفاوت تشکیل شده است. کودک با کمک این وسیله می تواند مفاهیم اولیه ریاضی را یاد بگیرد. اگر این مجموعه را در دسترس نداشتید، می توانید به کمک فوم، کارتن پلاست و ... این ابزار را بسازید.

اهداف

تقویت پردازش دیداری و شنیداری، آموزش مفاهیم اولیه ریاضی مانند آموزش شکل های هندسی، رنگ ها، مفهوم های کوچک و بزرگ، درک شباهت ها و تفاوت های شکل های هندسی، گروه بندی، ردیف بندی، الگویابی، پرورش تفکر انتقادی

ایده های آموزشی

• دو شکل از مجموعه شکل های هندسی را مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید هر شکلی را که شما نام می برید بردارد و به شما بدهد. برای مثال، شکل های گردی و چهارگوش را مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید چهارگوش را به شما بدهد. در ادامه، ویژگی های دیگر مانند رنگ و اندازه را هم بیان کنید تا نوآموز آن ها را پیدا کند و به شما بدهد. برای مثال، دو گردی آبی و سبز را مقابل نوآموز قرار دهید از او بخواهید گردی آبی را به شما بدهد. یا دو شکل چهارگوش کوچک و بزرگ را مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید چهارگوش بزرگ را به شما بدهد. در تمرین های بعدی، سه شکل را به نوآموز نشان دهید و از او بخواهید شکلی را که نام می برید، بردارد و به شما بدهد. سطح تمرین را با اضافه کردن ویژگی ها بالاتر ببرید؛ مانند گردی آبی بزرگ.

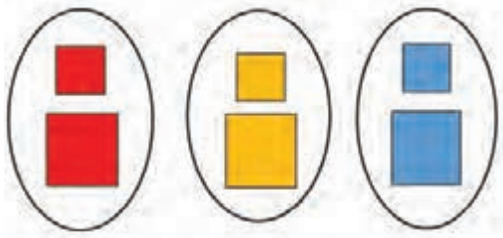
• برای آموزش گروه بندی بر اساس رنگ، شکل و اندازه می توانید از این ابزار کمک آموزشی استفاده کنید. مرحله های آموزش گروه بندی به کودکان در راهبرد آموزشی ادامه این تمرین آمده اند. پیشنهاد می شود برای آموزش گروه بندی از کاغذ سفید یا ظرف سفید مسطح برای جداسازی گروه ها استفاده کنید. قطعه هایی را که نوآموز می خواهد گروه بندی کند، جدا کنید و در کنار نوآموز قرار دهید. در هر صفحه، با توجه به هدف آموزشی خود یک قطعه را قرار دهید تا نوآموز سایر قطعه ها را در جای خود قرار دهد و گروه بندی کند. در هنگام انجام تمرین های گروه بندی، با توجه به هدف آموزشی خود، واژه های هم رنگ (قرمزها، زردها، آبی ها و سبزها)، هم شکل (گردی ها، چهارگوش ها و سه گوش ها) و هم اندازه (بزرگ ها و کوچک ها / بلندها و کوتاه ها) را به کار بگیرید تا نوآموز این مفهوم را درک کند که گروه بندی بر چه اساسی است.

الف) گروه‌بندی بر اساس رنگ

• گروه‌بندی شکل‌ها بر اساس رنگ (شکل و اندازه ثابت)

• گروه‌بندی شکل‌ها بر اساس رنگ (شکل ثابت و اندازه متفاوت)

• گروه‌بندی شکل‌ها بر اساس رنگ (شکل متفاوت و اندازه ثابت)

ب) گروه‌بندی بر اساس شکل

• گروه‌بندی شکل‌ها (رنگ ثابت و اندازه متفاوت)

• گروه‌بندی شکل‌ها (رنگ ثابت و اندازه متفاوت)

ج) گروه‌بندی بر اساس اندازه

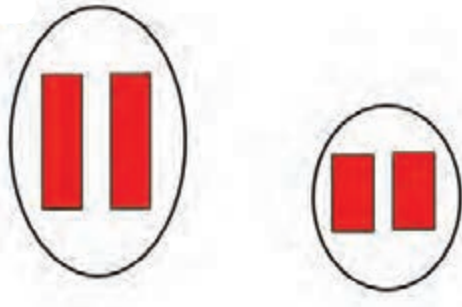
• گروه‌بندی شکل‌ها بر اساس دو اندازه کوچک و بزرگ (رنگ و شکل ثابت)

• گروه‌بندی شکل‌ها بر اساس اندازه کوچک و بزرگ (رنگ ثابت و شکل متفاوت)

• گروه‌بندی بر اساس طول (کوتاه و بلند)

• برای آموزش ردیف‌بندی هم می‌توانید از این ابزار کمک آموزشی استفاده کنید. مرحله‌های آموزش ردیف‌بندی به نوآموزان در راهبرد آموزشی ادامه این تمرین آورده شده است. با توجه به مرحله‌های آموزش ردیف‌بندی که در راهبرد مطرح شده‌اند، تمرین طراحی و ردیف‌بندی را به نوآموزان آموزش دهید.

راهبرد آموزشی آموزش ردیف‌بندی در دوره پیش دبستانی

الف) ردیف‌بندی بر اساس رنگ

• ردیف‌بندی دو عنصری

• ردیف‌بندی سه عنصری

ب) ردیف بندی بر اساس شکل

• ردیف بندی دو عنصری

• ردیف بندی سه عنصری

ج) ردیف بندی بر اساس شکل و رنگ

• دو عنصری

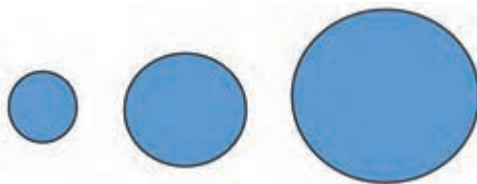

• سه عنصری

د) ردیف بندی بر اساس اندازه

• ردیف کردن از کوتاه به بلند و برعکس

• ردیف کردن از کوچک به بزرگ و برعکس

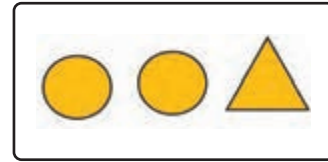
• برای آموزش «مثل هم» و «فرق دارد» هم می‌توانید از این ابزار آموزشی استفاده کنید. برای مثال، می‌توانید یک شکل گردی و در زیر آن دو شکل گردی و چهارگوش را مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید، شکلی مثل گردی را نشان دهد. اصطلاح «مثل هم» را به کار ببرید و بخواهید آن را تکرار کند. در تمرین های بعدی، با استفاده از تعداد شکل های بیشتر، سطح تمرین را پیچیده تر کنید. برای آموزش «فرق دارد» هم سه شکل مقابل نوآموز قرار دهید که یکی از آن ها با دو شکل دیگر متفاوت باشد. از او بخواهید شکلی را که فرق دارد نشان دهد. اصطلاح «فرق

دارد» را هم به کار ببرید. از نوآموز بخواهید آن را تکرار کند. در نظر داشته باشید، در همهٔ تمرین‌ها، محل قرارگیری شکل‌های «مثل هم» و «فرق دارد» را تغییر دهید.

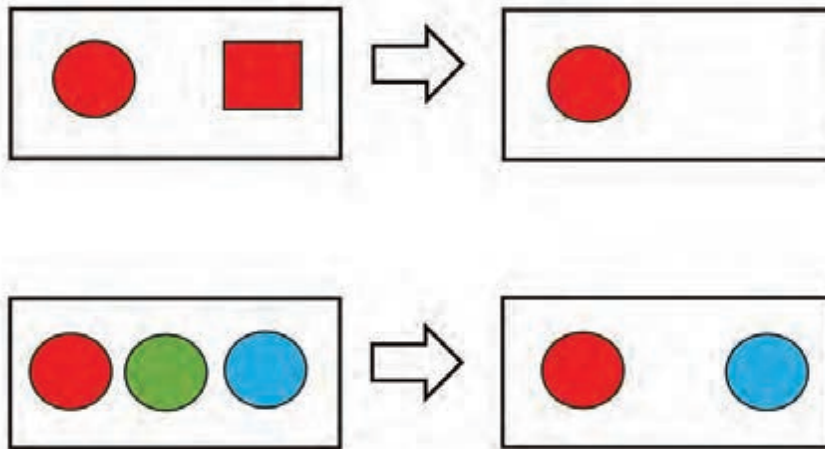
آموزش مثل هم

آموزش فرق دارد

• برای تقویت حافظهٔ دیداری به کمک این ابزار می‌توانید دو شکل مثل گردی و چهارگوش را مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید با دقت به شکل‌ها نگاه کند، اسم آن‌ها را بیان کند و در حافظه‌اش بسپارد. سپس یک پردهٔ مقوایی را به عنوان مانع مقابل شکل‌ها قرار دهید و بعد یک شکل را پنهان کنید. سپس مانع را بردارید و از نوآموز بخواهید نام شکلی را که برداشته شده است، بگوید. با توجه به سطح نوآموز، سطح تمرین را بالاتر ببرید و شکل‌های بیشتری را به او نشان دهید تا آن‌ها را به حافظه بسپارد.

• برای تقویت حافظهٔ توالی دیداری^۱ به کمک این ابزار می‌توانید، دو شکل مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید از سمت چپ به راست، نام شکل‌ها را به ترتیب در حافظهٔ خودش نگه دارد. سپس به کمک پردهٔ مقوایی، شکل‌ها را پنهان کنید. از نوآموز بخواهید نام آن‌ها را به ترتیب بیان کند. در تمرین‌های بعدی، سه شکل را به او نشان دهید تا در حافظهٔ خودش نگه دارد و پس از پوشاندن شکل‌ها، نام آن‌ها را بیان کند.

۴۲ مجموعه شکل های طبقه بندی مونته سوری

این مجموعه شامل یک صفحه با ۵ میله و قطعه‌هایی از شکل های متفاوت در رنگ های متفاوت است. همچنین، کارت های الگویی دارد که تمرین های متنوعی را برای کار با وسیله ممکن می کنند. اما اگر به همراه وسیله، کارت های تمرینی وجود نداشت، شما می توانید خودتان کارت های گوناگون را برای تمرین با وسیله طراحی کنید تا کودک با آن کارت ها ترکیب های متفاوت را بسازد. این وسیله برای یادگیری رنگ ها، شکل ها

و درک مفاهیم فضایی مناسب است. آموزش شکل و رنگ با این وسیله، مهارت های حرکتی ظریف، خلاقیت، تخیل، کنجکاوی، کشف، هماهنگی چشم و دست، و مهارت های شناختی اولیه را در کودک توسعه می دهد و در عین حال مفاهیم پایه و اساس یادگیری را در وی شکل می دهد.

اهداف

هماهنگی چشم و دست، پرورش مهارت های حرکتی، تقویت توجه و تمرکز، تقویت پردازش دیداری، آموزش رنگ و شکل های هندسی، گروه بندی، ردیف بندی، درک روابط بین اشیا، تشخیص تفاوت و تشابه

ایده های آموزشی

- وسیله را مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید شکل ها را یکی یکی از میله خارج کند. سپس نام یک شکل مثل گردی را به نوآموز بگویید تا آن ها را در میله قرار دهد. نوآموز در زمان قراردادن هر شکل داخل میله، نام و رنگ آن را بیان کند. برای شکل های چهارگوش و سه گوش هم این تمرین را انجام دهید. برای سایر شکل ها، چون نام آن ها را یاد نگرفته است، فقط نام رنگ آن ها را بگویید و داخل میله قرارشان دهد.
- کارت های الگوی ردیف بندی بر اساس رنگ درست کنید. در هر کارت دو دایره بکشید. هر کدام را با یک رنگ متفاوت رنگ کنید و آن را مقابل نوآموز قرار دهید. یک مجموعه شکل به او بدهید تا شکل ها را بر اساس رنگ روی کارت ها، در یک ردیف بچیند. سپس کارت های بعدی را به او بدهید. همچنین می توانید از او بخواهید ردیف بندی را در یک ستون انجام دهد و بر اساس رنگ روی کارت ها، آن ها را در یک ستون بچیند. در گام بعدی، تعداد رنگ ها را افزایش دهید.
- کارت های الگوی ردیف بندی بر اساس شکل درست کنید. در هر کارت ۲ شکل متفاوت بکشید و آن را مقابل نوآموز قرار دهید تا قطعه ها را بر اساس شکل روی کارت ها در یک ردیف بچیند. سپس کارت های بعدی را به او بدهید. همچنین می توانید از او بخواهید ردیف بندی را در یک ستون انجام دهد و بر اساس شکل روی کارت های الگو، آن ها را در یک ستون در مقابل خود بچیند. در گام بعدی تعداد کارت ها را افزایش دهید.
- شمارش طوطی وار یک تا پنج را با نوآموز تمرین کنید. از او بخواهید شکل های یکسان را داخل میله قرار دهد و هم زمان به صورت طوطی وار از یک تا پنج بشمارد.

۴۳ قطار چوبی مونته‌سوری

قطار چوبی شکل‌های هندسی مونته‌سوری یک لوکوموتیو با چند حلقه در رنگ‌های متفاوت و دو واگن دارد. روی واگن اول دو شکل هندسی گردی و چهارگوش برای جاگذاری تعبیه شده که برای گردی یک میله و برای چهارگوش دو میله در نظر گرفته شده است تا نوآموز در هنگام جاگذاری با شکل‌ها، رنگ‌ها و مفهوم شمارش اعداد یک و دو آشنا شود. در واگن دوم هم دو شکل سه‌گوش و چهارگوش قرار داده شده است که هر کدام به ترتیب سه و چهار میله دارند. در طی بازی می‌توانید از کودک بخواهید شکل‌ها را به صورت اتفاقی در میله‌ها جای دهد یا بر اساس توانایی نوآموز برای او الگوی خاصی در نظر بگیرید.

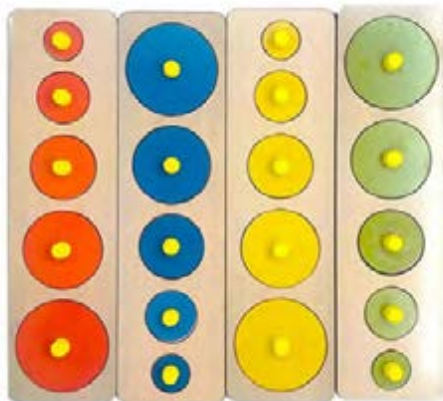
اهداف

تقویت تجربه حسی، افزایش اعتماد به نفس، تقویت مهارت حل مسئله، افزایش دقت و تمرکز، آموزش رنگ‌ها، شکل‌های هندسی، تفاوت و تشابه، گروه‌بندی، ردیف‌بندی، تناظر یک‌به‌یک، شمارش و مفاهیم فضایی مانند داخل و خارج، دور و نزدیک، اول و آخر و عقب و جلو

ایده‌های آموزشی

- قطار چوبی را همراه شکل‌های هندسی داخل آن مقابل نوآموز قرار دهید. سپس شکل‌های هندسی داخل آن را به صورت تک‌تک به نوآموز نشان دهید و از او بخواهید نام رنگ و شکل مربوطه را بیان کند. با این روش نام و رنگ همه شکل‌های هندسی را با نوآموز تمرین کنید.
- قطار چوبی را همراه شکل‌های هندسی داخل آن مقابل نوآموز قرار دهید. سپس شکل‌های هر میله را خارج و روی هم در کنار میله خودش قرار دهید. سپس از نوآموز بخواهید با فرمان شما، به ترتیب یک گردی، یک سه‌گوش و یک چهارگوش داخل هر میله قرار دهد و به همین صورت ادامه دهد تا تمام شکل‌ها در جای خودشان قرار گیرند. به کمک این تمرین نظم و ترتیب را به او آموزش دهید.
- برای تمرین مفهوم جلو و عقب، توجه نوآموز را به سر قطار (لوکوموتیو) جلب کنید. واژه جلوی قطار را بیان کنید، از نوآموز بخواهید آن را تکرار کند و بعد با کشیدن نخ قطار آن را به جلو حرکت دهد. سپس عقب قطار را به او نشان دهید و از او بخواهید قطار را به کمک دست خود یا وصل کردن نخ به انتهای قطار، آن را به عقب بکشد. با کمک این تمرین‌ها، مفهوم واژه‌های جلو و عقب را برای نوآموز تثبیت کنید.

- برای تمرین مفهوم‌های جلو و عقب، شکل‌های هندسی را از روی قطار بردارید و مقابل نوآموز بچینید. سپس از او بخواهید شکل گردی را پیدا کند و در جلوی قطار قرار دهد. آنگاه از نوآموز سؤال کنید شکل گردی را در کجای قطار گذاشته است. نوآموز هم‌زمان با انجام تمرین و با قراردادن دیگر گردی‌ها در جای خود، واژه جلوی قطار را تکرار کند. برای درک تقابل واژه‌های جلو و عقب، از نوآموز بخواهید چهارگوش را پیدا کند و در عقب قطار قرار دهد. آنگاه از او سؤال کنید شکل چهارگوش را کجای قطار گذاشته است و با قراردادن دیگر چهارگوش‌ها در جای خود، عبارت «عقب قطار» را تکرار کند.
- برای تمرین مفهوم داخل و خارج، با استفاده از یک مقوا، تونل درست کنید. از نوآموز بخواهید قطار را به داخل تونل هل دهد و با کشیدن نخ، قطار را از تونل خارج کند تا مفهوم داخل و خارج هم برای او تثبیت شود.

یکی از مهارت‌هایی که نوآموزان باید در دوره پیش‌دستانی کسب کنند، درک مفهوم اندازه است. شما می‌توانید برای آموزش مفهوم درک اندازه به کودک، از جورچین‌های ردیف‌بندی استفاده کنید. برای استفاده از این وسیله، ابتدا از شکل‌های ساده مثل گردی، چهارگوش و سه‌گوش استفاده کنید. پس از کسب مهارت توسط نوآموز، شما می‌توانید از انواع دیگر جورچین‌های ردیف‌بندی با مفاهیم ملموس مثل سیب، درخت و نردبان استفاده کنید.

اهداف

تقوت مهارت‌های حرکتی، هماهنگی چشم و دست، درک مفهوم اندازه، آموزش شکل‌ها، آموزش رنگ‌ها، آموزش کوچک و بزرگ، آموزش ردیف‌بندی

ایده‌های آموزشی

• جورچین را به همراه شکل‌های داخل آن مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید آن‌ها را از جای خود خارج کند و در یک ردیف در کنار جورچین قرار دهد. سپس از او بخواهید دوباره شکل‌ها را در محل خود قرار دهد. در ادامه، شکل‌ها را به صورت نامرتب به نوآموز بدهید و از او بخواهید از چپ به راست و از کوچک به بزرگ بچیند. در ترمینی دیگر، از نوآموز بخواهید شکل‌ها را از چپ به راست و از بزرگ به کوچک بچیند. به همین ترتیب ردیف‌بندی را با او تمرین کنید.

• زمانی که نوآموز ردیف‌بندی شکل‌های ساده مثل، گردی، چهارگوش و سه‌گوش را یاد گرفت، به کمک مقواهای رنگی، میوه‌ای ساده مثل سیب را در اندازه‌های متفاوت درست کنید. سپس از نوآموز بخواهید بعد از اینکه شکل‌های هندسی جورچین را از کوچک به بزرگ ردیف‌بندی کرد، تصویرهای سیب را از کوچک به بزرگ و برعکس ردیف‌بندی کند، تا بتواند مفهوم ردیف‌بندی را به موقعیت‌های دیگر تعمیم دهد. در نظر داشته باشید، در ابتدای آموزش، ردیف‌بندی را در سه اندازه با نوآموزان تمرین کنید.

• مقداری خمیر بازی را به نوآموز بدهید و از او بخواهید گلوله‌های خمیری را در سه اندازه کوچک به بزرگ بسازد. جورچین جاگذاری را مقابل او قرار دهید و از او بخواهید سه قطعه را به ترتیب خواسته شده از صفحه خارج کند و آن‌ها را در بالای جورچین قرار دهد. حالا از او بخواهید گلوله‌های خمیری خود را به ترتیبی که برای او بیان می‌کنید، داخل صفحه جورچین، در جای مناسب خود قرار دهد. در پایان هم، اندازه هر گلوله قرار گرفته در جورچین را بگوید؛ برای مثال کوچک، بزرگ، بزرگ‌تر.

۴۵ مجموعه شکل های هندسی ردیف بندی مونته سوری

این مجموعه شامل شکل هایی هندسی در سه رنگ، از ابعاد بزرگ به خیلی کوچک، طراحی شده است. شما می توانید این شکل ها را به کمک مقوای ضخیم، فوم و نمد بسازید و دسته بندی کنید.

اهداف

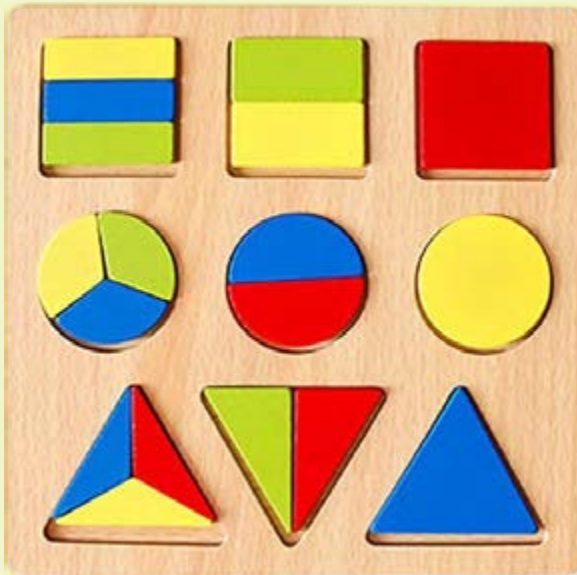
آموزش شکل های هندسی، رنگ ها، اندازه ها، گروه بندی، ردیف بندی، پرورش خلاقیت

ایده های آموزشی

- دو شکل را مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید نام شکل ها را از سمت چپ به راست بیان کند. برای مثال، دو شکل گردی و سه گوش را مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید نام آن ها را بیان کند. در تمرین های بعدی، از نوآموز بخواهید نام شکل ها را به همراه ویژگی های آن بیان کند. برای مثال، دو شکل گردی سبز و چهارگوش آبی را مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید نام شکل را به همراه رنگ آن بیان کند. همچنین، مفهوم اندازه را هم می توانید از او بخواهید. برای مثال، دو چهارگوش آبی و سبز را در دو اندازه کوچک و بزرگ، با تفاوت زیاد، مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید نام شکل را به همراه ویژگی بزرگ و کوچک بودنش بیان کند. مانند چهارگوش آبی بزرگ و چهارگوش سبز کوچک. در ادامه، سطح تمرین ها را بالاتر ببرید و شکل های بیشتری مقابل نوآموز قرار دهید.

- به کمک این ابزار می توانید ردیف بندی را از بزرگ ترین به کوچک ترین یا کوچک ترین به بزرگ ترین، با نوآموز تمرین کنید. یک مجموعه از شکل هایی با رنگ های یکسان را انتخاب کنید، مقابل نوآموز قرار دهید و به او کمک کنید شکل ها را از کوچک به بزرگ و سپس از بزرگ به کوچک، از سمت چپ به راست، بچیند. در نظر داشته باشید، با توجه به سطح نوآموز، تعداد محدودی شکل به او بدهید.

۴۶ مجموعه پازل های شکل های هندسی مونته سوری

برای آموزش شکل های هندسی ابزارهای متفاوتی وجود دارند که یکی از آن ها پازل های شکل های هندسی مونته سوری است. هر پازل در یک صفحه چوبی در ابعاد $20 \times 20 \times 2$ سانتی متر طراحی شده است. در طی انجام فعالیت با این وسیله، نوآموز می آموزد هر شکل هندسی از کنار هم قرارگرفتن قطعه های کوچک تر ساخته می شود. این پازل ها به صورت تک قطعه، دو قطعه، سه قطعه و چهار قطعه ای وجود دارند. برای نوآموزان کم توان ذهنی دوره پیش دبستانی بهتر است پازل را مانند تصویر مقابل تهیه کنید. ایده های آموزشی زیر بر اساس این نوع پازل است.

اهداف

تقویت مهارت های حرکتی ظریف، تقویت حافظه دیداری، پرورش ادراک دیداری فضایی، تقویت مهارت تطبیق، منطق و استدلال، آموزش شکل های هندسی، آموزش رنگ ها، تقویت واژگان درکی و بیانی

ایده های آموزشی

• ابتدا پازل تک قطعه را با نوآموز تمرین کنید. بعد از اینکه ذهن او آماده شد، می توان پازل دو قطعه را با او تمرین کرد. در این مدل پازل، هر شکل به دو قسمت تقسیم شده است و نوآموز با آزمون و خطا در می یابد که کدام دو قطعه در کنار هم یک شکل واحد را می سازند. برای این منظور، در ابتدا یک نیمه شکل را بردارید و در جای خود در صفحه تخت چوبی بگذارید و از نوآموز بخواهید تا با قراردادن نیمه دیگر، شکل را کامل کند. او به مرور یاد می گیرد خودش هر نیمه یک شکل را در جای خود در صفحه قرار دهد و شکل را کامل کند. در ادامه، شکل های هندسی چوبی سه قطعه را به نوآموز آموزش دهید تا آن ها را در صفحه جاگذاری کند. در این زمان، ذهن کودک آماده پذیرش و تشخیص جزء از کل است. بنابراین می تواند با کمک آموزگار سه قطعه از یک قطعه را بیابد و آن ها را در کنار هم قرار دهد. در نظر داشته باشید، نوآموز پس از اینکه هر شکل را در جای خود قرار داد و آن را کامل کرد، نام شکل را بیان کند.

• در یک تمرین، همه قطعه های پازل دو قطعه را خارج کنید و تنها یک نیمه از پازل ها را در آن قرار دهید. سپس نیمه دیگر این شکل ها را به او بدهید تا خودش بتواند هر نیمه را در جای خود قرار دهد. بعد از اینکه شکل ها را

کامل کرد، از او بخواهید نام شکل را بیان کند. در مورد پازل های سه قطعه هم این تمرین را انجام دهید. دو قطعه از هر پازل را در جای خودش قرار دهید. قطعه های باقی مانده را به نوآموز بدهید تا خودش آن ها را در صفحه قرار دهد و نام شکل کامل شده را بیان کند.

شکل نمونه های دیگر پازل های چوبی مونته سوری

۴۷ استوانه‌های اندازه‌گیری مונته‌سوری

این اسباب‌بازی از ۲۵ میله چوبی در پنج رنگ، پنج اندازه و یک صفحه چوبی جای‌گذاری قراردادن میله‌ها تشکیل شده است. کودک با درک رنگ‌ها و اندازه‌ها می‌تواند میله‌های هم‌رنگ را به ترتیب اندازه، از بزرگ به کوچک یا برعکس، در حفره‌ها قرار دهد.

اهداف

آموزش اندازه‌ها، ردیف‌بندی بر اساس اندازه، گروه‌بندی بر اساس رنگ و اندازه، شمارش طوطی‌وار، تقویت هوش فضایی، تقویت تفکر منطقی، پرورش اعتماد به نفس

ایده‌های آموزشی

- با استفاده از استوانه‌ها مفهوم‌های بلند و کوتاه را تمرین کنید. برای مثال بلندترین و کوتاه‌ترین استوانه از یک رنگ را در اختیار نوآموز قرار دهید و از او بخواهید استوانه بلند را نشان دهد. سپس استوانه کوتاه را نشان دهد. به همین ترتیب، مفهوم بلند و کوتاه را با کمک اندازه‌ها و رنگ‌های متفاوت میله‌ها تکرار و تمرین کنید.
- همه استوانه‌ها را در مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید آن‌ها را بر اساس رنگ گروه‌بندی کند. در تمرین دیگری، از او بخواهید استوانه‌ها را بر اساس اندازه گروه‌بندی کند. به کمک این تمرین، مفهوم گروه‌بندی بر اساس رنگ و اندازه را با نوآموز تمرین کنید. البته گروه‌بندی بر اساس اندازه، به دلیل متفاوت بودن رنگ هر میله، ممکن است برای نوآموز مشکل باشد. اگر او توانمندی لازم را داشت، این تمرین را از او انتظار داشته باشید و انجام دهید. در صورت لزوم می‌توانید تمرین را ساده‌تر کنید و میله‌ها را در دو اندازه به او بدهید تا دسته‌بندی کند.
- به کمک این وسیله مفهوم ردیف‌بندی از کوتاه‌ترین به بلندترین و برعکس را تمرین کنید. استوانه‌های یک رنگ را به نوآموز بدهید و از او بخواهید آن‌ها را از کوتاه به بلند ردیف کند و در صفحه قرار دهد. سپس رنگ‌های دیگر را به نوآموز بدهید تا به همین ترتیب در صفحه قرار دهد. در نظر داشته باشید، صفحه را به صورتی در مقابل نوآموز قرار دهید که میله‌ها را از چپ به راست در جای خود قرار دهد.
- در ادامه، ردیف‌بندی از بلندترین به کوتاه‌ترین را تمرین کنید. استوانه‌های یک رنگ را به نوآموز بدهید و از او بخواهید آن‌ها را از بلند به کوتاه ردیف کند و در صفحه قرار دهد. سپس رنگ‌های دیگر را به همین ترتیب در صفحه قرار دهد. در نظر داشته باشید، مانند تمرین قبل، صفحه را طوری مقابل نوآموز قرار دهید که میله‌ها را از چپ به راست بچیند.

۴۸ جعبه جاگذاری شکل‌های هندسی

این وسیله مجموعه‌ای از شکل‌های هندسی و یک مکعب چوبی است که در سطح دو قاعده آن حفره‌هایی دقیقاً به شکل و اندازه همان شکل‌های هندسی وجود دارند. از جعبه جاگذاری شکل‌های هندسی می‌توانید برای آموزش شکل‌های هندسی و رنگ‌ها به کودک استفاده کنید. هر شکل به‌گونه‌ای طراحی شده است که از طریق یک حفره منطبق با خودش، از مکعب عبور می‌کند. به‌طور کلی، این وسیله مهارت‌های ادراک بصری، تخیل و خلاقیت کودک را پرورش می‌دهد. همچنین، در حین بازی مهارت‌های حرکتی کودک را نیز تقویت می‌کند.

اهداف

هماهنگی چشم و دست، پرورش مهارت‌های حرکتی ظریف، تقویت هوش، دقت و توجه، آموزش شکل‌های هندسی، تقویت پردازش دیداری و تجسم فضایی، تقویت مهارت‌های زبانی، تقویت ادراک حرکتی، تشخیص تشابه و تفاوت

ایده‌های آموزشی

- مکعب را به همراه شکل‌های هندسی آن مقابل نوآموز قرار دهید تا با آن بازی کند. هدف از این فعالیت، ارتباط نوآموز با وسیله و ارزیابی پیش‌دانسته‌های اوست. سپس یک وجه ساده از مکعب را انتخاب کنید و شکل‌های آن را به نوآموز بدهید تا بر اساس تجربه و آزمایش، شکل‌ها را از حفره عبور دهد و داخل مکعب قرار دهد. این تمرین را به صورت‌های گوناگون برای نوآموز تکرار کنید تا متوجه ارتباط شکل و محل جاگذاری آن‌ها بشود.
- مکعب را مقابل نوآموز قرار دهید و تعدادی شکل محدود به او بدهید. از او بخواهید شکلی را که رنگ آن را می‌گویید، از روی میز بردارد. سپس محل آن را روی مکعب پیدا کند و داخلش بیندازد. بعد از اینکه چند شکل را داخل مکعب انداخت، از او بخواهید مکعب را بردارد و تکان دهد. هدف از این کار، تقویت حس شنیداری نوآموز است. در ادامه از او بخواهید در مکعب را باز کند و شکل‌ها را از آن خارج کند و هم‌زمان با خارج کردن هر شکل از داخل مکعب، نام آن و رنگ‌هایی را که تاکنون آموزش دیده است بگوید.

برج هوش از چند حلقه رنگی در ابعاد و رنگ‌های متنوع و یک پایه ستونی تشکیل شده است. این وسیله اندازه‌ها (بزرگ و کوچک) و طبقه‌بندی را به نوآموز می‌آموزد. برداشتن حلقه‌ها و تلاش برای گذاشتن حلقه‌ها داخل ستون، علاوه بر تقویت مهارت دستی کودک، به فراگیری قدرت حل مسئله او نیز کمک می‌کند.

اهداف

تقویت عضلات دست، هماهنگی چشم و دست، تقویت توجه و تمرکز، تقویت هوش، تقویت قدرت حل مسئله، آموزش نظم و ترتیب، آموزش رنگ‌ها، آموزش ردیف‌بندی، آموزش اندازه‌ها، آموزش شمارش، تقویت مهارت گفتار و زبان، تقویت اعتماد به نفس، درک مفهوم‌های داخل و خارج و اول و آخر

ایده‌های آموزشی

- برج هوش را مقابل نوآموز قرار دهید تا آزادانه و به دلخواه خود با آن بازی کند. هدف از این فعالیت، درک بهتر پیش‌دانسته‌های نوآموز است. سپس حلقه‌ها را داخل ستون بچینید و مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید حلقه‌ها را از ستون خارج کند و در جلوی ستون در یک ردیف کنار یکدیگر به ترتیب بچیند. در ادامه تمرین، نوآموز را هدایت کنید تا قطعه‌های چیده شده را، به ترتیبی که گذاشته شده‌اند، از بزرگ به کوچک داخل ستون قرار دهد. اگر نوآموز توانایی به ترتیب چیدن حلقه‌ها کنار یکدیگر را نداشت، شما حلقه‌ها را به ترتیب بزرگ به کوچک داخل ستون قرار دهید و از او بخواهید دو قطعه آخر را در ستون بگذارد و شکل برج را کامل کند. در تمرین بعدی، حلقه‌ها را به صورت بزرگ به کوچک یا برعکس در کنار ستون بچینید و تمرین را تکرار کنید. در پایان حلقه‌ها را به صورت به هم ریخته به نوآموز بدهید تا خودش حلقه‌ها را مرتب کند و داخل ستون قرار دهد.
 - حلقه هوش را مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید یک حلقه را خارج کند و در کنار ستون قرار دهد. سپس حلقه دیگر را خارج کند و روی آن قرار دهد و به همین ترتیب حلقه‌ها را خارج و روی هم قرار دهد. در این تمرین، چیدن حلقه‌ها روی هم را تمرین و به او کمک کنید حلقه‌ها نریزند تا مفهوم تعادل را کشف کند.
 - برای آموزش ردیف‌بندی از بزرگ به کوچک و برعکس، سه حلقه در سه اندازه با تفاوت زیاد (بزرگ، متوسط و کوچک) را روی میز و در مقابل نوآموز، از سمت چپ به راست، بچینید. هم‌زمان با گذاشتن هر حلقه، واژه‌های بزرگ، کوچک و کوچک‌تر را برای نوآموز بیان کنید. سپس سه حلقه را به نوآموز بدهید و از او بخواهید آن‌ها را مانند الگوی شما از سمت چپ به راست و از بزرگ به کوچک مرتب و ردیف کند و با گذاشتن هر حلقه، یکی از واژه‌های بزرگ، کوچک یا کوچک‌تر را بیان کند.
- زمانی که نوآموز مرحله‌های بالا را یاد گرفت، می‌توانید برای آموزش ردیف‌بندی از کوچک به بزرگ (کوچک، بزرگ و بزرگ‌تر) این مرحله‌ها را نیز اجرا کنید.

۵۰ بازی جوراب چین

این وسیله شامل تعدادی جفت جوراب مقوایی است. شما می‌توانید به کمک مقواهای رنگی و برچسب‌های متفاوت این وسیله را برای کلاس خود بسازید و با کمک آن بازی‌های متنوع طراحی کنید و مفاهیم پایه را آموزش دهید.

اهداف

تقویت توجه و تمرکز، تقویت تمیز دیداری، تقویت حافظه دیداری، آموزش انطباق، تشخیص تشابه و تفاوت، آموزش گروه‌بندی، ردیف‌بندی، شمارش، تقویت مهارت‌های زبانی، تقویت مهارت‌های حرکتی ظریف، درک تناظر یک به یک

ایده‌های آموزشی

- با توجه به توانایی نوآموز، دو تا سه جوراب را با فاصله مناسب مقابل نوآموز قرار دهید. سپس هر بار یک جوراب را از مجموعه خود به او نشان دهید و بخواهید جفت دیگر مثل آن را پیدا کند و نشان دهد. زمان انجام این تمرین، عبارت «این جوراب‌ها مثل هم هستند» را به نوآموز بگویید. از او بخواهید بعد از شما عبارت «مثل هم» را تکرار کند و برای جوراب‌های مشابه به کار ببرد.
- در تمرین دیگر، سه جفت جوراب متفاوت را به صورت به هم ریخته مقابل نوآموز قرار دهید. از هر جوراب یک لنگه بردارید و با گیره به بند آویزان کنید. حالا از نوآموز بخواهید با نگاه کردن به طرح هر لنگه جوراب روی بند، مثل آن را از روی میز بردارد و به لنگه جوراب روی بند گیره بزند. در نهایت، در پایان کار، عبارت «مثل هم» را برای هر جفت جوراب به کار ببرد.
- برای آموزش مفهوم «متفاوت و فرق دارد» نیز این مرحله‌ها را اجرا کنید. دو جوراب هم طرح و یک جوراب با طرح متفاوت را مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید با نگاه کردن به جوراب‌ها بگوید کدام جوراب با بقیه فرق دارد و عبارت «فرق دارد» را تکرار کند.
- گروه‌هایی سه‌تایی از جوراب‌ها درست کنید؛ به طوری که دو تا از این جوراب‌ها مشابه یکدیگر باشند. سپس از نوآموز بخواهید در هر گروه، جورابی را که با بقیه فرق دارد، به شما بدهد. هم‌زمان عبارت فرق دارد را به کار ببرد.

• برای تمرین حافظه دیداری، ابتدا یک جوراب را به نوآموز نشان دهید. سپس آن را پنهان کنید و از نوآموز بخواهید از بین دو جوراب دیگر که در مقابلش قرار می‌دهید، جفت مثل آن را پیدا کند و نشان دهد. در تمرین سطح بالاتر، سه جوراب مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید جفت مشابه را پیدا کند و نشان دهد.

• همچنین می‌توانید علاوه بر جوراب، مجموعه تصاویرهای بستنی‌ها و ماهی‌ها، مانند شکل‌های زیر، برای کلاس درس خود درست کنید و از آن‌ها برای تمرین گروه‌بندی، آموزش مثل هم، آموزش فرق دارد، تقویت پردازش دیداری، تقویت حافظه فعال استفاده کنید.

۵۱ بازی پیچ و خم

بازی پیچ و خم شامل سه میله فلزی سوار بر پایه‌های چوبی با مسیرهای پیچ در پیچ و تعدادی مهره رنگی با شکل‌های هندسی متفاوت در درون هر مسیر است. کودک باید مهره‌ها را یا به صورت تکی یا به صورت گروهی از پیچ و خم‌ها عبور دهد و به طرف مقابل مسیر برساند.

اهداف

تقویت عضلات دست، هماهنگی چشم و دست، تقویت توجه و تمرکز، تقویت تعقیب دیداری، آموزش مفاهیم اولیه ریاضی، آموزش جهت‌یابی، افزایش اعتماد به نفس، تقویت مهارت حل مسئله

ایده‌های آموزشی

- بازی پیچ و خم را مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید انگشت اشاره دست غالب خود را روی هر کدام از میله‌های فلزی بکشد. هدف از این فعالیت، بازنمایی مسیر حرکت در ذهن نوآموز است. سپس از او بخواهید مهره‌ها را به صورت تک‌تک و سپس به صورت چندتایی، در مسیر خود حرکت دهد و با چشمان خود مهره را در مسیر حرکت دنبال کند. این فعالیت تقویت تعقیب دیداری و تمرکز نوآموز را تقویت می‌کند و چون خودش مهره را تا پایان مسیر حرکت می‌برد، بر اعتماد به نفس او می‌افزاید.
- در تمرین دوم، همه مهره‌ها را به یک سمت ببرید. یک مسیر ساده انتخاب کنید و رنگ مهره‌های آن را به ترتیب بگویید تا نوآموز آن مهره را در مسیر حرکت دهد. در مسیرهای دیگر هم این تمرین را انجام دهید تا نوآموز رنگ‌ها را تمرین و تکرار کند. در ادامه، سطح تمرین را بالاتر ببرید. ابتدا رنگ هر مسیر را از نوآموز پرسید. سپس رنگ مهره و رنگ مسیر را به او بگویید تا مهره را در آن مسیر حرکت دهد. مثلاً بگویید مهره زرد را از مسیر آبی حرکت دهد یا مهره آبی را از مسیر سبز حرکت دهد. به همین ترتیب، این تمرین‌ها را انجام دهید پیشنهاد می‌شود، آموزگار با توجه به سطح توانایی هر نوآموز و قبل از پرسش از او درباره رنگ مهره و مسیر خواسته شده، مهره‌های غیرهدف را در سمت دیگر مسیر قرار دهد.
- در تمرین بعدی، جهت‌یابی را با نوآموز تمرین کنید. به او بگویید همه مهره‌های مسیر سبز را از سمت راست به چپ بیاورد یا همه مهره‌های مسیر آبی را از سمت چپ به راست بیاورد. در ادامه، حرکت تک‌تک مهره‌ها را در جهت مشخص از او بخواهید. مثلاً مهره‌های مسیر قرمز را به صورت تک‌تک از سمت راست به چپ بیاورد یا مهره‌های مسیر سبز را به صورت تک‌تک از سمت چپ به راست بیاورد.

این وسیله شامل مهره‌های رنگی پلاستیکی یا چوبی به همراه نخ‌های رنگی و کارت‌های الگوی گوست. این کارت‌های الگو از سطح آسان به مشکل طراحی شده‌اند تا نوآموز مهره‌های رنگی را طبق الگوی داده شده روی هر کارت، در نخ‌های رنگی قرار دهد. نوآموز می‌تواند با این وسیله با رنگ‌ها، انواع شکل‌ها و چگونگی قراردادن مهره‌ها در نخ‌ها، طبق الگوی داده شده، تمرین کند.

نوع دیگر این وسیله یک پایه و چند میله چوبی دارد. میله‌ها به صورت عمودی داخل پایه قرار داده شده‌اند و نوآموز می‌تواند آن‌ها را طبق الگوی روی هر کارت داخل میله بگذارد. در صورت دسترسی نداشتن به این نوع وسیله می‌توانید از نخ‌های پلاستیکی سبدهافی یا نخ جارو استفاده کنید که همانند میله‌های چوبی استحکام دارند.

اهداف

تقویت مهارت‌های حرکتی ظریف، هماهنگی چشم و دست، تقویت پردازش دیداری، آموزش رنگ‌ها، آموزش شکل‌های هندسی، آموزش گروه‌بندی و ردیف‌بندی، آموزش توالی و الگویابی، تمرین شمارش

ایده‌های آموزشی

- چند سبد در مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید مهره‌ها را براساس رنگ گروه‌بندی کند. سپس از او بخواهید، رنگی را که می‌گویید، نخ کند. برای مثال، رنگ قرمز را نخ کند. در تمرین بعدی، از او بخواهید از دو رنگ استفاده کند و آن‌ها را به صورت یک درمیان نخ کند. برای مثال، یک مهره قرمز و یک مهره زرد را نخ کند.
- چند سبد در مقابل نوآموز قرار دهید. تا مهره‌ها را براساس شکل گروه‌بندی کند. سپس از او بخواهید شکلی را که آموزگار می‌گوید، نخ کند. مثلاً شکل چهارگوش را نخ کند. در تمرین بعدی، از او بخواهید از دو شکل مهره استفاده کند و آن‌ها را به صورت یک درمیان نخ کند؛ برای مثال، یک گردی و یک چهارگوش.

- برای تمرین الگویابی می‌توانید یک الگوی نخ شده را در اختیار نوآموز قرار دهید یا از کارت‌های الگو برای تمرین الگویابی استفاده کنید. الگو را به نوآموز بدهید تا مهره‌ها را مانند الگو نخ کند. سپس رنگ هر مهره را بیان کند.

۵۳ پیچ و مهره پلاستیکی

یکی از وسایلی که می‌توانید مهارت‌های حرکتی ظریف نوآموز را با کمک آن تقویت کنید، پیچ و مهره پلاستیکی است که مهارت دست‌ورزی، هماهنگی چشم و دست، تشخیص رنگ و شکل، توجه و تمرکز را بهبود می‌بخشد. این وسیله شامل تعدادی پیچ و مهره است که کودک باید هر مهره آن را پیچ کند. برای کودکانی که در مهارت‌های حرکتی ظریف دچار مشکل هستند، بهتر است از اندازه‌های بزرگ پیچ و مهره استفاده کنید و سپس اندازه کوچک را هم با او تمرین کنید.

اهداف

تقویت عضلات انگشتان، تقویت مهارت‌های حرکتی ظریف، هماهنگی چشم و دست، آموزش رنگ‌ها و شکل‌ها، آموزش تناظر یک‌به‌یک

ایده‌های آموزشی

- ابتدا پیچ‌کردن مهره را به نوآموز آموزش دهید. خودتان چند مهره را پیچ کنید تا او مشاهده کند. سپس به او کمک کنید مهره‌ها را پیچ کند. این تمرین را در فاصله‌های زمانی مناسب با او انجام دهید تا به این مهارت دست یابد.
- زمانی که نوآموز مهارت پیچ‌کردن مهره را یاد گرفت، تعداد محدودی پیچ و مهره مقابل او قرار دهید تا خودش مهره هر پیچ را با توجه به رنگ آن پیدا کند و به هم وصل کند.

- برای آموزش مفهوم تناظر یک‌به‌یک از این وسیله استفاده کنید. پیچ‌ها را به صورت عمودی در یک ردیف بچینید. سپس مهره هر پیچ را مقابل آن قرار دهید تا نوآموز آن‌ها را به هم وصل کند.

این وسیله شامل قطعه‌هایی پلاستیکی شبیه گلوله برفی است که کودک با اتصال آن‌ها به هم می‌تواند شکل‌های متفاوتی بسازد. برای کودکانی که مهارت‌های حرکتی ظریف آن‌ها دچار مشکل است، ابتدا از اندازه‌های بزرگ سازه چین شروع کنید. سپس قطعه‌هایی با اندازه‌های کوچک‌تر را هم با او تمرین کنید.

اهداف

افزایش توجه و تمرکز، تقویت ماهیچه‌های ظریف دست، هماهنگی چشم و دست، تقویت هوش فضایی و تجسمی، آموزش رنگ‌ها، گروه‌بندی، ردیف‌بندی، تقویت توالی دیداری و شنیداری، پرورش خلاقیت

ایده‌های آموزشی

- ابتدا اتصال دوتایی دو قطعه را با نوآموز تمرین کنید. دو سازه با رنگ متفاوت به نوآموز بدهید و به او کمک کنید دو قطعه را به هم وصل کند. بعد از یادگرفتن این مهارت، به مرور بر تعداد قطعه‌ها بیفزایید تا آن‌ها را به هم وصل کند و سازه را بسازد.
- برای نوآموز یک الگو بسازید و از او بخواهید مانند شما آن الگو را بسازد. از او بخواهید هنگام اتصال هر قطعه رنگ آن را هم بیان کند.

- برای تقویت حافظه شنیداری دو رنگ سازه را به نوآموز بگویید تا در حافظه بسپارد. سپس قطعه هر دو رنگ را پیدا و به هم وصل کند. همچنین می‌توانید از او بخواهید با توجه به توالی‌ای که شنیده است، دو قطعه را به هم وصل کند. سپس توالی سه‌تایی را هم با او تمرین کنید تا سه قطعه را به ترتیب به هم متصل کند.
- برای گروه‌بندی بر اساس رنگ هم می‌توانید از این وسیله استفاده کنید. می‌توانید از دو رنگ اصلی استفاده کنید که نوآموز آن‌ها را بر اساس رنگ جدا کند و در سبدهای خودش بیندازد. سپس تعداد گروه را بیشتر کنید. توصیه می‌شود از رنگ‌هایی استفاده کنید که پیش‌نیاز مهارت آموزش رنگ هستند.

۵۵ سوزنی گل

بازی سوزنی گل شامل یک صفحه و تعدادی مهره‌های سوزنی با رنگ‌های متنوع است که نوآموزان با استفاده از این مهره‌های رنگارنگ می‌توانند طرح‌های متفاوتی روی صفحه ایجاد کنند. این بازی مهارت‌های حرکتی ظریف و پرورش فکر و هوش کودک را تقویت می‌کند. همچنین به کمک آن می‌توان مفاهیم پایه ریاضی و سوادآموزی را آموزش داد.

اهداف

تقویت حس لامسه، تقویت مهارت‌های حرکتی ظریف انگشتان دست، هماهنگی چشم و دست، افزایش توجه و تمرکز، آموزش رنگ‌ها، آموزش گروه‌بندی و ردیف‌بندی، آموزش توالی و ترتیب، توسعه مفهوم عدد، آموزش شمارش، ساخت شکل‌های ساده، آموزش لوحه‌نویسی، پرورش خلاقیت، تقویت مهارت‌های زبانی

ایده‌های آموزشی

• برای آموزش ردیف‌بندی، صفحه سوزنی را مقابل نوآموز قرار دهید و در ردیف اول، از سمت چپ، یک سوزن قرمز و یک سوزن سبز را به ترتیب و پشت سر هم ردیف کنید و یک الگوی دو عنصری برای نوآموز بسازید. حالا سوزن‌های قرمز و سبز را به نوآموز بدهید و از او بخواهید به الگوی داده شده نگاه کند و مانند آن، سوزن‌های قرمز و سبز را به ترتیب در ردیف زیر الگوی شما قرار دهد و الگوی ردیف شده خود را با آهنگ بخواند (یه قرمز، یه سبز، یه قرمز، یه سبز، یه قرمز، یه سبز). سپس سه رنگ متفاوت مثلاً زرد، آبی و سبز را در صفحه سوزنی، به ترتیب از سمت چپ به راست قرار دهید. هنگام چیدن سوزن‌های رنگی، به نوآموز بگویید که: ببین، اول سوزن زرد را گذاشتم، بعد آبی و بعد هم سبز را گذاشتم. حالا دوباره نوبت زرد، بعد آبی و بعد نوبت رنگ سبز می‌شود. به همین ترتیب، یک الگوی سه عنصری بسازید و با گذاشتن انگشت اشاره زیر هر سوزن رنگی، همراه نوآموز، ترتیب رنگ سوزن‌ها را با آهنگ تکرار کنید (یه زرد، یه آبی، یه سبز، یه زرد، یه آبی، یه سبز). سپس سوزن‌هایی با همان سه رنگ به نوآموز بدهید. از او بخواهید به الگوی شما نگاه کند و سوزن‌های خود را مانند آن، به ترتیب در ردیف پایین الگوی شما قرار دهد.

• در وسط صفحه سوزنی، با ماژیک سیاه یک خط عمودی از بالا به پایین بکشید. سپس با ماژیک قرمز، در دو طرف خطی که روی صفحه کشیده‌اید، هر نیمه از شکل چهارگوش را رسم کنید. روی نیمه سمت چپ، سوزن‌هایی به رنگ زرد قرار دهید و از نوآموز بخواهید سوزن‌های به رنگ نیمه شکل چهارگوش شما پیدا کند. روی نیمه دیگر،

شکل چهارگوشی را که با ماژیک علامت‌گذاری شده است، قرار دهد تا هر دو نیمه شکل چهارگوش، با سوزن‌های یک‌رنگ کامل شود. توصیه می‌شود نوآموز به خط کشیده شده وسط چهارگوش که روی صفحه سوزنی است نگاه کند و از اولین خانه‌ای که به خط سیاه نزدیک است، سوزن‌های خود را در هر ردیف به ترتیب و با نگاه کردن به سوزن‌های نیمه الگو، روی صفحه قرار دهد تا نیمه دیگر شکل چهارگوش کامل شود.

• برای آموزش کشیدن خط‌ها و لوحه‌های گوناگون، ابتدا با ماژیک روی صفحه سوزنی یک خط زمینه رسم کنید. سپس شکل مورد نظر را با ماژیک روی صفحه سوزنی بکشید و در کنار شکل، جهت کشیدن آن را هم با فلش مشخص کنید. صفحه سوزنی را مقابل نوآموز قرار دهید و با نشان دادن جهت فلش، در مورد نحوه نوشتن صحیح شکل با او صحبت کنید. سوزن‌های یک‌رنگ را به نوآموز بدهید تا با توجه به جهت فلش، سوزن‌ها را در خانه‌های صفحه سوزنی، یعنی روی شکلی که با ماژیک کشیده شده است، قرار دهد.

• در تمرین دیگر، دوباره خط زمینه را برای نوآموز ترسیم کنید. سپس کارت لوحه مورد نظر را به همراه تعدادی از سوزن‌های یک‌رنگ، مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید سوزن‌ها را مانند شکل الگوی لوحه داده شده روی کارت و با توجه به جهت فلش، در صفحه سوزنی ایجاد کند.

۵۶ بازی گل‌ها

این وسیله شامل یک جعبه، چند کارت الگو و اجزای تشکیل دهنده گل‌هاست. شما می‌توانید این وسیله را به کمک مقوا، کاغذهای رنگی، فوم، آهن‌ریا و چسب بسازید و با آن الگویابی را به روشی متفاوت با نوآموز تمرین کنید.

اهداف

پرورش مهارت‌های حرکتی ظریف، تقویت مهارت پردازش دیداری، شناخت رنگ، درک روابط بین اشیاء، تقویت مهارت حل مسئله، پرورش تفکر استقرایی، پرورش خلاقیت

ایده‌های آموزشی

- روی صفحه، با استفاده از قطعه‌های مثل هم و هم‌رنگ، دو گل، یکی کامل و دیگری ناقص، درست کنید. بعد از نوآموز بخواهید گلی را که کامل نیست نشان دهد و کامل کند.
- یک کارت الگو را مقابل نوآموز قرار دهید. به ترتیب گل‌های روی کارت و اجزای هر گل را جدا کنید و به نوآموز بدهید. به او کمک کنید گل اول روی کارت الگو را بسازد. به همین ترتیب ادامه دهید تا همه گل‌های روی کارت را روی تخته درست کند.
- گل‌ها و جعبه را به نوآموز بدهید و از او بخواهید گل‌ها را به سلیقه خودش بچیند و یک باغچه کوچک درست کند. درباره گل‌ها و رنگ‌ها با نوآموز صحبت و مهارت‌های گفتار شفاهی او را تقویت کنید.

پازل وسیله‌ای سرگرم‌کننده برای آموزش است. نوآموز باید قطعه‌ها را کنار هم قرار دهد تا یک تصویر کامل بسازد. این وسیله در رشد کودک مزیت‌های بسیاری دارد و ابزاری عالی برای توسعه مهارت‌های حرکتی ظریف و مهارت‌های شناختی اوست. همان‌طور که کودک قطعه‌های کوچک را کنار هم می‌چیند، ماهیچه‌های انگشتان خود را تقویت می‌کند. او باید قطعه‌ها را بردارد، بچرخاند و نگه دارد تا آن‌ها را در جای مناسب قرار دهد. وقتی کودک پازل را می‌سازد، چشم‌های او شکل‌ها و تصویرهای روی قطعه‌ها را می‌بیند. این اطلاعات برای تفسیر به مغز ارسال می‌شوند و ادراک بصری ایجاد می‌کنند. همچنین کودک درک می‌کند، وقتی قطعه‌ها به هم متصل می‌شوند، یک تصویر کامل را شکل می‌دهند.

ادراک بصری برای یادگیری خواندن و نوشتن مهم است و ساختن پازل را به سواد اولیه و فعالیت پیش از نوشتن تبدیل می‌کند. پازل جنبه‌هایی از ادراک بصری، مانند حافظه بصری (به خاطر سپردن آنچه می‌بیند)، تمیز بصری (دیدن تفاوت و شباهت‌ها)، درک بصری (درک آنچه می‌بیند)، درک شکل‌ها (شناخت شکل‌های رایج)، تجزیه و تحلیل بصری (دیدن الگوها و کنار هم قراردادن آن‌ها) و اکمال دیداری (توانایی تشخیص یک شیء با دیدن بخشی از آن) و همچنین مهارت‌های بصری و هماهنگی چشم و دست را تقویت می‌کند. ساختن پازل از سنین پایین یک راه ساده برای ایجاد هماهنگی بین چشم با دست و توسعه یکپارچگی بینایی حرکتی کودک و پیش نیاز مهم یادگیری مهارت نوشتن است.

در طول بازی با پازل، کودک یاد می‌گیرد الگوها و شکل‌ها را در قطعه‌ها و همچنین در تصویر به‌طور کامل ببیند. تشخیص شکل، یکی از جنبه‌های مهم هندسه است. تقریباً در تمام مفاهیم ریاضی می‌توان الگوها را یافت.

پازل به یادگیری روابط فضایی، یعنی نحوه قرارگیری اجسام در فضا نسبت به یکدیگر، کمک می‌کند. این مهارت برای خواندن و نوشتن و درک نحوه قرارگیری عددها و حرف‌ها و همچنین جهت‌گیری آن‌ها مهم است.

همچنین، پازل برای واداشتن کودک به تمرکز بسیار مناسب است و می‌تواند به آرامی کودک را برای تمرکز طولانی‌تر آموزش دهد.

پازل به مهارت حل مسئله کمک می‌کند. کودک پازل را به روشی منطقی، از طریق آزمون و خطا یا با تطبیق رنگ، شکل و الگو می‌سازد. زمانی که آموزش حل مسئله به کودک در حین بازی اتفاق بیفتد، برای تمرین این مهارت به او فرصت کافی داده می‌شود. بازی با پازل یک راه عالی برای تشویق بازی مستقل است. این فعالیتی است که به مداخله بزرگسالان نیاز ندارد و کودک می‌تواند به تنهایی پازل را درست کند.

ساختن پازل در اوایل کودکی فایده‌های شناختی همه‌جانبه‌ای دارد. توانایی کامل کردن پازل، اعتماد به نفس کودک را بسیار تقویت می‌کند. این فعالیت به کودک احساس شایستگی و موفقیت می‌دهد. به یاد داشته باشید، برای آموزش پازل از انواعی استفاده کنید که تصویرهایی ساده و بدون جزئیات دارند. از پازل‌هایی که بیش از حد شلوغ هستند یا رنگ‌های مشابه زیادی دارند، اجتناب کنید. پازل‌ها در موضوع‌های متنوعی مانند حیوانات، میوه‌ها و اشیاء وجود دارند که می‌توانید آن‌ها را تهیه و در آموزش استفاده کنید. برای دوره پیش دبستانی بهتر است ابتدا از پازل‌های دو قطعه‌ای، سه قطعه‌ای و سپس چهار قطعه‌ای استفاده کنید.

اهداف

تقویت عضلات انگشتان، تقویت مهارت‌های حرکتی ظریف، هماهنگی چشم و دست، تقویت مهارت‌های ادراکی و برنامه‌ریزی بصری، تقویت مهارت‌های پردازش دیداری، تقویت حافظه، افزایش قدرت حل مسئله، تقویت واژگان درکی و بیانی و زبان‌آموزی، تقویت هوش ریاضی و منطقی، تقویت هوش فضایی و تجسمی، درک ارتباط جزء و کل

ایده‌های آموزشی

- به کمک پازل، اعضای بدن را با نوآموز تمرین کنید. پازل را مقابل نوآموز قرار دهید و درباره تمام اجزای آن با نوآموز صحبت کنید. سپس یک قطعه از پازل مانند چشم یا دست را از جای خود بردارید و از نوآموز سؤال کنید این بدن چه چیزی ندارد و باید چه چیزی در این جا قرار دهیم تا کامل شود. در ادامه، نوآموز با قراردادن چشم یا دست در پازل، آن را کامل کند. این فعالیت را با چندین تمرین دیگر برای بخش‌های گوناگون تکرار کنید.
- در گام دوم، دو تا سه عضو را از پازل اندام‌های بدن خاج کنید. از نوآموز بخواهید هر یک از اعضا را بردارد و در جای مناسب خود قرار دهد تا شکل پازل کامل شود. در گام‌های پیچیده‌تر، همه قطعه‌ها را خارج کنید تا نوآموز خودش پازل را کامل کند.

- به کمک پازل میوه، حیوان، وسایل نقلیه و ... ارتباط بین جزء و کل را تمرین کنید. پازل را به صورت کامل مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید همه قطعه‌ها را خارج کند. سپس خودتان همه قطعه‌ها را در جای خود قرار دهید. یک قطعه را بیرون بیاورید و از نوآموز بخواهید با قراردادن آن قطعه در پازل، شکل را کامل کند. در گام دوم، دو قطعه را خارج کنید تا نوآموز آن‌ها در جای خود قرار دهد و کامل کند. به همین شکل ادامه دهید تا نوآموز به مفهوم کل از جزء پی ببرد. در مرحله بعد، مفهوم جزء از کل را تمرین کنید. به نوآموز کمک کنید قطعه‌ها را در کنار هم قرار دهد و شکل پازل را کامل کند.

• به کمک پازل، مهارت‌های گفتار و زبان نوآموز را تقویت کنید. زمانی که پازل‌های گوناگون مانند حیوانات، میوه‌ها، وسایل نقلیه و وسایل خانه را با نوآموز تمرین می‌کنید، دربارهٔ شکلی که ساخته شده است با او صحبت و مهارت‌های گفتاری بیانی او را تقویت کنید.

• به کمک پازل دست و پا، مفهوم‌های چپ و راست را با نوآموز تمرین کنید. پازل دست را به صورت کامل مقابل نوآموز قرار دهید تا اجزای پازل را از آن خارج کند. سپس از او بخواهید دو دست خود را در جای پازل قرار دهد تا شکل پازل را احساس کند. سپس به او کمک کنید ابتدا اجزای دست راست و سپس دست چپ را بچیند. از قطعهٔ کف دست شروع کنید. سپس انگشتان دست را از یک سمت و به ترتیب از انگشت کوچک یا شست در پازل قرار دهد. اگر نوآموز در پیدا کردن جای انگشتان مشکل داشت، آموزگار باید انگشتان را در یک ردیف مرتب بچیند تا نوآموز آن‌ها را در جای خود قرار دهد. بعد از انجام این تمرین از نوآموز بخواهید خودش هر انگشت را در جای خود در پازل قرار دهد. همین تمرین را برای پازل پا هم انجام دهید.

ایدهٔ آموزشی برای ساخت کاردستی دست‌ها

۵۸ بریکس چوبی

این وسیله شامل قطعه‌هایی در رنگ‌ها، ابعاد و شکل‌های متفاوت است. هنگامی که کودک قطعه‌ها را روی هم قرار می‌دهد یا آن‌ها را کنار هم می‌گذارد، شکل‌ها به خوبی با هم جور می‌شوند. بازی با این قطعه‌ها برای نوآموزان سرگرم‌کننده و لذت‌بخش است، زیرا آن‌ها می‌توانند طرح‌های متنوعی بسازند.

اهداف

تقویت قدرت تخیل، آموزش رنگ‌ها، آموزش مفهوم برابری، آموزش مفهوم تعادل، آموزش مفهوم تشابه، هماهنگی چشم و دست، پرورش مهارت انگشتان، آموزش الگوسازی، شناخت واژگان درکی و بیانی

ایده‌های آموزشی

- تعدادی قطعه مقابل نوآموز قرار دهید تا آن‌ها را بر اساس رنگ گروه‌بندی کند. در نظر داشته باشید از چهار رنگ اصلی آبی، قرمز، زرد و سبز استفاده کنید.
- تعدادی قطعه مقابل نوآموز قرار دهید و از او بخواهید شکلی با رنگ خواسته شده، مثلاً قرمز، را از بین شکل‌ها جدا کند و به شما بدهد. در تمرین بعدی، دو رنگ را نام ببرید تا آن‌ها را در حافظه بسپارد و شکل‌های آن‌ها را پیدا کند و به شما بدهد.
- تعدادی قطعه مقابل نوآموز قرار دهید. از او بخواهید با گذاشتن قطعه‌ها در کنار هم یا روی هم، یک پل یا برج بسازد. سپس ماشین خود را از روی پل عبور دهد یا جلوی برج خود پارک کند.

فصل چہارم

حیطہ

رشد اجتماعی ہیجانے

۵۹ عروسک‌های انگشتی و دستی

به کمک عروسک‌های انگشتی و دستی می‌توان مفاهیم بسیاری را به کودک آموخت. این عروسک‌ها برای دوره پیش دبستانی که فعالیت‌ها باید با بازی همراه باشند، بسیار مناسب است. یکی از ویژگی‌های خوب این وسیله آن است که به راحتی توجه کودکان را جلب می‌کند و مجموعه‌ای عالی برای داستان‌گویی است.

به کمک این وسیله می‌توانید مهارت‌های ارتباط شفاهی و مهارت‌های تفکر منطقی را در کودک تقویت کنید. همچنین به کمک آن می‌توان مهارت‌های اجتماعی را به کودک آموزش داد تا آن‌ها بفهمند چه رفتاری قابل قبول است. در کلاس درس می‌توانید از عروسک‌هایی مانند حیوانات و اعضای خانواده استفاده کنید.

اهداف

تقویت انگشتان دست، آموزش مهارت‌های اجتماعی، تقویت مهارت‌های شفاهی زبان، افزایش قدرت تخیل، پرورش اعتماد به نفس، تقویت مهارت‌های عاطفی، ارتباطی و شنیدن، آموزش انواع هیجان و احساس، کمک به حل مشکلات رفتاری کودک، تقویت مهارت ایفای نقش، آموزش مفاهیم پایه

ایده‌های آموزشی

- هنگام آموزش ممکن است بعضی نوآموزان به درس توجه نکنند. به کمک عروسک‌های انگشتی و دستی، توجه نوآموز را به درس جلب و با او ارتباط برقرار کنید.
- به کمک عروسک‌های انگشتی و دستی با نوآموز پرسش و پاسخ انجام دهید و از او درباره مفهومی که آموزش داده‌اید سؤال کنید. این روش در نوآموز انگیزه پاسخ‌دادن به سؤال را ایجاد خواهد کرد.
- از این عروسک‌ها برای بیان داستان اجتماعی در کلاس درس استفاده کنید. بیان داستان هم مهارت‌های زبان و گفتار نوآموز را تقویت می‌کند و هم مهارت‌های اجتماعی او را رشد می‌دهد. در بخشی از داستان می‌توانید به کودک فرصت ایفای نقش بدهید. عروسک را در انگشت یا دستش قرار دهید و از او بخواهید صحبت کند.

۶۰ پاپت‌های حالت چهره

کودکان کم‌توان ذهنی در درک مفاهیم مرتبط با هیجان چالش دارند. یکی از مهم‌ترین روش‌های تشخیص هیجان افراد، شناسایی حالت چهره آن‌هاست.

داشتن چنین توانایی و مهارتی، در زمینه‌های گوناگون، از جمله همدلی‌کردن و مهارت‌های اجتماعی، ضروری است. وقتی کودک از نظر هیجانی و اجتماعی آگاهی و مهارت بیشتری داشته باشد، در روابطش موفق‌تر است و مهارت‌های حل مسئله بهتری را به کار می‌گیرد. از طرف دیگر، کودکانی که درباره هیجان خود و دیگران آموزش می‌بینند، توانایی تنظیم و مدیریت هیجانشان بهتر از دیگران است. بنابراین، به نظر می‌رسد آموزش مهارت چهره‌خوانی و تشخیص حالت چهره ضروری است.

اهداف

آموزش هیجان و احساس، تقویت مهارت‌های اجتماعی، تقویت مهارت‌های شفاهی زبان، افزایش قدرت تخیل

ایده‌های آموزشی

- از نوآموز بخواهید با دست‌کردن داخل هر پاپت، هیجان مربوط به آن را به نمایش بگذارد. تقلید حالت‌های چهره، به یادگیری و درک هیجان کمک می‌کند. سپس از او سؤال‌هایی بپرسید و درباره آن هیجان با او صحبت کنید.
- چند عکس از انواع هیجان تهیه کنید و مقابل نوآموز قرار دهید. سپس با کمک پاپت، نمایش کوتاهی برای نوآموز اجرا کنید. سپس از او بخواهید عکس مربوط به آن هیجان را پیدا کند و به شما بدهد.

۶۱ آینه تخت آموزشی

آینه یکی از وسایل مهم آموزش در دوره پیش دبستانی است و فایده‌های زیادی برای کودک دارد. آینه‌ها می‌توانند بهترین ابزار رشد اجتماعی، عاطفی و ذهنی کودک باشند. این وسیله به کودک امکان می‌دهد تصویری از تمام بخش‌های بدن خود را درون آینه ببیند. کودکان با نگاه کردن و بازی کردن با آینه یاد می‌گیرند خود را با گذشت زمان بشناسند.

یکی دیگر از فایده‌های بازی کردن کودکان با آینه این است که این کار مهارت‌های زبانی کودک را بسیار تقویت می‌کند. همچنین، کودک با نشان دادن احساسات گوناگون مانند لبخند، اخم و گریه در چهره خود، می‌تواند تعامل با دیگران و رشد اجتماعی و هیجانی خود را تقویت کند.

اهداف

پرورش توجه و تمرکز، تقویت مهارت پردازش دیداری، تقویت مهارت‌های زبانی، رشد مهارت‌های اجتماعی و هیجانی مانند شناخت خود و تقویت خودآگاهی، درک تفاوت و تشابه، آموزش جهت‌یابی، آموزش مهارت تقلید، پرورش مهارت‌های حل مسئله، تن‌آگاهی، تقویت مهارت‌های خودیاری

ایده‌های آموزشی

- آینه را در جایی امن قرار دهید. از نوآموز بخواهید مقابل آینه بایستد و انعکاس تصویر خود را در آن ببیند. آن‌گاه درباره تصویر خودش از او سؤال کنید: چه کسی را در آینه می‌بینی؟ اسمش چیست؟ دختر است یا پسر؟
- از نوآموز بخواهید اعضای بدن خود یعنی چشم، گوش، بینی، دهان، دندان، ابرو، دست و پا را نشان دهد. در صورت نیاز به او کمک کنید در مقابل آینه به اعضای بدن خود اشاره کند.
- در کنار نوآموز، مقابل آینه قرار بگیرید. سپس در صورت خود تغییر حالت ایجاد کنید و از نوآموز بخواهید مانند شما تقلید کند. برای مثال، چشم‌های خود را ببندید، دهان و بینی خود را جمع کنید، زبان خود را بیرون بیاورید و از نوآموز هم بخواهید مانند شما حالت چهره را تکرار کند. این تمرین مهارت تقلید را در کودک تقویت می‌کند. این فعالیت را به صورت شاد انجام دهید.
- از آینه برای آموزش هیجان استفاده کنید. خودتان حالت‌های چهره و هیجان‌هایی مانند خنده، گریه و خشم را برای نوآموز نمایش دهید. سپس از او بخواهید جلوی آینه بایستد و همان حالت‌های چهره را با صورت خود نمایش دهد.

• نوآموز را به جلوی آینه هدایت کنید. یک برچسب روی صورت او بزنید. از او بخواهید برچسب را از روی صورت خود بردارد. در صورتی که او درک کند و برچسب را از روی صورت خود (و نه از داخل آینه) بردارد، به مهارت خودآگاهی دست پیدا کرده است.

• تمرین قبل را با کمک یک عروسک یا ماشین یا هر اسباب بازی دیگری نیز می‌توانید تکرار کنید. به این صورت که اسباب بازی را پشت نوآموز پنهان کنید. سپس از او بخواهید آن را پیدا کند. اگر توانست با نگاه کردن به پشت خود اسباب بازی را پیدا کند، به خودآگاهی دست یافته است. اما چنانچه در آینه به دنبال اسباب بازی بگردد، یعنی هنوز متوجه خود و تصویر خود در آینه نشده است.

• از اسباب بازی‌های مورد علاقه نوآموز استفاده کنید و یک نمایش عروسکی مقابل آینه ترتیب دهید. از نوآموز بخواهید در این بازی شما را همراهی کند.

• تصویر مربوط به صدایی را که آموزش داده‌اید، در گوشه آینه بچسبانید (برای مثال تصویر آب). شما و نوآموز در مقابل آینه بایستید. بعد از بیان نام تصویر، از نوآموز بخواهید صدای اول یا آخر مربوط به آن را هم‌زمان با تقلید از شما بیان کند. توجه او را به حالت و شکل دهان خود در هنگام بیان آن صدا جلب کنید.

• از نوآموز بخواهید مقابل آینه بایستد. یک وسیله اسباب بازی را در جایی از فضای کلاس که از داخل آینه برای نوآموز قابل مشاهده باشد، قرار دهید. از او بخواهید با نگاه کردن از آینه، محل اسباب بازی را پیدا کند، آن را بردارد و به آموزگار تحویل دهد.

فهرست منابع و مآخذ

- براتی، آرمان. (۱۴۰۱). نقش وسایل کمک آموزشی در یادگیری درس ریاضی. دومین کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت. بندرعباس. <https://civilica.com/doc/1648285>
- بوئی، آرزو. (۱۴۰۱). کتاب راهبردهای نوین آموزشی کودکان با نیازهای خاص. نشر ناریا مهر
- بهمنی، پروانه. (۱۴۰۱). کتاب راه‌های تثبیت یادگیری ریاضی با ابزار آموزشی. انتشارات کنکاش
- تبریزی، نرگس و احمدایی، آرزو. (۱۳۹۸). پرورش توانایی‌های ذهنی و یادگیری (کودک و نوجوان). نشر مبنا
- حسن‌زاده، سعید. (۱۳۹۷). توان بخشی کودکان با نیازهای ویژه با تأکید بر مداخلات تحول محور. انتشارات سمت
- خالقی تبار، سهیلا؛ حبیبیان، یگانه؛ سبحانی، منصوره و کریمی، اکرم. (۱۴۰۲). روانشناسی بازی. انتشارات چاپ و نشر بازرگانی
- سیلبرگ، جکی. (۱۳۹۸). ترجمه آن‌هی‌تا آذری. ۱۴۰ بازی فکری با بچه‌ها. انتشارات قدیانی
- ضرغام‌پور، محبوبه؛ عزیزی، نسیم؛ حسنی، مینا؛ پورجلال، فریبا؛ حاج‌دهقانی، ملکه و فکری، بهرام. (۱۳۹۰). راهنمای معلم دورهٔ آمادگی (مقدماتی و تکمیلی). تهران: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران
- فریقی، سهیلا. (۱۳۹۹). پرورش هوش کودکان با نیازهای ویژه. انتشارات ادیبان روز
- گارگیلو، ریچارد؛ باک، امیلی. (۱۴۰۱). ترجمه قربان همتی علمدارلو، شبنم بیاتی و مریم شاهین. آموزش دانش‌آموزان با کم‌توانی ذهنی، انتشارات آوای نور
- مالمیر، شیرین؛ اسدزاده، حکیمه؛ شیخ‌سیه‌بنوییه، فاطمه و موسوی، سید فرشاد. (۱۴۰۰). بازی‌های آموزشی برای کودکان با نیازهای ویژه. انتشارات صالحیان
- وست وود، پیتر. (۱۳۹۸). ترجمه قربان همتی علمدارلو و ستاره شجاعی. آموزش و پرورش دانش‌آموزان با نیازهای ویژه. انتشارات آوای نور